

ΝΟΥΜΑΞ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ-ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ-ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ

Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΧΡΟΝΟΣ Γ' | ΑΘΗΝΑ, Κυριακή 12 του Θεωριότη 1905 | ΓΡΑΦΕΙΑ: 'Οδός Οικονόμου αριθ. 4 — ΑΡΙΘ. 132

ΣΤΟ ΦΥΛΛΟ ΔΗΜΟΣΙΕΥΟΥΝΤΑΙ:

Κ. ΘΕΟΤΟΚΗ: Ένα πολιτικό γράμμα.

Γ. ΚΑΛΟΣΓΟΥΡΟΥ: 'Ο Ουγγολίνος του Δάντη.

ΦΡΑΓΚ. ΔΕ ΣΑΝΚΤΙΣ: 'Ο Ουγγολίνος του Δάντη.

Κ. ΠΑΛΑΜΑ: Σκληροί και δειλοί σίχοι—Περασμένο καλοκαίρι—Τα χέρια.

ΣΠ. ΠΑΣΑΓΙΑΝΝΗ: Τό Δίκιο.

ΕΙΡ. ΔΕΝΤΡΙΝΟΥ: Τό ψέμα.

ΚΡΙΑΟΦ: Τά δυό Βαρέλια (μετωρ. Περγαλίτη).

ΜΗΤΣΟΥ ΑΝΘΕΜΗ: 'Η καιάρα τῶ σφουγγαράδων (δήγημα).

ΜΑΝΙΟΥ ΛΕΛΟΥΔΑ: 'Ο άνθρωπόλυκος.

Ε. ΖΕΛΛΕΡ: 'Ο χριστιανικός κόσμος.

Α. Α. Νευροικός διάλογος.

ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ ΚΑΙ ΠΡΑΜΑΤΑ — Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ — ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ κτλ. κτλ.

ΕΝΑ ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΓΡΑΜΜΑ

Κρασαδάς την 2 'Ιουνίου 1905.

'Αγαπητέ φίλε.

'Εφές ὁ τηλεγράφοσ μᾶς ἔφερε τή θλιβερήν εἰ-
δηση τῆσ δολοφονίας· ἡ ἐντύπωσή μου ἐστάθηκε με-
γάλη καί πικρή πολὺ, ὄχι καθαρῶς γιὰ τὴν ἀπαν-
θρωπιά τῆσ πράξης, (γιατί ἀπὸ καρδίας οἱ ἀναρχικοὶ
μᾶς ἐσυνείθησαν σὲ τέτοιᾶσ λογῆσ καμώματα), ἀλλὰ
γιατί ὁ θάνατοσ τοῦ γέροντα εἶνε σήμερα συμφορὰ
ἐθνική, ποῦ κάθε πατριώτησ, κάθε φιλελεύθεροσ, πρέ-
πει ἀπὸ καρδίας νὰ συναιστανθεῖ καί νὰ τὴν κλάψῃ.

Εὐκόλα μπορεῖ καθένας νὰ μοῦ ἀποδείξῃ, πῶσ
ἡ πολιτικὴ τοῦ σκοτωμένου ἐστάθηκε γιομάτη σφάλ-
ματα, γιομάτη ἀδυναμίες χαραχτήρα, γιομάτη ἀ-
ναποκασιστικότητα, ἀλλὰ κανένας, ποῦ νὰ μὴν τυ-
φλώνεται ἀπὸ ἰδιωτικὸ συμφέρο ἢ κομματικὴσ πρό-
ληψῃσ, δὲν μπορεῖ νὰ ἀρνηθεῖ τὴν ἀπέραντη τιμιό-
τητα τοῦ ἀνθρώπου, τὴν γκαρδικὴν λατρεία του γιὰ
τὴν ἐλευθερία τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, τὸ σέβασ ποῦ
ἔθρεφε γιὰ ἐκεῖνον, ὅπωσ μόνο ἕνασ δημοκράτησ καί
ἐλεύθεροσ μπορεῖ νὰ συναισθάνεται, ἔχοντασ βαθεῖᾶ
ριζωμένη τὴν πίστη στὴν ἰσότητα τῶν ἀτόμων, καί
στὴν ἀπλότητα τοῦ λαοῦ, ποῦ ἀφουνοῦ δὲν εἶνε
παρὰ ἕνα μέρος τοῦ ὀργανισμοῦ του.

Καί ὁ γέροντασ ὅτελεσ συχνὰ στὰ ἐνθουσιασμένα
πλήθη· ἡ ἐξουσία του δὲν ἐπήγαξε παρὰ ἀπὸ τὴ
θέληση ποῦ κόσμου· ὄχι ἀπὸ τὸ σπέμα, ὄχι ἀπὸ κα-

ταχθόνια μπερδέματα, ἀπὸ ἀγορές τῆσ συνειδήσεσ
τῶν ἀντιπρόσωπων τῆσ 'Ελληνικῆσ φυλῆσ, ἀπὸ ντρο-
παρνῆσ συνθηκολογίες, ἀπὸ πλεχτάνεσ τυραννικῆσ
ποῦ σκοπὸ ἔχουν ν' ἀρανίσουν τῆσ φιλελεύθερεσ ἰδέεσ
γιὰ νὰ θρονιάσουν ἀντίσ τους μίαν ἀνήθικη ἀριστο-
κρατικὴ ἱεραρχία ποῦ ἀργὰ ἢ γλιγωρα θὰ πνίξει
τὸν περήφανο χαραχτήρα τῆσ φυλῆσ μᾶσ, γιὰ νὰ τὸν
παρᾶδῶσῃ στὰ χέρια τῆσ ἀπολυταρχίας. 'Ο γέρον-
τασ ἔξερε πῶσ μόνο ἡ δημοκρατία ἐμποροῦσε νὰ φέρῃ
μπροστὰ τὸν ἑλληνικὸ λαὸ καί μὲ τὸ νοῦ του ἐκοί-
ταξε πάντα τὰ βουὰ τῆσ πολὺπαθησ Κρήτησ, τὰ
λαγγάρια τῆσ 'Ηπειροσ, τὰ ὄρυμὰ καί τὰ φαράγγια
τῆσ Μακεδονίας, ὅπου στενάξουν οἱ δοῦλοι ἀδερφοὶ
μᾶσ, καί τὰ βρέχουν μὲ τὸ αἷμα τους, τὰ καλὰ πη-
ληκάρια ποῦ θυσιάζουν τὸν ἑαυτοῦσ στὴν πατρίδα.

Τέτοιεσ ἦταν οἱ ἰδέεσ τοῦ γέρου, καί ἀπὸ ἀφτῆσ
ἐπήγαξαν ὅλεσ του οἱ πράξεισ καί ἀφτὰ τὰ σφάλμα-
τά του. Δὲν ἔχει κανείσ παρὰ νὰ τὸν παραβάλλῃ μὲ
τοῦσ ἀνάξειουσ πρόμαχοουσ τῆσ ἀνήθικησ ἀριστοκρα-
τίας τοῦ τόπου μᾶσ γιὰ νὰ ἰδεῖ τὴ διαφορά. Τρεῖσ
πρωθυπουργοίσ ἔλαβε ὁ συνονόματόσ μου, καί οἱ τρεῖσ
εἶνε στιγματισμένεσ ἀπὸ κλεψίεσ· πρῶτα πρῶτα ἡ
Στυμφαλία, ἔπειτα τὰ μεταλλεῖα καί στὸ τέλος τὰ
λαχεῖα τοῦ ἐθνικοῦ στόλου· ὅλοι τῆσ γνωρίζουν· καί
δὲ मुखρίζουν μόνο τὰ ἐγκλήματα τοῦτα τὴν ἄθλια
πολιτικὴ του, ἀλλὰ καί ὅ,τι ἄλλο ἔστησε στὸν τόπο
μᾶσ δὲν ἦταν παρὰ γιὰ καταστροφή· τὸ μολόγησε
κα' ὁ ἴδιοσ πῶσ εἶχε ἀπατηθεῖ ὅταν ἐπολλαπλασίαζε
τὰ ἔξοδα μὲ τοῦσ καινούριοουσ νομοῦσ, τὰ δικαστήρια,
τῆσ περιττῆσ θέσεσ, ποῦ τὸ κράτοσ δὲν ἐδυνότου
να διατηρεῖ. Μὰ δὲν ἦταν σφάλμα μόνο, παρὲξ ἐγκλη-
μα· δὲν μποροῦσε νὰ μὴ ξέρεῖ τὰ ποτελέσματα· ὅμωσ
ἀφτόσ τότεσ homi novus στὴν 'Ελλάδα ἐσκέσθηκε
πῶσ ἔτσι ἰθιμέλιωνε κόμμα (καί τὸ κατάρφερε) σπα-
ταλώντασ τὰ δημόσια χρήματα, καί ἱκανοποιοῦσε
ἔτσι μίαν ἀνάγκη τοῦ χαραχτήρα του, τὴν ἀνάγκη
ποῦ κάθε τύραννοσ αἰσθάνεται μέσα του, νὰ κυβερ-
νάει καί νὰ ἐξουσιάζῃ.

'Αριστοκράτησ, ὄχι ἀπὸ γέννηση, ἀλλὰ ἀπὸ
ἐλλειψη φυσικῆ τῆσ συνειδήσεσ του, ἐστοχάσθηκε
μὲ προσωρινὴ καλοζωία νὰ σκλαβώσῃ γιὰ τὸν ἑαυτοῦ
τοῦ τὸ γένοσ, κ' ἐκολάκεψε τὰ φαῦλα στοιχεῖα τοῦ
λαοῦ, τοῦσ ἀνθρώπουσ ποῦ ἐπάγγελμά τους εἶνε τὸ
ἐγκλημα καί ἡ ἀνηθικότητα. 'Όταν πρώτη φορὰ
ἐβγήκε δῆμαρχοσ στὴν Κέρκυρα, ἡ φροντίδα του
ἦταν νὰ συστήσῃ στὸν τόπο του ἕνα δεῦτερο Mon-
te carlo· οἱ πατριῶτεσ τότεσ τὸν ἐμπόδισαν κ' ἐφώ-
ναξαν γιὰ τὴν ἀτίμωση τοῦ ἀμορφότερου νησιοῦ τῆσ
'Ελλάδασ μᾶσ· ἀλλὰ ἀπὸ τότεσ ὅλον τὸν καιρὸ τῆσ
πολιτικῆσ ζωῆσ του ἐργάσθηκε γιὰ τὸν ἴδιο σκοπὸ,
καί πρωθυπουργὸσ ἦταν ὅταν πρόπερσι ὁ δήμοσ τῶν
Κερκυραίων ἐσυμφώνησε μὲ τοῦσ ξένουσ ἀντιπρόσω-
ποουσ τῆσ ρολίνας· στὸν ἴδιον καιρὸ τὰ χαρτοπαί-

χτεῖα στὴν 'Αθήνα καί στὸ Φάληρο ἐλυσομανοῦ-
σαν, μὲ τὴν προστασία τῆσ Κυβέρνησεσ του οἱ ἰδιο-
χτῆτεσ τους ἐπλούτιζαν.

Καί νὰ τότεσ ἀνέβηκε ὁ σεβαστόσ γέροντασ, γιὰ νὰ
χαλάσῃ μ' ἕνα του χρυσὸ λόγο τὸ πλοῦσιο μὰ ντρο-
παρνὸ οἰκοδόμημα τῆσ ἀτιμίας, καί τοῦ μελόταν ἕνασ
ἀπὸ τοῦσ προστατευμένουσ τῆσ Κυβέρνησεσ τοῦ ἔλλου,
νὰ τοῦ δώσῃ μὲ τὸ मुखαῖρι σκληρὸ θάνατο, μὰ
καί τὸ στεράνῃ κ' ὅλασ τοῦ मुखτύριου. ποῦ τὸν ἀ-
νεβάξει στοῦσ κόσμοουσ τῶν ἡρώων, ὅπου τρέχει τὸ
ἀθάνατο νερό.

Κ. ΘΕΟΤΟΚΗΣ

Ο ΟΥΓΓΟΛΙΝΟΣ ΤΟΥ ΔΑΝΤΗ

ΚΟΛΑΣΗ—'Ασμα τριακοστὸ δεῦτερο

Εἶχε μακρύνουμῃ ἀπὸ κείνον, ὅταν εἶδα 124
δυὸ σὲ μίᾶ τρύπα παγωμένουσ, σ' ἕνασ τρόπο
ποῦ ἡ μίᾶ τῆσ ἄλλησ κεραλῆσ ἦταν καπέλο·
κι ὅπωσ ἕνασ ψωμὶ κατατρώγει ἀπὸ πείνα, 127
ἔτσι ὁ ἀποπανιὸσ τὰ δόντια εἶχε στὸν ἄλλο
ἐκεῖ ποῦ τὸ मुखλὸ καί ὁ κούτικασ συσφιγνουν.
Μὲ τρόπον ὄχι ἀνόμοιον ἔφαγε ὁ Τυδέασ 130
τοῦ Μεναλίππου μ' ἄγριο πείσμα τὰ μηλίγγια
παρὰ πῶκανε αὐτόσ στὸ καύκαλο καί στ' ἄλλα.
«'Ω σὺ ποῦ μ' αὐτὸ δείχνεισ τ' ἄσπλαγχο σημεῖο 133
μῖσοσ σ' αὐτόν ἀπάνου π' ἄγρια τρώγεισ, πῆσ μου».
εἶπα ἐγὼ, «τὸ γιατί, μ' αὐτὴ τὴ συμφορῖα·
ὅτι ἀνίσωσ μὲ δίκιο κλαίγεσαι γιὰ κείνον, 136
γνωρίζοντασ ποιοὶ εἶστε κ' ἐκεῖνοῦ τὸ κρέμα.
ἀντίχαρη στὸν κόσμο ἀπάνου νὰ σοῦ δώσω,
ἂν θάνατοσ τὴ γλῶσσα πρὶν δὲ μοῦ ξεράνη». 139

'Ασμα τριακοστο τρίτο

'Απὸ τ' ἄγριο φαγὶ του ἐσῆκωσε τὸ στόμα
αὐτόσ ὁ ἀμαρτωλόσ, σφρογγίζοντάσ το ἀπάνου
στῆσ κάρασ τὰ मुखλιὰ ποῦ πίσω εἶχε χαλάσῃ.
'Υστερ' ἄρχισε· «Θέλεισ νὰ ζυπνήσω πόνον 4
ἀπελπισμένον, ποῦ πλακώνει τὴν καρδιά μου
κι ὁ στοχασμόσ του μόνοσ, πρὶν λόγο νὰ βγάλω.
'Αλλ' ἂν τὸ μίλημά μου μέλλῃ νάναῖ σπόροσ, 7
στὸν προδότη ποῦ τρώγω στίγμα νὰ καρπίσῃ,
νὰ μιλῶ θὰ μ' ἰδῆσ μαζί καί νὰ δακρῶζω.
Ποῖοσ εἶσαι δὲ γνωρίζω, μήτε μὲ τί τρόπο 10
ἔχεισ ἔρθῃ ἐδῶ κάτου, ἀλλὰ καθὼσ σ' ἀκούω,
βέβαια Φλωρεντινοὸσ μοῦ φαίνεται πῶσ εἶσαι.
Πῶσ ἦρουν ζῶντασ μάθε ὁ κόμησ Οὔγγολίνοσ 13
κι αὐτόσ ποῦ βλέπεισ ὁ ἀρχιεπίσκοποσ Ρουγγέρησ·
τῶρ' ἄκου γιατί τέτοιουσ γείτονασ του εἶμαι.
'Ότι ἐξαιτίας τῶν ἀχρεῖων λογιζομῶν του, 16

για να του δώσω πίστη, φυλακή μου δώσαν
και θάνατο, δεν είναι ανάγκη να ιστορήσω.
Όμως αυτό που δεν μπορείς νάχης ακούση, 19
τό πόσο απάνθρωπος ἐστάθη ὁ θάνατός μου,
θ' ακούσης τώρα, και θά ἴδῃς ἂν μ' ἔχει βλάβη.
Μικρὸς φεγγίτης μέσα στ' ἄφωτο κλουβί μου, 22
πού ἀπὸ μένα βαστάει καὶ τ' ὄνομα τῆς πείνας,
κι ὅπου κι ἄλλους ἀκόμα μέλλεται νὰ κλείσουν,
πολλὰ ἀπ' τὴν τρύπα του φεγγάρι μου ἔχει δείξῃ 25
ὡς τὴ στιγμή πῶκαμα ἐγὼ τὸν κακὸν ὕπνο,
πού τῆς μοίρας πού μου μέλλ' ἔσχισε τὴ σκέπη.
Ἐφαινόταν μου αὐτὸς πρωταρχηγὸς τὸ λύκο 28
νὰ κυνηγᾷ καὶ τὰ λυκόπουλα στὸ ὄρος,
πού στοὺς Πιζάνους κρύβει τὴ θωριά τῆς Λούκας.
Μὲ γοργές καὶ παράξενες πεινασμένες σκύλες, 31
Γουαλάνδους καὶ μαζὶ Σισμόνδους καὶ Λανφράνκους
στὸ μέτωπο εἶχε στήσῃ ἐμπρὸς γιὰ τὸ κυνήγι.
Σὲ λίγο δρόμο μου φαινόταν κουρασμένοι 34
πατέρας καὶ παιδιὰ, καὶ τῶν σκυλιῶν τὰ δόντια
σουβλερὰ τὰ πλευρὰ τους ἐβλεπα νὰ σχίζουν.
Ὅταν ἐξύπνησα πρὶν φέξ' ἡ ἄλλη μέρα, 37
ἄκουσα κ' ἐκλαιγαν στὸν ὕπνο τὰ παιδιὰ μου,
πού ἦταν ἐκεῖ μαζὶ μου, καὶ ψωμί ζητοῦσαν.
Ἄμετρα σκληρὸς εἶσαι ἂν δὲν πονῆς καὶ τώρα 40
νὰ συλλογιέσαι τί μνησθῆναι τῆς καρδιᾶς μου·
κι ἂν δὲν κλαῖς, σὲ τί ἄλλο συνηθῆς τὸ κλάμα;
Ἦταν πλιά ζυπητὰ κ' ἐσίμωνεν ἡ ὄρα 43
πού τὴ θροφὴ μας συνηθούσαν νὰ μᾶς φέρνουν,
κ' εἶχε ὁ καθένας μας τοῦ ὄνειρου του τὸ φόβο.
Κι ἄκουσα ἐγὼ τοῦ φριχτοῦ πύργου νὰ καρφώνουν 46
τὴν ἀποκάτου θύρα· στῶν παιδιῶν μου τότε
κοίταξα τὴν θωριὰ δὶχως μιλιὰ νὰ βγάλω.
Δὲν ἐκλαιγα ἐγὼ τόσο μέσα εἶχα πετρώσῃ 49
ἐκλαιγαν μόνον ἐκεῖνα, κι ὁ μικρὸς μου Ἀνσέλμος
εἶπε· «Κοιτᾷς ἔτσι, πατέρα μου, τί ἔχεις;»
Ὅμως δὲν ἔρριξα ἐγὼ δάκρυ, οὐδ' ἀποκρίθην 52
ὅλη αὐτὴ τὴν ἡμέρα, οὐδὲ τὴν ἄλλη νύχτα,
ὅσο π' ὁ ἄλλος ἥλιος μὲς τὸν κόσμον ἐβγήκε.
Μόλις ἀχτίδα λίγη ἐμπῆκε στὴ θλιμμένη 55
φυλακὴ καὶ σὲ τέσσερες ὄψεις ἐμπρὸς μου
εἶδα ἐγὼ τὴ δική μου τὴ θωριά τὴν ἴδια,
καὶ τὰ δύο μου χέρια ἐδάγκασ' ἀπὸ πόνο,
κι αὐτὰ, λογιάζοντας πῶς ἔκανα ἐγὼ τοῦτο 58
ἀπὸ πείνα, μὲ μιὰς ὀλόρθα ἐσηκωθῆκαν
κ' εἶπαν· «Τόσος, πατέρα, ὁ πόνος μας δὲ θάναι
ἀνίσως φᾶς ἐσὺ ἀπὸ μᾶς· σὺ μᾶς φοροῦσες 61
τὴς ἄθλιες τοῦτες σάρκες, σὺ ξεσάρκωσέ μας».
Ἦσυχασα ἐγὼ τότε μὴ τ' ἀποικράνω. 64
Τὴ μέρ' αὐτῆ, τὴν ἄλλη ἄφωναί ἐμείναμ' ὅλοι.
Ἄχ! γῆ σκληρῆ, γιατί δὲν ἄνοιξες ἐμπρὸς μας;
Ἄφου στὴν τέταρτην ἡμέρα εἴχαμε φθάσῃ, 67
μοῦπεσ' ἐμπρὸς ὁ Γάδος ξαπλωτὸς στὰ πόδια,
«Πατέρα», λέγοντας, «γιατί δὲ μὲ συντρέχεις;»
Ἐμεινε αὐτοῦ νεκρὸς. Κι ὅπως ἐμὲ σὺ βλέπεις, 70
εἶδα κ' ἐγὼ τοὺς τρεῖς νὰ πέφτουν ἕνας ἕνας
τὴν πέμπτην μέρα καὶ τὴν ἕκτην, καὶ κατόπι
ἄρχισα πλιά τυφλὸς νὰ ψάχνω στὸ καθένα, 73
καὶ τρεῖς τᾶραξα ἡμέρες πεθαμένα· τέλος
καὶ σ' ἐμένα τὸν πόνο ἐπρόλαβεν ἡ νήστεια».
Μόλις ἔσωσε αὐτὰ, μὲ μάτια ἀγριωμένα 76
τὴν ἄθλια ξαναπῆρε κάρα μὲ τὰ δόντια
πού σὰ σκυλιοῦ σφιχτὰ στὸ κόκκαλο ἐμπηχτήκαν.
Ὅμιε ξεντρόπιασμα ὦ Πιζᾶ τῶν ἀνθρώπων 79
τῆς πανώριας γῆς, ὅπου τὸ σὶ ἀντηχάει,
ἂν οἱ γύρω σου τόποι ἀργοῦν νὰ σὲ παιδέψουν,
ἄς κινηθοῦν μαζὶ· Καπράια καὶ Γοργόνα 82
κι ἔς προβάλλον φραγμὸ τοῦ Ἄρνου μὲς τὸ στόμα,
τόσο πού αὐτὸς σ' ἐσὲ κάθε ψυχὴ νὰ πνίξῃ·
κι ἂν ὁ Οὐγολίνος ἦταν ἄκουσμα πῶς σ' εἶχε 85
προδώσῃ μὲ τὰ κάστρα, σὺ δὲν ἔπρεπ' ὅμως

σ' ἕνα τέτοιο σταυρὸ νὰ βάλῃς τὰ παιδιὰ του·
ἀθώους ἔκαν' ἡ ἡλικία τους ἡ νέα 88
τὸν Οὐγουτσιόνη, ὦ νέα Θήβα, τὸ Μπριγάτα,
καὶ τοὺς ἄλλους πού πρὶν τὸ ἄσμα μου ὀνομάζει.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΛΟΣΓΟΥΡΟΣ

ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΥ ΔΕ ΣΑΝΚΤΙΣ

Ο ΟΥΓΟΛΙΝΟΣ ΤΟΥ ΔΑΝΤΗ

Κατεβαίνοντας στὸ πηγάδι, ὅπου εἶναι οἱ προδό-
τες, βρίσκουμε ἕναν ἄλλον ποιητικὸν κόσμον τῆς Κό-
λασης τοῦ Δάντη. Ἐκεῖ πού παιδεύονται οἱ ἄσωτοι
καὶ οἱ δυναστικοί, εἶναι τὸ βασίλειον τῶν μεγάλων
χαρακτήρων καὶ τῶν μεγάλων παθῶν, εἶναι ἡ τρα-
γωδία· ἐκεῖ ἀπαντοῦμε τὴ Φραγκίσκα, τὸ Φαρινάτα,
τὸν Καβαλλάντη, τὸν Πέτρο Delle Vigne, τὸ Σιέρ
Μπρουνέτο Λατίνη, τὸν Καπανία. Στὸ Malebolge
ὅπου παιδεύονται οἱ δολεροί, τὸ πάθος γένηται κα-
κία, ἡ δύναμη κακωσύνη· τὸ κακὸ ἢ ἡ ἀμαρτία
δὲν ἔχει ἐκεῖ τὴν πηγὴν του σ' ἕνα ὀρηκτικὸν κί-
νημα τῆς ψυχῆς, ἀλλὰ σὲ μίαν συνθήσιν παλαιω-
μένην, σ' ἕνα κίνημα σχεδὸν μηχανικόν, πού λίγο δια-
φέρει ἀπὸ κίνημα ζώου, ὥστε δὲν ξερίζει ἂν ἐκεῖ ὁ
ἄνθρωπος εἶναι ἄνθρωπος ἢ ζῶο. Ὁ ἦρωας τοῦ κω-
μικοῦ αὐτοῦ καὶ χυδαίου κόσμου εἶναι ὁ Βάννης Φού-
τση, πού λέγει γιὰ τὸν ἑαυτοῦ·

... Ὁ Βάννης Φούτσης εἶμαι
τὸ ζῶο, καὶ ἡ ἱστορία ἀξία φωλιᾶ μου ἐστάθη.

Κόλαση. Ἄσμα XXIV. 126

Ἐδῶ, στὸ πηγάδι πού εἶναι οἱ προδότες, μὲς τὸ
βάθος τῆς Κόλασης, ἀπὸ τὸν ἄνθρωπον ζῶον πέφτουμε
στὸν ἄνθρωπον παγῶ, στὸν ἄνθρωπον πέτρα, σ' ἕναν
κόσμον ὅπου ἀγαλὶ ἀγαλὶ τὸ κίνημα σβύνεται, ὡς
πού ἡ ζωὴ χάνεται ὀλότελα. Ἡ Κόλαση σ' αὐτὸ τὸ
ὑστερο μέρος μου παρασταίνει εἰκόνα ἑνὸς μόνου ἀτό-
μου κακοποιῶ, πού τὸ ἀναταράζον πρῶτα καὶ τὸ
ρθεῖρον τὰ πάθη, πού ὑστερα μεταμορφώνονται σὲ
κινήματα μηχανικὰ, κι αὐτὰ πάλι, στὰ ντροπια-
σμένα γεράματα μεταμορφώνονται σ' ἐπιθυμίες ἀδύ-
ναμες. Εἶναι ἡ ἱστορία τοῦ κακοῦ πού πρῶτα ἀναι-
κίει ὅλα τὰ πάθη, καὶ μὲ καιρὸ αὐτὰ γίνονται κα-
κίες καὶ συνθήσεις, ὡς πού ἡ ψυχὴ κατατριμμένη
κουτταίνει καὶ ξεμωραίνεται. Ὁ ἄνθρωπος στὸ ἰδεῶ-
δες τοῦ τρέξιμο περνάει ἀπὸ τὴν κόλαση στὸν πα-
ράδεισον, ἀπὸ τὴ σάρκα στὸ πνεῦμα· ἡ κόλαση εἶναι
ὁ κόσμος τῆς σάρκας καὶ τὸ προχώρημά του εἶναι
ὀπισθοδρόμημα, εἶναι ἕνα ἀδιάκοπον σκοτεινίασμα πού
παθαίνει τὸ πνεῦμα, ὡς πού στὸ ὑστερο ὀλότελα
σβύνεται. Τὸ πηγάδι πού εἶναι οἱ προδότες εἶναι αὐτὸ
τὸ ὑστερο στάδιο, καὶ εἶναι καθαυτὸ ὁ θάνατος τοῦ
πνεύματος, τὸ καθαρὸ γένη, ἀφῶ ἐλειψε λίγο λίγο
κάθε χάρις ζωῆς ἐσωτερικῆς.

Οἱ ἀρχαῖοι ἐπαράστησαν αὐτὴ τὴν ἱστορικὴν
στιγμὴν στὸν πόλεμον πού σταίνουν οἱ γίγαντες, τὰ
παιδιὰ τῆς γῆς, καὶ ὁ Δίας, ὁ νοῦς, φύση οὐράνια
κατώτερη ἀπ' αὐτοὺς σὲ δύναμη καὶ σὲ μεγαλό-
τητα φυσικὴ, πού τοὺς νικάει μὲ τ' ἀστροπελίκι, τὸ
γέννημ' αὐτὸ τῆς νόησός του...

πὺ ὁ Δίας φοβερίζει
ἀπὸ τοὺς οὐρανοὺς ἀκόμη δταν βρονταίει.

Μ' αὐτὸ τὸ μῦθον συμφωνάει ἡ βιβλικὴ ἱστορία
τῶν ἀγγέλων πού ἀποστάτησαν ἐναντία στὸν Ὑ-
ψιστο. Κ' ἐδῶ, στὸ πρῶτον ἔμπα τοῦ πηγαδιοῦ, βρί-
σκουμε τοὺς γίγαντες, καὶ πρὸς τὸ τέλος τὸν Ἐω-
σφόρον· μυθολογία καὶ γραφὴ συσμίγονται, φανερώ-
ματα μιᾶς μόνης ἰδέας. Οἱ γίγαντες εἶναι ἀλυσσοδε-
μένοι· ὁ Ἐωσφόρος εἶναι θεόρατος σάρκας σωρὸς ἀ-

δειανὸς ἀπὸ νόση· δὲν εἶναι σ' αὐτοὺς ἄλλη ζωὴ
παρὰ ὕλική, μήτε ποίηση ἄλλη παρὰ κείνη τῆς
ὕλης, τὸ γιγάντιον, ὁ ὄγκος, σάρκα σωριασμένη σὲ
σάρκα, σάρκα μονάχη. Οἱ γίγαντες ἀπὸ τ' ἀφάλι
κι ἀπάνου εἶναι τριάντα τρανὲς παλάμες· ἑνὸς τὸ
πρόσωπον εἶναι μακρὸν καὶ χοντρὸν ὡς τὴν κουκουάρα
τ' Αἰ Πέτρου στὴ Ρώμη (1)· ὁ Ἀνταῖος παρομοιά-
ζεται μὲ τὴν Καριζέντα (2). Ὁ Ἐωσφόρος εἶναι
ἕνας γίγαντας τριπλὸς, μὲ τρεῖς κεφαλὰς κ' ἔξει
βραχίονες, μεγάλα αὐτὰ μονάχα ὅσο ἕνας γίγαντας·
εἶναι ἡ ποίηση τῆς ὕλης. Ἡ καλύτερα, ἐδῶ δὲν εἶναι
καθαυτὸ ποίηση, μήτε ἐκείνη πού προέρχεται ἀπὸ
τὸ ὕψος τοῦ μεγάλου ποσοῦ· ἐπειδὴ ἡ μεγάλη ἐ-
κείνη κ' ἐξαφνὴ ἐντύπωση, πού γεννιέται ἀπὸ τὴς γι-
γάντιες ἀναλογίαι, ἐδῶ ἀδυνατίζει καὶ θαρρεῖς κα-
ραβοσυντρίβεται σὲς συμβολικὰς λεπτομέρειαι, ὅπου
ἡ προσοχὴ διασκορπίζεται. Βασιλεύει ἡ ἀλληγορία·
ὁ ἀναγνώστης, πού καμιά ἐντύπωση δὲν τὸν ἀπο-
τραβᾷ, βάνει ὅλα τὰ δυνατὰ του γιὰ νὰ ζητήσῃ τὸ
νόημα σὲ κάθε μερικὴ λεπτομέρεια· ὥστε οἱ γίγαν-
τες καὶ ὁ Ἐωσφόρος εἶναι καλλίον σημεῖα ἰδεῶν, παρὰ
ἀληθινὰ καὶ ζωντανὰς πραγματικότητες. Γιατί ὁ
Ἐωσφόρος ἔχει τρεῖς πρόσωπα· γιατί τὸ κάθε πρό-
σωπον ἔχει χρῶμα ξεχωριστό· καὶ τί δηλοῦν ἐκεῖνα
τὰ χρώματα· γιατί ὁ Ἀνταῖος μόνος ἀπ' ὅλους
τοὺς γίγαντες εἶναι λυμένος; Καὶ γιατί οἱ γίγαντες
μοιαζοῦν μὲ πύργους; Ἐμφυτρώνουν γίλια γιατί, πού
τὰ συζητοῦν οἱ σχολιογράφοι κ' ἐμείναν τὸ μόνον πού
μᾶς κινεῖ σ' αὐτὰς τὴς εἰκόνας δὶχως ποίηση. Τὰ
πρόσωπα, ἄδεια ἀπὸ πνεῦμα, εἶναι καθαρά σημεῖα
ἰδεῶν, μορφὲς ὀλωσθίου συμβολικῆς. Ὅσοι λοιπὸν,
καθὼς ὁ Λαμαρτίν καὶ ὁ Λαμενέ, κατακρίνουν τὸν
Ἐωσφόρον τοῦ Δάντη καὶ τὸν βρίσκουν τόσο παρακά-
του ἀπὸ τὸ Σατανᾶ τοῦ Μίλτον, δὲν ἀνανοῦνται
πόσα εἶναι ἄτοπη ἢ παραβολὴ σὲ δύο πλάσματα
τόσο διαφορητικά. Ὁ Σατανᾶς εἶναι τὸ πνεῦμα τοῦ
κακοῦ, εἶναι ὅλη ἡ κόλαση κ' ἔχει ὅλα τὰ πάθη τῆς.
Ὁ Ἐωσφόρος εἶναι τὸ καθαρὸ γένη, δὶχως νόση καὶ
ζωικόν, εἶναι ἡ κόλαση ἢ τὸ κακὸν στὸν ὑστερο βαθμὸ
τοῦ ξεπεσμοῦ του. Ἐκεῖνος εἶναι ὁ ἀντιβαδιστὴς τοῦ
Θεοῦ, μ' ὅλες τὴς δυνάμεις του ἀκέραιες καὶ μ' ὅλα
τὰ πάθη του, πρόσωπον δραματικώτατον. Τοῦτος εἶναι
ὁ νικημένος ἀπὸ τὸ Θεὸ καὶ κρυσταλλωμένος, ὁμοῖος
καλλίον μὲ μηχανικὸν ἐλατῆρα, παρὰ μ' ἕνα πλάσμα
ἐλεύθερον πού γνωρίζει τὸν ἑαυτοῦ του στὴν πράξιν
του, πρόσωπον ὀλωσθίου πεζοῦ. Ὁ Ἐωσφόρος εἶναι ὁ
βασιλέας τῆς κόλασης, μὲ τούτη τὴν ἔνοικον, πού
εἶναι τὸ ποταπώτερον καὶ ὕλικώτερον τοῦ φανέρωμα.
Ὁ Χάροντας δὲν εἶναι ἀκόμη ἡ καθαρὴ κόλαση, δη-
λαδὴ τὸ καθαρὸ ὕλικόν καὶ γιὰ τοῦτο πεζόν, καὶ τέ-
τοιος δὲν εἶναι ὁ διάβολος τοῦ Malebolge, καθὼς ὁ

(1) Μία μεγάλη μπρούζινη κουκουάρα ἔστηκε στὸν
καιρὸ τοῦ Δάντη στὴν Πλατεῖα τοῦ Ἁγίου Πέτρου, καὶ
τώρα εἶναι στὸ περιβόλι πού παίρνει στὸ παλατάκι τοῦ
Ἰννοκεντίου Η'.—Φρασιτεσέλης.

Μακρὸν, χοντρὸν, τὸ πρόσωπόν του μὲ φαινόταν
ὡς ἂν στὴ Ρώμη τ' Αἰ Πέτρου ἡ κουκουάρα
καὶ σύμμετρα μ' αὐτὸ τὸ κόκκαλό του τ' ἄλλα.
Κόλαση XXXI. 58-60.

(2) Ἡ Γαριζέντα, ἀπὸ τὴν οἰκογένειαν Γαριζέντη, πού
τὴν ἔχτισε πύργος στὴ Βονωνία πολὺ κλιτὸς. Ἀν ἕνας
σταθῆ ἀποκάτου ἀπὸ τὴν πλευρὰ πού γέρνει, κοιτάζοντας
ψηλά, δταν περνάει ἀπάνωθι τῆς ἕνα σύγγερον μὲ δρόμον
ἐναντίον ἀπὸ τὴν κλίση τῆς, θαρρεῖ πῶς ὁ πύργος γέρονε,
καὶ πέφτει.—Φρασιτεσέλης.

Ὅπως σὺ φαίνεται, ἂν κοιτᾷς τὴν Καριζένταν
ἀποκάτου ἀπ' τὴν κλίση, ἂν γνέφῃ ἀπάνωθι τῆς
τέτοιας λογῆς περὶ πού αὐτὴ νὰ γέρνει ἐναντία,
τέτοιος σ' ἐμένα ἐφάνη ὁ Ἀνταῖος πού κοιτοῦσα
νὰ τὸν ἰδῶ νὰ γύρη, κ' ἦταν ὡρα τέτοια
πού πολὺ θὰ ποθοῦσα νᾶμαι σ' ἄλλο δρόμον.

Κόλαση XXXI. 136-141.

Καλκαδρίνας ή ο 'Αλκίνας, επειδή σ' αυτά τὰ πλάσματα τὸ πνεῦμα φανερώνεται μὲ μία ἢ μὲ ἄλλη μορφή τραγική ἢ κωμική πρέπει νὰ κατέβουμε ὡς τὸν 'Εωσφόρο γιὰ νὰ βρούμε τὴν ἔκφραση τὴν καθαρὴ καὶ τέλεια τῆς Κόλασης. Τὰ νερά τῆς δείχνουν τὴν ἴδια βαθμολογία. Στους ψηλότερους τόπους εἶναι κινούμενα καὶ τρεχούμενα καὶ πέφτουν μ' ὄρμη στὸ Malebolge, ὅπου γίνονται στεκάμενα καὶ σαπνίνονται. Ἐδῶ ὅμως, ἀνεμισμένα ἀπὸ τὲς φτερούγες τοῦ 'Εωσφόρου, παγώνουν, σκληραίνουν καὶ γίνονται θάλασσα γυάλινη, ὅπου λείπει κάθε χνάρι ζωῆς καὶ κινήματος. Τὸ ἴδιο συμβαίνει καὶ στους ἀμαρτωλοὺς· σβένονται καὶ σ' αὐτοὺς ἕνα ἕνα ὅλα τὰ φαινόμενα τῆς ζωῆς. Ἀπομυωμένοι σ' αὐτὴ τῇ γυάλινη θάλασσᾳ καὶ καταδικασμένοι ὅλοι στὴν ἴδια ποινή, καταπῶς περνᾶς ἀπὸ τὴν Καίνα στὴν Ἀντηνόρα, καὶ ἀπὸ τὴ Πτολεμαία στὴ Γιουδέκκα, ἢ τιμωρία δυνάμει, ὡς ποῦ φθάνεις στὸ τέλος ὅπου χάνεται κάθε σημεῖο ζωῆς. Ὁ Κάιν, ὁ Ἀντηνόρας, ὁ Πτολεμαῖος, ὁ Γιούδας δὲν εἶναι πρόσωπα ζωντανά, εἶναι ὀνόματα ἀπλᾶ τοῦ ζωντανοῦ καὶ τοῦ ἀνθρώπινου τὰ σημεῖα εἶναι πάντα ἀχαμνότερα· ἡ ζωὴ πάει λίγο λίγο περῶνοντας. Στὴν Καίνα οἱ κολασμένοι μποροῦν νὰ φανερῶσουν τὴν αἰσθησὴ τους· αἰσθάνονται κρῦο, καὶ κροταλίζουν τὰ δόντια μὲ τὸν ἦχο τοῦ λέλεκα (3)· αἰσθάνονται πόνο καὶ κλαίει. Στὴν Ἀντηνόρα τοὺς παίρνουσι τὰ δάκρυα· περμένοι ἀνάσκελα, τὰ πρῶτα δάκρυά τους γίνονται γυαλὶ σὰν προσωπίδες ἀπὸ κρύσταλλο, γεμίζουν τὸ βαθύλωμα τοῦ ματιοῦ, καὶ ἐμπιδίζουν τὸ κλάμα. Ὅμως μποροῦν νὰ μιλοῦν· ἐπειτα τοὺς παίρνεται καὶ ἡ λαλιὰ, ἐνῶ εἶναι θαμμένο στὸν πάγο ὅλο τὸ κορμί, ποῦ φαίνεται μέσα σὰν ἀγχορὸν σὲ γυαλί. Ὅχι κίνημα, ὄχι δάκρυ, ὄχι λόγος· δὲν τοὺς ἀπομένει παρ' αὐτὸ ποῦ εἶναι· ἡ καθαρὴ καὶ ἀδειανὴ ὕλη, ἡ στάση τοῦ κορμιοῦ.

Ποιητικὲς ἐντύψεις εἰδῶ δὲν προξενοῦν καὶ δὲν μποροῦν νὰ προξενήσουν παρὰ οἱ διάφοροι τρόποι ποῦ κοιτῶνται καὶ συνδυάζονται τὰ σώματα, ποῦ εἶναι πότε ἀλλόκοτοι, πότε ἀξιοδύπητοι, πάντα ἐφευρετικοί, ξάστεροι, σκαλιστοί, καὶ τοὺς σηκώνουν παρομοιώσεις τοιμηρῆς καὶ πρωτόφαντες. Εἴμαστε σὲ καθαρὴ περιγραφικὴ ποίηση, στὴν ποίηση τῆς ὕλης. Μόλις καὶ θαμπὰ φαίνεται κάπου κάπου πῶς αὐτὴ ἡ ὕλη εἶναι ἐμψυχωμένη, καθὼς στὸ χουρμά γιὰ σῦκο τοῦ πάτερ Ἀλθερίγου (4), ἢ στὸ ἀλλόκοτο ἐπεισό-

(3) Κι ὅπως ὁ βάρβαρος ποῦ στέκει καὶ κράζει μὲ τὸ κεφάλι ἀπ' ἐξῶ ἀπ' τὰ νερά, τὴν ὥρα ποῦ ἡ χωριανὴ συχνὰ σταχολογᾷ στὸν ὕπνο, μελανὲς ὡς ποῦ βγαίνει τῆς ντροπῆς τὸ χρῶμα οἱ σκιὲς ἦταν οἱ θλιμμένοι μὲς τὸν πάγο, ὡσὰν λελέκια μὲ τὰ δόντια κροταλῶντας.
Εἶχε καθένας χάρμο τῇ θωριά γυρμένη τὸ κρῦο ποῦ γροικοῦν καὶ τῆς καρδιάς ἡ θλίψη ἔχουν τὸ στόμα μαρτυρᾶ τούς καὶ τὰ μάτια.
Κόλαση XXXII. 31-39.

(4) Ἀλθερίγος, μοναχὸς χαροκόπος. Εἶχε πάθος μὲ τὸ Μανφρέδο καὶ μὲ τὸν υἱὸ τοῦ Ἀλμπεργέτο. Γιὰ νὰ τοὺς θανατώσῃ, τοὺς ἐκίλεσε σὲ λαμπρὸ γεῦμα τάχα γιὰ νὰ φιλιωθοῦν. Σὰν ἦρθαν τὰ ὀπωρικά, ἐμπήκαν μέσα μὲ ἄριστό του φονιάδες καὶ τοὺς ἐσκότωσαν καὶ τοὺς δύο. Συνέβηκε αὐτὸ τὸ 1285. Χουρμά γιὰ σῦκο, δηλοῖ, ἀπολαβαίνω πλούσιον ἀνταπόδοσιν γιὰ τὸ κακὸ ποῦ ἐπραξα.

Κ' ἕνας ἀπ' τοὺς ἀθλοῦς τῆς κατάκρουας κλόδας ἐφώναξέ με· Ὡ ψυχὲς ἀπλαγνες τότο, ποῦ εἰδῶ κάτου τὸν τόπο τὸ στερεὸν σὲ δῶσαν, βγάλτέ μου ἀπ' τὰ μάτια τὰ σκληρὰ μαγνέδια, τὸν πόνο, ποῦ γιομίζει τὴν καρδιά μου, λίγο νὰ ξεθυμῶ, πρὶν τὸ κλάμα μου παγώσῃ.

Κ' ἐγὼ σ' αὐτόν· «Βοήθει» ἂν θέλεις νὰ σοῦ δώσω, πὲς μου ποῖος εἶσαι, καὶ ἂν ἐγὼ δὲ σ' ἀλαφρύνω, ὡς μοῦ μέλλῃ στοῦ πύγου τὸ θυθὸ νὰ πάω.
Ἄρχισε τότε· Ὁ πάτερ Ἀλθερίγος εἰμυ, ἀπὸ τὰ ὀπωρικά γνωστὸς τοῦ κακοῦ κήπου, ποῦ εἰδῶ κάτου χουρμά γιὰ σῦκο ἀπολαβαίνω.
Κόλαση XXXIII. 109-120.

διο τοῦ Μπόκκα τῶν Ἀββάδων (5). Εἶναι οἱ στερονὲς λάμπες τοῦ πνεύματος. Τὰ πρόσωπα ἔχουν λίγη ἔρεξη νὰ μιλήσουν, καὶ δὲν ὁμολογοῦν τ' ὄνομά τους παρ' ἂν εἶναι ἀναγκασμένα, ἢ καλῆτερα, ἀληθινὰ πρόσωπα εἰδῶ δὲν ὑπάρχουν, ἀλλὰ μίξ ἀρμαθιά ὀνόματα, μέρος ἀγνωρίστα, μέρος ξακουσμένα, ὅλα ὅμως ἄδεια ἀπὸ ζωὴ ἐσωτερική. Τί εἶναι ὁ Κάσιος; ἕνας ἀνθρώπος χοντροκορμος. Καὶ ὁ Βρούτος εἶναι ἕνας ἀνθρώπος ποῦ στροφογυρίζει καὶ δὲ λείει μὴ λέξη.

Σ' αὐτόν τὸν κακκαλισμένον κόσμον ἡ ποίηση εἶνε σθυμένη μαζὶ μὲ τὴ ζωὴ, ἐπειδὴ δὲ γίνεται εἰδῶ νὰ ὑπάρχη παρὰ τὸ πολὺ μία ποίηση ἀρνητική, δηλαδὴ ἡ ἐντύπωση ποῦ προξενεῖ στὴν ψυχὴ τοῦ Δάντη, ποῦ κοιτάζει, αὐτὸ τὸ ἀληθινὸ βασίλειον τῶν νεκρῶν. Σ' αὐτὸ τὸ μέσο καταφεύγει ὁ ποιητὴς γιὰ νὰ ρίξῃ λίγην ὑψηλὴ καὶ σοβαρὴ ποίηση μέσα στὸ κωμικὸ βασίλειον τοῦ Malebolge, βγαίνοντας μὲ τὸν εὐγλωττον ἐλεγχό του ἐναντία στους πάπιδες. Ἐδῶ ὅμως ὑπάρχει ἕνας τρόπος ἀκόμη ξυπνότερος καὶ γεννητικότερος ζωῆς ποιητικῆς. Καθὼς τὸ κωμικὸ στὸ Malebolge τελειώνει στὴν ὑψηλὴν ἀγανάχτηση τοῦ θεατῆ, τοῦ Δάντη, εἶσι εἰδῶ τὸ περὶ τοῦτο βάθος ἔχει τὸ τέλος του στὸν ἀπελπισμένον πόνο τοῦ κόντε Οὐγγολίνου.

Ἄλλὰ πῶς εἰδῶ, ἀνάμεσα σ' αὐτὰ τὰ περῶμένα πλάσματα, μπορεῖ ν' ἴχῃ τόπο ὁ κόντε Οὐγγολίνος, τὸ πρόσωπο τὸ πλέον εὐγλωττο καὶ γεμῆτο ἀπὸ νῆα ζωῆ τῆς θείας Κωμωδίας;

(Ἀκολουθεῖ)

(5) Bocca degli Abati, Φλωρεντινός. Ἀγορασμένος μὲ χρήματα ἀπὸ τοὺς Γιβελίνους, στὴ μάχη ποῦ ἐπολεμοῦσαν τοῖτοι μὲ τοὺς Γουέλφους, Γουέλφος αὐτός, ἐπῆγε σιμὰ στὸν Ἰάκωβο Δὲ Πάτσι, ποῦ βαστοῦσε τὴν πρώτη σημαία, καὶ προδοτικὰ τοῦ ἔκοψε τὸ χέρι. Ἀφοῦ ἔπεσε αὐτὴ ἡ σημαία, τὸ στρατεύμα τῶν Γουέλφων ἐστάχισε καὶ ἔδωσε τὲς πλάτες, ἀφήνοντας στὸν κάμπο τέσσερες χιλιάδες νεκροῦς.—Φρατιτσέλης.

Θέληση ἐστάθη, ἡ μήτρα, ἡ τύχη, δὲ γνωρίζω, ἀλλὰ καθὼς μὲς σὰ κεφάλια ἐπεπατοῦσα, σφιχτὰ στὸ μούτρο ἐνδὲς ἔχτυπησα τὸ κῶδι.

Μὲ κλάμα πόνου αὐτός, τί μὲ χτυπᾶς; φωνάζει. Ἄν τὴν ἐκδίκαση δὲν ἔρχεται ν' αὐξήσης τοῦ Μονταπέρτι, γιὰ ποῖο λόγο μὲ πειράζεις;

Κ' ἐγὼ· Ὁ δάσκαλέ μου, εἰδῶ καρτέρεσέ με μίαν ἀπορία μου ρωτῶντας τον νὰ βγάλω καὶ δῶσε μου κατόπι δση καὶ ἂν θέλῃς βία.

Ἐστάθηκε ὁ Ὁδηγός μου καὶ εἶπα ἐγὼ σ' ἐκείνον, ποῦ βλασφημοῦσε ἀκόμη δυνατὰ· Ποῖος εἶσαι σὺ, ποῦ μὲ τέτοιον τρόπο βαρῶμας τοὺς ἄλλους;

Καὶ σὺ ποῖος εἶσαι ποῦ περνᾶς τὴν Ἀντηνόρα καὶ τοῦ ἄλλους χτυπᾶς σὶά μάγουλ', ἀποκρίθη, ποῦ ἂν ἦμιον ζωντανός, πέρα πολὺ θὲ νῆταν;

Ζωντανὸς εἰμ' ἐγὼ, καὶ ἴσως θὰ σ' ἀρέσῃ, ἀποκρίθηκα ἐγὼ, ἂν λαχταρεῖς γιὰ φήμη, τ' ὄνομά σου νὰ βάλω σ' ὄσα θὰ ἴστωρίσω.

Κι αὐτὸς σ' ἐμέ· Τὸ ἐνάντιον ἐγὼ ποθῶ· σηκώσου, ξεμάκρυνε ἀπὸ εἰδῶ καὶ πλιά μὴ μὲ βαραίνῃς· κολακεύεις κακὰ σ' αὐτόν τὸν κάτου τόπο.

Τότε ἀπ' τὲς τρίχες τ' ἀντικέφαλου τὸν πιάνω καὶ λέγω· Ἡ τ' ὄνομά σου εὐθὺς νὰ φανερώσῃς, ἢ τρίχα τῶν μαλλιοῦν σου εἰδῶ δὲ θὰ σοῦ μείνῃ.

Ὅθεν αὐτὸς σ' ἐμέ· Καὶ νὰ μὲ ξεμαλλιάσῃς, δὲ θὰ σοῦ πῶ ποῖος εἰμαι, οὐδὲ θὰ σοῦ τὸ δείξω, καὶ ἂν χιλιάδες φορὲς στὴν κεφαλὴ μου ὀρμήσῃς.

Εἶχα πλιά τὰ μαλλιά στὸ χέρι μου πιασμένα καὶ μὴ καὶ δυὸ πλεξίδες τοῦχα ξεριζώσῃς, ἐνῶ αὐτὸς μὲ τὰ μάτια πρὸς τὰ κάτου ἀλόχτα, ἔταν κάποιος βρονιᾶ· Τί ἔχεις ἐσὺ Μπόκκα;

δὲ σοῦ σώνει ν' ὄχῃς μὲ τὰ σαγόνια, δίχως καὶ νὰ γαυγίζῃς; ποῖο δαιμόνιον σὲ πατάει;

Τώρα πλιά, εἶπα ἐγὼ, δὲ θέλω νὰ μιλήσῃς, προδότη μοχθηρὲ· στὸ πῆσμά σου γιὰ σένα εἰδήσεις ἐκεῖ πάνω ἀληθινὲς θὰ πάρω.

Σὺρε φεύγα, ἀποκρίθη, καὶ ὅ,τι θέλεις λέγε.

Κόλαση XXXII. 76—111.

Η ΚΑΤΑΡΑ ΤΩ ΣΦΟΥΓΓΑΡΔΩΝ

Μέσα στὴν ταβέρνα τοῦ Λομίλλα. Ὁ καπνὸς ἀπὸ τὸ μέσα μαγειρεῖ, ἀπὸ τὰ τσιγάρα, ἡ ἄγνα ἀπὸ τόσα στόματα, ἔχουν ρίξει μὴ καταχνιά ποῦ σὲ πνίγει. Κάτω στὴν ἄκρη κοντὰ στὸ πάγκο μὴ συντροφιά ἀπὸ βουτηχτάδες—οἱ πῖο πολλοὶ εἶναι ξένοι—σκορπᾶει τὸν παρὰ λέγοντας πῶς γλεντᾶ. Ὁ λαγουτιέρης μὲ βραχνὴ φωνὴ τραγουδάει·

Ἀκούσατε τί γίνῃ τῇ φτεινῇ χρονίᾳ
καρὰθι κιντυνεῖ με; σὰ βαθεῖα νερά.

Στὸ πατάρι ἀπάνω τὸ καγκλωπὸ ἰ καπετᾶν Νικόλας ὁ Σερῶνος ἤσυχα ρουμάει τὸ ναργιλέ του καὶ λείει στὸ Ραῖκη, νιόβγαλτο καπετάνιο, παιδί ἀμούστακο ἀκόμα.

— Ἀκούσε με καὶ βλαστήμα με. Παράτησε τὰ σφουγγάρια, ἔσε τίς μηχανές καὶ τὰ καμάκια καὶ κοίταξε ταχιά καινούργια τέγνη. Παλληκαρόπουλο σὸν κα' ἐμένα, μὲ νῶ καὶ γνώση καὶ κορμὶ γερὸ ὅπου κα' ἡ γυρίσης θάβρης προκοπῆ.

— Μὰ ἐγὼ, καπετᾶν Νικόλα, δόξα σοι ὁ Θεός...

— Μὴ σὲ πλανέσῃ ἡ μάγισσα ἡ τέγνη. Τὸ ξέρω, ζηλιάρικη εἶνε καὶ σὰ μαγνήτης τραβᾷ. Στὰ βρόγια τῆς σὰ μπλέξῃς, νὰ φύγῃς δὲ μπορεῖς. Στὴν κορυφὴ θὰ σ' ἀνεβάσῃ, τὸν παρὰ χύμα θὰ σοῦ φέρῃ, ἄρχοντας μπορεῖς νὰ ὀψάσῃς, μὰ φύγε σοῦ λέω. Ἀκούσε με καὶ βλαστήμα με.

— Μὰ ἐσὺ, καπετάνιε...

— Νωρὲς πρόφτασε κα' ἐρύγα. Μὰ τί σ' ἐμένα. Ἐνας στοὺς τόσους καὶ σύγκαϊρα ξέπλεξα, κα' ἐνῶ μὲ ψήνει τὸ λιποῦρι τῆς ἀγορῆς τὸ καλοκαίρι καὶ πνίγει με τὸ καθησὶ κα' ἡ στενοχώρια, παράτησα τὴν τέγνη καὶ προτοῦ μὲ πάρουν τὰ χροῖα. Μὰ ποῦναι οἱ ἄλλοι. Τί ἔγινε τὸ βίος καὶ τὰ πλοῦτη τόσαν ποῦφαγαν τὰ χροῖα τους δουλεύοντας τὰ σφουγγάρια; Στάχτη καὶ καπνός. Σὰ νῆναι κάποια ἀνεμοζάλη π' ἀρπαζεῖ φύλλα καὶ τὸ φέρνει στ' ἀψήλια γιὰ νὰ τὸ στροφογυρίσῃ παιζογελῶντας καὶ τὸ σῦρε ταχιά πεταμένο στὸ ζούρκο. Γιὰ ἰδῆς. Μὰ δὲ θυμᾶσαι, εἶσαι παιδί ἀνήξερο ἀκόμα, ρώτα μένα καὶ θὰ μάθῃς τὰ φαρμάκια καὶ τοὺς καύμους. Ἐγὼ ὅταν πρωτοσοῦμαζοῦσα,—δύοδεκα χρόνων—βρῆκα στὴ δόξα καὶ τὸν πλούτο τοῦς Ρουδῆδες. Ἐκεῖνοι τῇ Μπαρμπαριά πρωτάνοιζαν. Ὡς τότε τὰ σφουγγαράδικα χαμοσέρνονταν τριγύρω στὰ νησιά, σὰν κάποιος δρακοντάς νὰ φύλαγε τὸ δρόμο ποῦφερνε στὰ κάτω μέρη. Μὰ ἐκεῖνοι πρωτόφεραν τῆς Μπαρμπαριάς τὸ θησαυρὸ καὶ ἀπὸ μικροκαρθοκυραῖοι, ἀρχοντες μὲ δύναμη καὶ ὑπόληψη κατάντησαν. Ποῦναι τους τώρα; Ὁ ἕνας ψαρεύει χάνους μὲ τὴν καθητῆ, διωγμένος ἀπὸ τὴ σκύλλα τῇ γυναίκα του καὶ τὰ συγγενικά του, ἀφοῦ φτώχτην. Τὸν ἄλλο τὸν ἐπνίξε σὲ τρεῖς ἡμέρες τὸ φαρμάκι, ἀφοῦ κατάντησε νὰ ἰδῇ τὸ σπῆτι του νὰ τὸ πουλήσῃ στὸ σφυρί. Μὰ ποῦναι τόσοι καὶ τόσοι; Ὁ Λούνης ἔστωσε μὲ διακόσες χιλιάδες. Τώρα σῦρε νὰ τὸν ἰδῆς πῶς καρτερεῖ στῆς Μπεργάζας τὸ λιμάνι ποτε νᾶλθουν τὰ καίκια νὰ τὸν βοηθήσουν.

— Ἀμὲ ὁ Κρέρης, καπετᾶν Νικόλα.

— Καλὰ ποῦ τόπες, ἐκεῖνος ποῦ πῆγε στὴν Ἐρυθρὰ κα' ἔφερε τὸ γιούσουρι καὶ τὸ ζεντέρι κα' ἀποκόπησε νὰ τὰ βάλῃ μὲ τὴ Γαλλικὴ κυβέρνησιν κάτω στὴ Σφαζῆ γιὰ τὸν καταπάτησαν τὸ καίκι. Τώρα γυρίζει σὰν τὴν ἄδικη κατάρα ἀπὸ τὴν Κάλυμνο στὴν Τρίπολη πεινασμένος καὶ κακομοῖρης.

Τὸ βιολὶ ἐκεῖ κάτω βαροῦσε τὸ ἴδιο τραγοῦδι·

«Δὲν κλαίω τὸ καρὰθι, δὲν κλαίω τὰ παννιά
εὐμὰ κλαίω τὸν καπτάνιο μὲ τὰ ναυτοπούλα.»

ὁ ταβερναρῆς κουβαλοῦσε τὰ ποτήρια μὲ τὸ κρασί, κα' οἱ βουτηχτάδες μὲ μίαν ἀναποδογυρίζαν τὸ τραπέζι. Κάτω τὰ σπασίματα βουνοῦ, τὸ κρασί ποτάμι.

— Σκύλλα τέγνη, ξανάειπε ὁ καπετᾶν Νικόλας,

Έτσι νάχρησ τήν εύχην μου, φύγε παράτησε τὰ σφουγγάρια.

Ο νιός συλλογισμένος τόν κοίταζε. Καί τὸ τραγουδι μετὸ θλιβερό σκοπὸ τοῦσφιγγε τήν καρδιά.

Υστερα σφιχτὰ, σφιχτὰ μίλησε.

— Ναι, καπετάνιε, ναι, ἀλήθεια. Μὰ γιατί; Γιατί τάχα νάσαι τέτοια ἡ τέχνη μας;

— Κατάρη, παιδί μου, κατάρη θεικὴ τὰ βαρύνει κ' ἔτσι ἀπὸ χρόνια εἶνε γραμμένο ὅποιος τὰ δουλέψει, θέλεις καπετάνιος εἶναι, θέλεις βουτηχτὴς καὶ σύντροφος καὶ μοῦστος, προκοπὴ δὲν εἶναι νάβρω. Τὸ ξέρεις γιατί εἶσαι καὶ θεοφοβούμενος ἐσύ, τὸ ξέρεις πῶς ὅταν σταυρωσαν τὸ Χριστὸ οἱ Ἑβραῖοι, οἱ ἄνομοι, στὴ δίψα του ἀπάνω ζύδι τὸν ποτίσανε. Καί, ὦρα κακὴ, σφουγγάρι βρέθηκε κοντὰ τους, σφουγγάρι νὰ τὸ ποτίσουν στὸ ζύδι καὶ μετὰ σφουγγάρι τοῦδωκαν νὰ πιῇ. Κι ὁ πόνος, ὁ τρανὸς πόνος καὶ καύμὸς ἀφάνταστος, ὁ πόνος τοῦ Χριστοῦ ξέσπασε σὲ μιὰ βουβὴ κατάρη, μὰ κατάρη ἀπέραντη κι αἰώνια ἔσο εἶναι ἐκεῖνος ἀληθινὸς καὶ τὰ λόγια του. Κακὴ, βλέπεις, ἦταν ὦρα καὶ βρέθηκε τὸ σφουγγάρι καὶ γραπτὸ μας νὰ σέρνουμε τέτοια θεικὴ κατάρη. Ἀπὸ τότε ἄνεμος συνεπαίρνει καθένα πού καταπιεσθῆ μετὸ δουλειὰ αὐτῆ.

— Μὰς φυλάει ἡ Παναγία, ἡ χάρη της. Τόσα τάματα, μάρμαρα, τόσα κερὰ. Ἐμεῖς χωρὶς νὰ πατήση ἡ χάρη της στὸ καίμι, παλαμῶρι δὲ λύνουμε.

— Μὴν τὰ κοιτᾶς. Θεορπαϊχτες εἴμαστε. Σκόλη, Κυριακὴ δὲ φυλάει στὴ δουλειὰ, ἀκόμη καὶ τὴ Μεγάλῃ Λαμπρῇ δουλεύουμε, ὁ παρὼς νὰ βγαίνῃ. Σαρακοστή, μπρὸς στὴν πόρτη τῆς ἐκκλησίας δέκα ζευγάρια βιολιά λαλοῦν. Μεγάλῃ βδομάδῃ βγαίνουμε στὰ παννιά. Ἄκουσε, παιδί μου, ἐγὼ νὰ παρατήσω τὴ δουλειὰ δὲ σκέπτομαι. Μὰ πρόπερσι Μεγάλῃ Τρίτῃ φτάσαμε στὴ Μπεργάζα. Εὐτὺς νὰ καλαφατίσουμε τὰ μηχανοκίνητα πού μᾶς τὰ εἶχε στραπατσάρει μιὰ φουρτῶνα, λεονάσσα πρώτης, καὶ τὴ Μεγάλῃ Παρασκευῇ ὁ καπετάνιος τῆς μηχανῆς παράγγειλε νὰ βγοῦνε στὴ δουλειὰ. Βρὲ ἀμάν, Μήτσο, τοῦ εἶπα, ἄστους μέρα πού ναι σήμερα. Τὴ δουλειὰ σου, μοῦ εἶπε, καπετάν Νικόλα, ἐσύ τὸ ναυλό σου νὰ πάρῃς, μὰ ἐγὼ μὲ Μεγάλῃ Παρασκευῇ καὶ μετὰ σκόλης δὲ θὰ βγάλω τὸν παρῶ τὸν ξένο μὴδὲ νὰ χάσω θέλω τὰ λίγα πού ἀπόχτησα βουτηχτὴς. Βγήκαν στὴ δουλειὰ. Τὸ μεσημέρι μᾶς φέραν πεθαμμένο, σὲ δεκάξῃ ὀργιῆς βάρους, τὸ Μαντηλιένιο, τὸ βράδυ ὡς τὴ μέση πιεσμένο τὸν ξακουσμένο Σαμιώτη. Ἐκεῖνο τὸ καλοκαίρι τὰ λεφτὰ τοῦ Μήτσου κουρνιαχτός. Οἱ βλαστήμιες του μοῦ σήκωναν τὴν τρίχα μὲ σπιθαμὴ. Εἶπα καὶ τὸ καμα, τελευταία μου νὰ ναι χρονιά μετὰ τὰ σφουγγαράδικα. Καὶ ὁ Θεὸς νὰ με φυλάῃ μὴ μοῦ συνεπάρῃ καταστροφὴ τὰ λίγα λεφτὰ π' ἀπόχτησα στὰ σφουγγάρια.

Ἄκουσέ με. Εἶσαι παιδί ἀκόμα καὶ στὰ λέω νὰ

μὲ συχωρᾶς καμμιά φορά. Φύγε ἔσο εἶναι καιρὸς ἀκόμα. Μὴ σὲ μαγέψῃ στὰ καλά ἡ τέχνη ἡ ἀπιστη. Κάλιο νεράϊδα ἀγαπητικιά, παρὰ τέχνη μάγισσα. Κ' εἶναι μάγισσα, πίστεψέ με καὶ δέστο στὴν καρδιά σου, μάγισσα ἡ τέχνη ἔσο νὰ σὲ βυζάξῃ στὰ πιδὸ καρπερὰ σου χρόνια κ' ὕστερα σὲ παραρρίξει σκύβαλο σὲ μιὰ γωνιά ν' ἀρμυκτώνῃς παραγάδια καὶ νὰ ξεχάνῃς τοὺς καύμους καὶ νὰ καταπίνῃς τὰ φαρμάκια μετὸ κρασί, ὅπως βλέπῃς τὸ γέρο-Σκαμπάβια, ξακουσμένο καπετάνιο στὸν καιρὸ του, νὰ πίνῃ τὰ βιδάνια τῶν μαγαζιῶν. Τὰ σφουγγάρια ἔχουν κατάρη θεικὴ. Παρατήσέ τα καὶ βλαστήμα με.

Ὁ Ραϊκὴς εἶχε γύρει τὸ κεφάλι. Κι ἀπ' τὸν καπνὸ πού σκέπαζε τὸ μαγαζι, πυκνότερη καταχνιὰ θέλωνε τὸ νοῦ του. Ἐκεῖ κάτω, τὸ βιολι εἶχε πάψει καὶ μοναχὰ σιγῶπαζε τὸ λαγούτο, κι ὅλη μαζὶ ἡ συντροφιά τραγουδοῦσε.

— Ἐμεῖς καὶ ἂν χαθούμε, μᾶς τὸ χέρι ἡ μοῖρὰ μας κανεὶς δὲ θὰ τὸ μάθῃ ἀπὸ τὰ σπίτια μας.

Ἦδρα, Μᾶης 1905.

ΜΗΤΣΟΣ ΑΝΘΕΜΗΣ

ΜΟΥΣΑΪΚΑ

Ἀπὸ τοὺς μύθους Ἰδὸν Κροιλὸφ.

ΤΑ ΔΥΟ ΒΑΡΕΛΙΑ

Τὰ δυὸ Βαρέλια ἐλεύθερα καὶ μόνα
Ἐπὶ θρῶν δρόμο μῶν ἡμέρα τὸνα
Κούφιο εἶναι κι ἀδειανὸ μὰ τάλλο
Γιομᾶν ὡς πᾶνον μετὰ πού εδφραίνει
Τῆς γῆς κάθε θνητὸ μικρὸ ἢ μεγάλο.
Τὸ δεύτερ' ὅμως πάντοτε πηγαινέι
Καταμωσῆς καὶ πίσω ἀπὸ τὸ πρῶτο
Κυλιώντας δίχως θόρυβο καὶ κρότο,
Ἐνῶ τ' ὀλαδειανὸ χοροπηδῶντας
Μὲ βήματα τρελλὰ κροτεῖ περνῶντας
Καὶ σύγνεφο στὸ δρόμο του σηκώνει...
Τὸν νόμο στὸ ποδάρι καί... τὴ σκόνῃ.

Σὰν βλέπουν οἱ διαβάτες, ποῦχαν γνώση,
Ἄθεόρατο βαρέλι νάχει τόση
Ὀρμὴ καὶ Τρέλλα, σὰ ἀνὰν τόχε πιάσει
Ἡ μῦθα, κάνουν τόπο νὰ περάσει
Μὰ τὸ μωρὸ τὸ πλῆθος γιουχαρίζει
Τὸ δεύτερο βαρέλι τὸ γεμάτο,

Ἐνῶ τὸ ὀλαδειανὸ πού πάει τρεχάτο
Θωρεῖ με θαυμασμό... κι' ἄς μὴν τὰξίζει!

Θόρυβο τέτοιο κάνουνε συγνὰ
Κεφάλια πού ὄλωσ διόλου εἶναι ἀδειανὰ
Μ' αὐτὸς πού ἦρωας εἶναι ἀληθινὰ
Διαβαίνει σιωπηλὸς παντοεινὰ,
Κάθ' ἔργο του καὶ μόνο, πού ὠφελεῖ,
Ἀφίροντας γι' αὐτὸνε νὰ μιλεῖ.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΠΕΡΓΙΑΛΙΤΗΣ

ΝΕΚΡΙΚΟΣ ΔΙΑΛΟΓΟΣ

Ἔρχεται ἕνας Δαφροστεφάνωτος. Πίσω του μοροσοῦνι ἀπειρη σειρά κάρα. Τὸ πίσω πίσω κάρο ἢ ἀλαργάδα τὸ δείχνει μικρόααυκι μικρῶκι μικρῶκι.

Γαβριήλ. Καλὸ στὸ γαμπρό, καλὸ στον.

Δαφροστεφάνωτος. Χαίρε. Μὰ γιατί με λές γαμπρό; Δὲν εἶμαι γαμπρός.

Γαβριήλ. Τότες γιατί φορεῖς τὸ στεφάνι;

Δαφροστεφάνωτος. Ἀπὸ εἶναι στεφάνι πού μοῦδωσε ὁ Μιστριώτης σ' ἕνα διαγωνισμό. Μὰ πῆρα ὅμως κι' ἄλλα, οὐ! ἕνα σωρό... πίσω μου στέκει ἕνα κάρο ξέχειλο.

Γαβριήλ. Νὰ μού συμπαθῆς τὸ λαθος μου. Εἶναι ὅμως, βλέπεις, καὶ τὰ κάρα. Ἀπὸ τὰ κάρα δὲν κουβαλοῦν τὰ προικιά σου;

Δαφροστεφάνωτος. Ὅχι, τὰ ἔργα μου, τὰ συγράμματά μου.

Γαβριήλ. Ἄ, εἶσαι γραφικὸς. Κι τί λογῆς ἔγραφες;

Δαφροστεφάνωτος. Πολύ ἀπ' ὄλα. Πεζικὰ, ἔμμετρα, ἱστορίες, δηγήματα, λυρικά, δράματα ἔμμετρα, δράματα πεζικὰ, πεζότατα μάλιστα, κτλ. κτλ.

Γαβριήλ. Καὶ πῶς κατάρθωσες νὰ γράψῃς τόσα σὲ τόσο σύντομη ζωῆ;

Δαφροστεφάνωτος (καμχωμένω). Ἐχῶ σύστημα δικό μου.

Γαβριήλ. Δηλαδή;

Δαφροστεφάνωτος. Νά. Μὲ τὰ καπούλια μου κάθουμαι, μετὰ τὰ μάτια μου βλέπω, μετὰ τὸ χέρι μου γράφω γράφω.

Γαβριήλ. Τίποτα ἄλλο;

Ο ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΟΣ ΚΟΣΜΟΣ

Τῆς προσευχῆς ἡ ἐπιτροπὴ στὴ θρησκευτικὴ μας ζωῆ.
(Διάλεξη ποιήθηκε στὸ Ααταυ τῆς Ἑλβετίας τὸ Μάρτη τοῦ 1903, σὲ σύλλογο ἀπὸ χριστιανούς νέους ἐπιστήμονες)

Στὸ Χριστὸ Σ. Ἀργυρόπουλο ἡ μετάφραση γιὰ μικρὴ θύμηση

Ἀγαπητέ μου Χριστο,

Τὴ μετάφραση αὐτὴ πού βλέπεις, τὴν ἔκαμα γιὰ δυὸ λόγους. Πρῶτοῦ σοῦ πῶ τὸν πρῶτο διάβασε τὰκόλουθα λόγια τοῦ Ροῦδῆ ἀπὸ τὴν Πάπισσά του, γιὰ νὰ μετὰλάβῃς καλύτερα:

Ἄγαπῆς, ἀναγνώστα μου, τὸν καλὸν οἶνον; Ἄν τῷ ᾄδναι τὸν ἀγαπᾶς, μισαῖς βεβαίως τοὺς ἀνουειδῆτους ἐκείνους καπῆλους, οἵτινες ἐξ ἀισχροκαρδίας νοθεύουσι τὸ καλὸν τοῦτο ποτόν, ἀναμιγνύοντες ὕδωρ, βαφὰς ἢ δηλη-

νηθῆρια καὶ ἀντὶ θεοῦ νέκτερος ἀνούσιον ἢ ναυτιώδες ποτόν προσφέροντες εἰς τὰ διψῶντα σου χεῖλη. Τοιοῦτοι κἀκήλοιοι ὑπῆρξαν ἀπ' αἰῶνων οἱ μετερχόμενοι τὴν προὔρησιν καὶ διανομὴν τοῦ γενναίου οἴνου τῆς πίστεως, ὡς ἀνόμαζε τὴν θρησκείαν ὁ σοφὸς Ἀλβίνος
Ἄνοικτον καθὼς ὁ γνήσιος οἶνοπότης βδελύττεται τοὺς νοθεύοντας τὸν οἶνον, οὕτω καὶ ὁ καλὸς χριστιανὸς ἀποστρέφεται τοὺς ἀναμιγνύοντας εἰς τὴν θρησκείαν, ἵνα καταστή ἐπικερδέστερα, τὰς παντοίας τῆς ἐξυρισμένης ἢ πολυμάλλου κεφαλῆς τῶν ἐφευρέσεως, τὰ θαύματα τῶν νεκρῶν, τοὺς Θεοὺς τῆς εἰδωλολατρίας μετημφισμένους εἰς ἀγίους, τὰς προσκυνήσεις τὰ εἰσιτήρια τοῦ Παρθασίου, τὰ ἅγια λείψανα, τὰ κομβολογία καὶ ἄλλα ἱερατικά ἐμπορεύματα, δι' ὧν τὸ ἐπάγγελμα τῶν Ἀποστόλων κατέστη καὶ αὐτῆς τῆς λατρικῆς καὶ ὄνειροκρισίας ἀγυρικώτερον.

Μὲ τὰ λόγια τοῦτα ἐξηγεῖται ὁ πρῶτος λόγος πού σοῦ λέω. Εἶμαι κέγώ, ὅπως εἶσαι κέσύ, ἀπὸ κείνους π' ἀγαποῦνε τὸν γενναῖον οἶνον τῆς πίστεως καὶ γι' αὐτὸ ἐπιθυμῶ νὰ τὸν διαλαλῶ, ὅπου τὸν βλέπω. Καὶ τέτιος ὑπάρχει σ' αὐτὴ τὴν ὁμιλίᾳ, πού θὰ περάσῃ τῶρα ἀπὸ τοῦ «Νουμά» τῆς στήλης.

Ὁ δεύτερος λόγος εἶναι ἡ ἐπιθυμία μου νὰ μεταχειρίζομαστε τὴν ἐθνικὴ μας γλῶσσα σὲ κάθε λογῆς θέματα, γιὰ νὰ δείχνηται μετὰ πράγματα καὶ μετὰ δουλιὰ, κι ὅχι μετὰ κούφια λόγια, ἡ δύναμη πού κλεῖ μέσα της, μῦλον πού

δὲν καλλιεργήθηκε ἀκόμη γιὰ νὰ γένη τέλεια φιλολογικὴ γλῶσσα. Καὶ τὴ δύναμη αὐτὴ τὴν ἀναγνωρίζουν ὅσοι λευτερώθηκαν ἀπὸ τὴ λατρεία τῶν ἄλλων ἐκείνων «Εἰδωλῶν», πού ὁ καλὸς Ροῦδῆς πάλι γύρωσε καὶ πίτυχε ὄχι λίγο νὰ τὰ κουνήσῃ ἀπὸ τὴ θέση τους.

Γεῖά σου Ο δικός σου Π. Α.

Κύριοι,

Συζήτηση, ἂν ἡ προσευχὴ ἐπιρρεάζει ἀλήθεια ἢ ἂν μπορεῖ νὰ ἐπιρρεάζῃ τὴ θρησκευτικὴ μας ζωῆ, δὲν πάει μεταξύ μας. Τὸ πῶς ξακουεῖται ἡ προσευχὴ πραγματικά, ὑποθέτομα νάνε πεποιθήσῃ μας' θέμα νὰ δοῦμε μόνο ποιά εἶν' ἡ ἐπιρροή της, ἢ ποιά τοῦλάχιστο ἔπρεπε νάνε, στὴν ἐσωτερικὴ μα: θρησκευτικὴ καὶ ἠθικὴ ζωῆ.

Καὶ τί θέμα νὰ τὸ δοῦμε. Ὅχι ἔτσι, ἀπὸ ἀπλῆ περιέργεια, γιὰ νὰ μάθουμε ὕστερ' ἀπὸ τὴν ὁμιλίᾳ μας κάτε πού δὲν τὸ ξέραμα προτῆτερα. Ὁ σκοπός μας ἐδῶ στὴ συνάξῃ μας δὲν εἶν' ἢ δὲ γαλιέμαι, νὰ ψυχολογοῦμε πράματα ἐπιστημονικά, παρὰ νὰ ἐμπνεύουμε ἠθικὰς συγκινήσεις, νὰ ζυπνοῦμε ἅγια αἰσθήματα, νὰ παίρνομα θάρρος γιὰ νὰ ζοῦμε ἀληθινὰ ὅπως θέλει ὁ Θεὸς καὶ νὰ σκετιζοῦμαστε μεταξύ μας. Λοιπὸν κι αὐτὸ πού τῶρα θέλομα νὰ δοῦμα πρέπει νάχη πρῶτ' ἀπ' ὄλα τὸν πραχτικὸ σκοπὸ νὰ μᾶς βοηθήσῃ νὰ μεταχειρίζομαστε τὸ δικαίωμά μας τῆς

Δαφροστεφάνωτος. Τί άλλο θέλεις;
Γαβριήλ. Αί, και το μισό σου δεν το μεταχειρίζεσαι;

Δαφροστεφάνωτος. "Απαγε! "Επειτα... (πηγαίνει κοντά και μιλά σιγανά) μεταξύ μας... δεν έχω.

Γαβριήλ. "Ετσι καθώς το λές, φαίνεται σαν έφκολο το σύστημά σου.

Δαφροστεφάνωτος. "Εφκολο; Με συχωρείς. Δυσκολώτατο μάλιστα!

Γαβριήλ. Πώς το βγάζεις άφτό;

Δαφροστεφάνωτος. Βέβαια. "Ο καθένας γράφει σαν έχει μισό. Δύσκολο είναι σά δεν έχεις.

Γαβριήλ. "Αφτό, παλικάρι μου, μου φαίνεται σά σοφισμός.

Δαφροστεφάνωτος. Τί παρξένο; Είμαι και δεινός δικηγόρος.

Γαβριήλ. Καί τώρα πές μου μιά στιγμή. "Αφτά τά κάρα τί θάν τά κάνουμε;

Δαφροστεφάνωτος. Μά θάν τά πάρω μαζί μου στον Παράδεισο.

Γαβριήλ. "Αδύνατο. Δεν έχει τόπο. "Επειτα μάς ήρθε τίς περασμένες κι' ο Σουρής μ' ένα σωρό βαγγόνια.

Δαφροστεφάνωτος (συλλογιέται). Μιά ιδέα!.. βλέπεις, είμαι έφεβρετικός, τó δείχνουν και τά δράματά μου... Νά χτίστε επίτηδες ένκν κόσμο για μένα και τά έργα μου.

Γαβριήλ. "Ας είναι, ας γίνει κι' άφτό. (Φωνάζει ένκν "Αγγελο). Χτίστε μιá στιγμή έναν κόσμο επίτηδες για τόν κύριο και τά έργα του. "Ορίστε λοιπόν, πήγαινε μαζί με τόν "Αγγελο.

(Εσκινά ο Δαφροστεφάνωτος με τά κάρα του)

Γαβριήλ. "Α μιá στιγμή, ξέχασα. Πώς σέ λένε νά σέ γραψώ στον κατάλογο;

Δαφροστεφάνωτος. Τιμολέων "Αμπελξ.

Γαβριήλ. Πολύ καλά. (Γράφει).

"Ονοματεπώνυμο. "Αμπελξ Τιμολέων.

"Επάγγελμα. Πεζογράφος (με τήν όκξ), ποιητής (με τó καντάρι), δικηγόρος.

Χαρακτηριστικό. Γράφει χωρίς μισό. Τώρα λοιπόν πήγαινε.

(Φέβγει ο "Αμπελξ με τόν "Αγγελο και με τά κάρα του. Περνά πές ένας αιώνα ως νά διαβούν όλα τά κάρα. Έναν αιώνα κατόπι ξαναγυρίζει ο "Αγγελος).

Γαβριήλ. Τόνε χτίσατε λοιπόν τόν άλλο κόσμο; "Αγγελος. Ναι, μά δεν έφτασε ο ένκς. "Αναγ-

καστήκαμε νά χτίσουμε διό, έναν για τά πεζά κι' έναν άλλο για τά έμμετρα.

Α. Α.

ΣΚΑΗΡΟΙ ΚΑΙ ΔΕΙΛΟΙ ΣΤΙΧΟΙ

ΠΕΡΑΣΜΕΝΟ
ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ

Τά μισμένα χειλιόνα
Σανάρχονται άπ' τήν "Αραπιά
Τό περασμένο καλοκαίρι
Τάχα θά μου ξανάρθη πιά;

Τό περασμένο καλοκαίρι
Που δέ θά τώβρω άλλη φορά,
"Από τά πιό συνηθισμένα
"Εγώ είχα πλάσει τή χαρά.

Στόν όχτο ανέβαινα τόν έχει
Στή ρίζα του ο Δυκαβητιός
Στά πόδια πάντοτε του άφέντη
Σά οκύλος βόσκοται στρωτός.

Και τήν "Αθήνα κι ο όχτος έχει
Γονατιστή, και τήν κρατεί
Και τήνε χαίρεται σαν κέρης
Κάτου άπ' τόν ήμοιο του δετή.

Κι άπό τόν ήμοιο είναι δροσάτος
Κι άπ' τά πλατάνια είναι χλωρός.
Γύρω μάς πλάσης ή άσπρη γύμνια
Κι άπάνου ο ήλιος καιει σκληρός.

Κ' ένω τής χώρας κάτου έν' όλα
Κι άσάλευτα και φλογερά,
Στόν όχτο σάλεμ' άπό δέντρα,
Κ' ένα τραγούδι άπό νερά.

Κ' ή νερομάνα είναι στον όχτο,
Μανταλωμένη, σκοτεινή
Γουάς, δέ βλέπεις όλο βουίζει,
Μιά θάλασσα είναι άλαργινή.

Και παρατέρα έν' ή βρουούλα
Ρέει άγαθά, συγκρατητά,

Σ' όλους τó δίνει ατή τó βιός της
Εσοπέλαστο, και δέ ρωτά.

Τής γειτονιάς τó φτωχολόι
Δέχεται, και τó ξεδιωγά,
Κι άκούει, και δέν τηνε θυμώνουν
Μαλλόμενα και λόγια άψά.

Και κάποτε, όσο νά γιομίση
Κάποιο στενόλαιμο σταμνί,
Δουλεύει πονηρά ένα ταίρι
Κι άγάπης γίνεται οκαμνί.

Κ' ένα στενό δρομάκι άγνάγια
Μέσ' στήνηφόρια τά πλατιά,
Τραβάει ψηλά στο κορφοβούνι,
Κι άξαφνα χάνει τó ή ματιά.

Κ' εκεί που χάνεται,—μιά άλόη
Στέκει μ' όλόρθα σπαθωτά
Τά σταχτοπρόσινα τά φύλλα
Σάν άπό χάλκωμα χυτά.

Κι άπ' τή ζωή βαλιό σημάδι
Φαντάζ' ή άλόη για νά μηνά
Κάποιον άγώνα που τελειώνει,
Κάποιον άγώνα που άρχινά.

Και στο δρομάκι ένα κατέβα
Κι άνέβα, άργοι και βιαστικοί
Κι άδιάκοπα και ζά κι άνθρώποι,
Και πάν έδώ και πάν εκεί.

Και είτε γυρίζουν κάτου, και είτε
Τραβάν προς τήν κορφή άντικρύ,
"Αφαντοι γίνονται άμα σιρίφουν,
Σβένεται άπ' όμπρός σου είναι νεκροί.

Και μοναχά στο νού άπομένει
Τό βράδιασμα, ώρα διαλεχτή
Μιά μέρα θέλει νάρογοφύγη,
Μιά νύχτα νάρογοτιναχτή.

Και κάθε άντίκρυσμα είναι τότε
Σοφού τεχνίτη ζωγραφιά
Με τάπαλώτατο κοντόλι
Νά την ή άφάνταστη δημορφιά!

Και πέρα, άπάνου άπ' όλα, ο Πάργης,
Τής θείας Ηεντέλης ο άδερφός,

προσευχής ώφελιμώτερα και πιστότερα παρά πρώτα.

"Απ' τήν άντίληψη τής προσευχής πούχουμε κρέμαται τó πιότερο και ο βαθμός τής έπιρροής που τής άνογνωρίζουμε. Κατά τή δική μας γνώμη, ή προσευχή είναι μιá συνομιλία τής καρδιάς με τó Θεό, διάλογος δηλαδή κι όχι μονόλογος και δέν είναι με τή φαντασία μόνο τέτια, τάχατες με τó πνεύμα του κόσμου συνομιλία, παρά είναι συνομιλία προσωπικού άνθρώπου με τόν προσωπικό Θεό, «familiarē cum Deo colloquium». "Ο άνθρωπος μιλάει άκούει κι άπαντάει ο Θεός: «Θεό του "Ισραήλ, είσαι Θεός που κρύβεσαι!» λέει ο "Ησαίας ναι, Θεός που κρύβεσαι, μά όγι Θεός βουδός και πεθαμένος, παρά Θεός ζωντανός, π' άκούει κι άπαντάει: «"Εκείνος που δημιούργησε ταύτι μπορεί νά μην άκούη;» "Εκείνος που μάς έβαλε τόν πόθο νά συνομιλούμε μαζί του πώς δέ θάπαντάη;— Δέν μπορεί ο Θεός νάφση προσευχή δίχως άπόκριση, όπως κ' ένας άνθρωπος τόντις συμπονετικός δέν μπορεί νά μην άκούση ένός δυστυχισμένου τά παρακάλα. Δέν άποκρίνεται με λόγια που νά τίκουμα, άποκρίνεται με πράγματα. «Πραγματικά μάς άπαντάει ο Θεός, λέει ο Bengel, όπως σ' ένα ζήτουλα συνήθως κάνει κι ο άνθρωπος ο γενναίοκαρδος δέ συζητάει πολύ μαζί του, μόνο τόν έλασε και λάθος κάνουν και σ' αυτό οι πιότεροι που προσεύχονται, ποτές νά μην παύουν νά παρακαλούν, με τó νά μην παρατηρούν ποτές τήν πραγματική άπόκριση

του Κυρίου». Στα δικά μας μάτια φαίνεται για βέβαιο, πώς με τίς προσευχές μας μπορούμε νά έπιρραόσουμε τόν Κύριο και νά τονε σπρώξουμε νά έπιτρέψη πράξες, που χωρίς τίς προσευχές μας δέ θά γινόντουσαν. Αύτή νε ή άντίληψη τής προσευχής, καθώς ο "Ιησούς τήν παρασταίνει. Δίπλα στο λόγο «"Αδύνατο τίποτα δέν είναι στο Θεό» βρίσκεται ο άλλος λόγος: «"Όλα είναι δυνατά σ' όποιον πιστεύει». Στο Θεό και στον πιστό είναι δυνατά όλα. "Ο Θεός κυβερνάει τόν κόσμο μαζί με τούς πιστούς λατρευτάδες, ότο τών πιστών ανθρώπων οι προσευχές γίνονται αίτια έτσι κι όχι άλλως νά ενεργάη ο Θεός. Τών προσευχών τά έακούσματα δέν είναι φαντασιοκοπίες, είναι γεγονότα.

"Η προσευχή, τó familiare cum Deo colloquium, έν' ή άλή, ή άμση έκφραση τής ζωτικής κοινωνίας του άνθρώπου με τó Θεό.—Τώρα, ποιά νε τά καλά π' όποιος προσεύχεται βλέπει άπό τήν προσευχή του, άπ' τήν καθημερινή του με τó Θεό κοινωνία;

I

Τό πρώτο είναι, που λαβαίνει πείρα του Θεού του. Στην προσευχή λαβαίνουμε πείρα του Θεού. "Εκείνος που προσεύχεται, δέ χρειάζεται καθόλου άπόδειξη για τήν ύπαρξη του Θεού όπως δέ χρειάζεται άπόδειξη για τήν

ύπαρξη τής γής, όπου βρίσκεται, ή του ήλιου, που οι άχτίνες του λαμποκοπούν μπροστά του, τó ίδιο και λιγώτερο χρειάζεται για τó Θεό. "Εκείνος που προσεύχεται δοκιμάζει τήν ύπαρξη του Θεού. Σά σέ τριγυρίζουν οι άμφιβολίες, προσεύχου, θά δοκιμάσης τότες τó Θεό. Τις διώχνει τις άμφιβολίες ή προσευχή. "Εμπόδιο δέν πρέπει νάνε ή άμφιβολία για τήν προσευχή. "Α δέν μπορείς σαν πιστός νά προσευχηθής, προσευχήσου σαν ένας που άμφιβάλλει. Ρώτησε τόν έαυτό σου, ή δέν έν' ένας Θεός, που νά σ' άκούη, σαν τού φωνάζης άπό τά βάθια τής ψυχής σου. "Αλάκρη ή φυσική μας έπιστήμη έχει βάση τήν πέτρα. Πόσες χιλιάδες πειράματα δέν πρέπει νά κίνη ο σοφός, για νά μπορέση νά βεβαιώτη ένα πράμα; Τό ίδιο πρέπει νά φερθής κ' ένας που άμφιβάλλει, για νά νοιώση του Θεού τήν ύπαρξη: θαρρέψου λοιπόν νάρθης σέ προσωπική σέση με τó Θεό αυτόνο, που πρόβλημα σου έν' ή ύπαρξη του, μίλα μαζί και κύτταξε, ή δέ φανερώνεται στα μάτια σου σά Θεός ζωντανός. "Αλλο μέσο δέν υπάρχει για νάποχτήσης στο πρξμ' αυτό βεβαιότητα: πρέπει νά καταπιστήης με τά πειράματα και νά λάβης πείρα του Θεού. "Ακόμη και για όσους είναι πρξμα βέβαια θεωρητικά ή ύπαρξη του Θεού, κι αυτοί χρειάζονται πάντα νά σκετίζονται προσωπικά με τó Θεό, ή δέ θένε νάχουν μιá νεκρή μόνο ιδέα. Στην προσευχή πάντα καινούρια πείρα του Θεού λαβαίνουμε, κ' εκείνο που άλλιώτικα για μάς

Ρήγας με δλόχρονη κορώννα,
Στό ήλιοβασιλέμα, από φώς.

Μάχει τό φώς του τέτοια γλύκα,
Πού σέ χτυπάει μέσ' στην καρδιά.
Σάν από πρώτη άγάπη χείδιο,
Σάν από γιούλι μυρουδιά.

Τό περασμένο καλοκαίρι
(Τάχα θά τόβρω άλλη φορά;)
'Απ' όλα εκείνα έγω είχα πιάσει
Μιάν άσυνήθιστη χαρά.
1905.

ΤΑ ΧΕΡΙΑ ΜΟΥ

Τά χέρια μου είναι νά μαζώνω
Τά λουλούδια στον κάμπο ή στο βουνό,
Τά χέρια μου είναι για νά υψώνω
Την προσευχή στον ουρανό.

Τά χέρια μου είναι για νά σπέρνουν
Τό μαύρο σίχο σιάσπρο χαρτί,
Τά χέρια μου είναι για νά γέρονν
Οί κουρασμένοι άπάνω τους ναημοί.

Τά χέρια μου είναι για νά σιάφτουν
Τη νύχτα μουσικά, βαθιά, τή γη
Και κάποια σάπια λείψανα νά θάφτουν,
Πού θάνατρίχιαζε κι άν τάβρισκε ή αγγή.

Τά χέρια μου την πέτρα δέν πετάνε,
Μήτε πού φοβερίζούν, ούτε πού τολμάν,
Τά χέρια μου δέν είναι νά κρατάνε
Σπαθί, τουφέκι, και νά πολεμάν.

"Ομως τά χέρια μου, όταν την 'Αλήθεια
Βλέπω ένα πλάνημα νά την πατῆ,
'Ηθελα στην κορφή της και στα στήθια
Στεφάνι και σκουτάρι νά σταθούν αυτά.

'Αλήθεια, υπάρχουν! 'Η 'Αρετή μ' έσένα
Πάντα καρπόφορη μητέρα και μεστή.
'Αλήθεια, υπάρχουν! 'Η 'Ομορφιά μ' έσένα
Εικόνα άσύντριφτη, στο βράχο σκαλιστή.

Δίχως έσέναν' ή 'Αρετή μιά φουσακίλδα
Πού τη φυσάει τό σόμα ενός παιδιού.
Δίχως έσένα κ' ή 'Ομορφιά σαν την άχτίδα
Του φωτισύγγεφου σάνεβα του βραδιού.

"Α! κι άς μπορούσα νάδινα τά χέρια
Στου στανρωμού τάλυπητα φιλιά,
Φτερά νά γίνουν, νά με πᾶν πέρ' άπ' τάστέρια
Πρός της άθάνατης 'Αλήθειας τή φωλιά!

Και νά! σκολιά και φειδία και παλιάτσου
Γιά τών όγλων τά μάτια και ταυιά,
Ραγιάδες πού πληρώνουνε χαράτσι
Στην άτιμη σουλιτάνα, στην Ψευτιά,

Στης χώρας τά άθλια τά καταχρασμένα,
Μέσ' στον άκάθαρτο της ρούγας κουρνιαχτό,
Μακριά άπ' τά χλωρά τάνθοσπαρμένα,
Κι άπ' ό,τι μέγα και τρισανοιχτό,

Με βρίσκουν εκεί πᾶσαιναν καρτέρια
Και μου κόβουν τό δρόμο πού τραβῶ,
Και σκληρά τά δειλά μου δένουν χέρια,
Και με ξεσκίζει φρένιασμα βουβό.

Τά χέρια μου, τάνήμπορα βυζασταρούδια,
Τάκριβά χέρια σαν τό θησαυρό,
Γλυτώστε τα, για τάνθια και για τά τραγούδια,
'Η καρφώστε τα άπάνω στο στανρό!

1904.

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

«Δε σᾶς έρχονται κάποτε σκέψεις», ρώτησε ή έξυπνη
νιά, «πού έλως διόλου δε λέγονται;»

«Μου έρχονται», ειπε ο γέρος ποιητής. «Και καμιά
φορά, σά σκαλλίζω για ρίμα πού δέν έρχεται, μου περ-
νοίνε σκέψεις πού αδύνατο νά τυπωθούν.»

'Επιδάτης: "Εχω καιρό, κύριε, νάποχειρητήσω τή
γυναίκα μου άπ' τά κάγκελα;»

Συδηροδρομίτης: «Μά δέν ξέρω νά σου πῶ. Πόσο
καιρός είναι πού παντρευτήκατε;»

Δάσκαλος: «Στην Κίνα οι κακούργοι πολλές φορές
καταδικάζονται νά μένουν ζύπνιοι ως πού νά τους έρθη
τρέλλα ή θάνατος. Τώρα, πως λές νά τους έμποδίζουνε
άπ' τό νά τους πάρη ο ύπνος;»

Μικρό κορίτσι (τό μεγαλύτερο μιᾶς μικρῆς φαμε-
λιᾶς): «'Ισως, δάσκαλε, τους δίνουν κανά παιδάκι νάν τό
φροντίζουν.»

«Προτού παντρευτούμε μου ειπες πως εἶσουν ύπναροῦ
—φοβερή ύπναροῦ.»

«Καλά, και τί μ' αυτό;»

«Και τώρα πρέπει νά κάθουμαι μαζί σου τή νύχτα
έπειδᾶς έχεις άύπνια.»

δέν εἶνε παρά τέχνασμα διανοητικό, τό πραγματοποιούμε
ή νεκρή ιδέα γίνεται πρόσωπο ζωντανό, ή πρώτη αίττα
μεταμορφώνεται σέ πατέρα φιλόστοργο.

'Αλλοίμονο! τόσα πράματα ξέρουμε για τό Θεό και
τόσο λίγο τόνοι δοκιμάζουμε. Γι' αυτό ξεράνε τόσο κι
αδύναμα τά κηρύγματά μας' τίποτ' άλλο πειά δέν εἶνε
παρά πραγματείες πάνω σέ θέματα θρησκευτικά, άντις
νάνε μαρτυρίες ζωντανές του Θεού πού δοκιμάσαμε. Προ-
σευχή θά πῆ δοκίμασμα του Θεού. 'Αγαπητοί φίλοι, άς
κυττάξουμε, όταν άπ' τό πανεπιστήμιο θά μπορούμε στη
ζωή, νά γνωρίσουμε τό Θεό πειραματικά, κι όχι άπ' τά
βιβλία μόνο ή άπ' τά συστήματα.

II

'Η προσευχή εἶνε, ειπαμε, ή άμηση έκφραση της ζω-
τικῆς τάνθρώπου με τό Θεό κοινωνίας' επίσης εἶνε τό
μέσο τό καλύτερο για νά φυλάγη και ναυξάινη τή
θρησκευτική μας ζωή. Καθώς τό σῶμα μας, γεννημένο
άπδ τή γη, έχει ανάγκη για τή συντήρηση και την αύξη-
σή του άπδ γήινες ούσεις, έτσι και τό πνεύμα μας, πού με
τό Θεό συγγενεύει, έχει ανάγκη νά θρεφτῆ μ' ούράνιες
ούσεις' άλλιώτικα δέν μπορεί παρά νάδυνατίζη και τέλος
νά πεθάνη. Για νά ζήση εκείνο πού εἶν' άπ' τό Θεό μέσα
μας, πρέπει νά διατηριέται με στοιχείο θεικό. 'Από δῶ

βγαίνει, πως ο άνθρωπος ο έσωτερικός χρειάζεται όπως κι
ο έξωτερικός νά θρέφεται' κ' ή τροφή του εἶν' ή προσευχή.
Τόσο ανάγκη γι' αυτόν εἶνε νά προσεύχεται, όσο για τόν
έξωτερικό άνθρωπο νά τρώγη. 'Η προσευχή εἶνε τό θερ-
μότερο της πνευματικῆς ζωῆς ενός ανθρώπου. Σάν αδυνα-
τίζη κι άναριεύη, λιγοστεύει ή πνευματική ζωή. "Όσο γί-
νεται πυκνότερη και ζωηρότερη, τόσο ή έσωτερική ζωή
μεγαλώνει. Μά δικιο του ειπε ο Franz von Bader: «'Η
άληθινή τάνθρώπου άμαρτία εἶνε ή άναμελιά του για τήν
προσευχή.»

Μπορούμε άκόμα μακρύτερα νά πᾶμε τή σύγκρισή μας
μεταξύ τροφῆς του πνεματικού και τροφῆς του γήινου άν-
θρώπου. Για νά θρέψουμε τό σῶμα, δέν περιμένουμε γαρά
νά νοιώσουμε την ανάγκη, μόνε συνειθίζουμε νά τρώμε τό
φαγί μας σ' ώρες ώρισμένες χωρίς νά νοιώσουμε την πεί-
να' τό ίδιο δέν πάει και για τήν ψυχή μας; Για νά προ-
σευχηθούμε, δέν εἶν' ανάγκη νά περιμένουμε καμμιά ξε-
χωριστή διάθεση, καμμιά υπερβολικιά δίψα του Θεού. Σά
βρίσκεται μαζί κι αυτή, δέν υπάρχει καλύτερο πρᾶμα' σά
λείπη, πρέπει νά μπορούμε νάρχίζουμε χωρίς αυτή και
με τήν προσευχή νά τήν ζυπνᾶμε. Μήπως δέν πρέπει νά
προσπαθᾶμε νά φερνοῦμαστε καλά, προτού τό συνειθίσο-
με; Μήπως ή ήθικᾶ διαγωγή μπορετή νε μόνο, σά δε
βιάζη κανεις τόν εαυτό του; 'Η διάθεση έρχεται δεύτερο
στην προσευχή' ή θέληση νε τό σημαντικό. 'Η διάθεση

Ο ΝΟΥΜΑΣ
ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΥΡΙΑΚΗ
ΣΥΝΤΡΟΜΗ
Για την Ελλάδα αρ. 10.—Για το Ήξε-
τερικό φρ αρ. 10
20 λεφτά το φύλλο λεφτά 20
ΠΟΥΛΙΕΤΑΙ: Στά κίόσκια της Ηλατίας
Συντάγματος, 'Ομόνοιας, 'Υπουργείου Οί-
κονομικών, Σταθμού Τρεχιοδρόμου ('Ο-
φθαλμιατρείο) Σταθμού ύπογειου Σιδηρο-
δρόμου ('Ομόνοια) στο καπνοπωλείο Μανω-
λακάκη (Πλατεία Στουρνάρα, 'Εξάρχεια),
στο βιβλιοπωλείο «'Εστία» Γ. Κολάρου.
Στον Πειραιά: Καπνοπωλείο Γ. Ξηροῦ.
όδ. Βουβουλίνας αρ. 1, σιμά στην Τρούμπα
'Η συντρομή πλερώνεται μπροστά κ'
είναι ενός χρόνου πάντα.

ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ
Κ Α Ι
ΠΡΑΜΑΤΑ

ΘΕΛΑΜΕ

να ξέρουμε πως έγινε αυτό τό θάμα κι ο μακαρίτης
Ντελγιαννης βγήκε άμέσως μόλις πέθανε «μέγας
πατριώτης, περιουστάτος πολιτικός» και δέν ξέρουμε
τί άλλο άκόμα. Μπορεί νάταν κ' έτσι, δε λέμε. Μά
κείνο πού μας ξεπιάζει είναι ότι όλους αυτούς τούς
διαλεχτούς χαρακτήρισμούς τούς ειπαν και τούς γρα-
ψανε όχι φίλοι του, γιατί τότε τό πρᾶμα δε θάτανε
καθόλου παράξενο, μά άνηθῶποι πού ίσαμε τή
μέρα του θανάτου του τόν πολεμούσανε λυσσασμένα
και δέν αφήνανε παρανόμι χλευαστικό πού νά μην
του τό κρεμάσουνε, σαν τενεκέ, στην ούρά της οαν-
τικότητας του.
Τους κυρίους αυτούς, πού οι περούτεροι έτυχε
νάναι "Αθηναίοι φημεριδογράφοι, μπορούμε νά τούς
ρωτήσουμε σήμερα:
— 'Αφού εἶταν τόσο μεγάλος πολιτικός ο Ντε-

πρέπει νά ύπακούη στη θέληση, κι όχι ή θέληση στη
διάθεση. Νά βιάζης άλλα πρώττωπ στην προσευχή και σέ
μελέτες θρησκευτικές εἶνε πρᾶμα κακό και δέν μπορεί
παρά όλῆθρια νά φέρη επακόλουθα. Νά στενοχωρῆς όμως
τόν εαυτό σου στην προσευχή εἶν' άγιο στενοχώρημα, πού
δέν άπαρέσει στο Θεό και πού φέρνει μεγάλες εύλογίες.
'Εδῶ έχει τόν τόπο του νά τυραννῆς λιγάκι τόν εαυτό σου.
Για τήν προσευχή άληθεύει κείνο πού ο Thomas a Kemp-
ris ειπε γενικά για τήν πνευματική ζωή. «Κάθε φορά
πού βιάζεις τόν εαυτό σου, ασφαλίζεις κάτι καινούριο κη-
λό.» Οί πλουσιώτερες άπδ συγκινήσεις προσευχῆς δέν εἶνε
κ' οι πειδ εύλογημένες. Σ' όσες προσευχῆς βιάζουμε τόν
εαυτό μας, αυτές ίσως πειότερο παρα οι άλλες έχουν άξια
στά μάτια του Θεού. 'Ο Kirkegaard ειπε μιᾶ μέρα τό
παράδοξο αυτό: «'Όσο ήθικώτερα ζῆ ένας άνθρωπος, τόσο
ή προσευχή του πειότερο θά μοιάζη μ' άπόφαση παρμένη.»

Ξεχωριστά λοιπόν νά συστηθῆ άξίζει, και μάλιστα σ'
εκείνον π' άρχίζει νά προσεύχεται, νά φυλάγη για τήν
προσευχή κίπιες ώρες ώρισμένες και νά στέκεται πολύ
πιστός σ' αυτές, άκόμη και σάν του λείπη κάθε διάθεση.
'Όχι γιατί τέτιες τυχτικές προσευχῆς εἶνε πού νά πῆς τό
ιδανικό, παρά γιατί αυτές εἶν' ο δρόμος πού φέρνει στο
ιδανικό. Τό ιδανικό εἶν' ή άδιάκοπη προσευχή, πού εἶδν
αυτό δε στέκεται στο νά δένουμε τά χέρια και νά μιλούμε,
μά πολύ πειότερο στο νά γυρνοῦμε άδιάκοπα τήν καρδιά

ληγιάννης κι τὸ θάνατός του κρίνεται ἀπὸ λόγου σας γιὰ ἔθνη συμφορὰ, γιατί ζωντανὸ τὸν πολεμοῦσατε τόσο σκληρὰ καὶ τόσο ἀδιάντροπα ; Ἡ πολιτικὴ ἔχει αὐτὰ, ἀλλὰ μᾶς πείτε. Πολὺ καλά, πᾶχει, μὰ ὅχι ἴσαμε τέτιο σημεῖο πού νὰ τὰ ξεχνάει κανεὶς ἀμέσως ὕστερ' ἀπὸ τὸ θάνατο καὶ νὰ μεταμορφῶναι ἀδιάντροπα τὶς βροσιὲς σὲ λιβανίσματα.

Κι ὁ Ντεληγιάννης ἀντιπολιτεύτηκε τὸν Τρικούπη ζωντανό, μὰ δὲν ἔπαυε νὰν τὸν ἀντιπολιτεύεται καὶ πεθαμμένο. Θυμοῦσατε τὴν περιφρονημὴ εἰδησοῦλα τῆς «Πρωίας» πού ἀνάγγεινε τὸ θάνατό του. Ξερὰ ξερὰ, σὰ νὰ πέθανε ὁ τελευταῖος τελωνοσταθμάρχης, κι ὄχι ἕνας Τρικούπης. Ὁ Ντεληγιάννης σ' αὐτὴ τὴν περίστασι φάνηκε ἐλιμωμένος καὶ κανεὶς ἀπὸ τοὺς φίλους του δὲ θὰ μπορούσε νὰν τοῦ πεί: «Ἀφοῦ μᾶς τονὲ λὲς μεγάλου τὸν Τρικούπη τώρα πού πέθανε, γιατί μᾶς τὸν ἐβριζες ζωντανὸ καὶ μᾶς τὸν ἔλεγες προδότη τῆς πατρίδας ;»

Στοὺς ἀντιτεληγιαννικούς ὄμως δημοσιογράφους τῆς Ἀθήρας μορεῖ νὰ πεί κανεὶς μ' ὄλο του τὸ δίμο: «Ἀφοῦ εἶναι μεγάλου καὶ τρανὸς ὁ Ντεληγιάννης, τότε εἶσατε λόγου σας μικροὶ καὶ τιποτένιοι πού πολεμοῦσατε ἕνα μεγάλο πολιτικὸ καὶ τὸν ἐμποδίζατε νὰ δουλέψει λεύτερου γιὰ νὰ σώσει καὶ μεγάλώσει τὴν πατρίδα μας. Δὲν εἶσατε μοναχὰ φρεῖτες, μὰ καὶ προδότες, ἀφοῦ τὸν ἀντιπολιτευτήκατε τόσο ἀσυνείδητα.»

Ὁ θάνατος, καὶ μέλιτα ἕνας θάνατος τόσο τραγικός σὰν τοῦ Ντεληγιάννη, σβήνει τὰ πάθη, τὸ ξέρομε. Δὲ μεταμορφῶναι ὄμως καὶ τὴν ἀμερολήπη κρίση σὲ ἀδιάντροπη φευτιά.

ΑΠΟ ΜΙΑ

φμεριδα μαθίζουμε πὸς νωρὲς νωρὲς ἀρχινῆσαν οἱ δημαρχικὲς φιλοδοξίαι νὰ ξεχνῶνται στὶς ρούγες. Καθὼς μᾶς πληροφορεῖ ἡ φμεριδα αὐτὴ πέντε ἴσαμε τὴν ὥρα εἶναι κείνοι πού θὰ ζητήσουνε σὲ μελλούμενες ἐκλογὲς ν' ἀρπάξουν τὴ δημαρχία ἀπὸ τ' ἀτσάλνια χέρια τοῦ Μερκούρη. Ἐνας ἀπὸ τοὺς πέντε λέει, εἶναι κι ὁ κ. Νάσος Τζίννης, ὁ «λαοφιλέστατος» πού ἀπόχτησε τὸ ζηλευτό αὐτὸν τίτλο γιατί πολεμάει μέσα στὸ Συμβούλιο τὸ Μερκούρη κ' ἐχάλασε ἴσαμε τώρα δέκα ντουζίνες καπέλλα χαιρετώντας δεξὰ ζερβὰ ὅποιον ἀπαντῆσει στὸ δρόμο του.

Ἄ χαλάσει ἄλλες εἰκοσι ντουζίνες καπέλλα ἀκόμα, τὴν ἔχει σίγουρη τὴ Δημαρχία. Φανταστεῖτε ὄμως ἂ μπορούσε ὁ κ. Τζίννης νὰναί «λαοφιλέστα-

μας πρὸς τὸ Θεὸ καὶ τὴν αἰωνιότητα, μὲ τρόπο πού νὰ μὴν μπορούμε ποτὲς νὰ ποῦμε : «Τώρα μού εἶν' ἀδύνατο νὰ προσευχηθῶ», παρὰ ἐξεναντίας νὰμαστε πάντα ἔτοιμοι νὰ δώσουμε δρόμο πρὸς τὰ ἔξω στὴν ἐσωτερικὴ μας προσευχῇ. Σ' αὐτὴ ὄμως τὴν ἐλεύτερη ἀλήθεια προσευχῆ φτάνομε μόνου βιάζοντας τὸν ἑαυτό μας νὰ προσευχεται. Ἐἶνε πολὺ λίγοι οἱ ἀληθινοὶ τῆς προσευχῆς ἄνθρωποι πού δὲν ἀρχισαν τὴν πνευματικὴ τους ζωὴ μὲ τοῦ ἑαυτοῦ τους τὴν κυριαρχία καὶ τὸν ἐξαναγκασμὸ γιὰ τὸ μεγάλωμά της. Λίγο λίγο μοναχὰ κατάντησε εὐχαρίστηση καίνο πούταν στὴν ἀρχὴ κόπος, ἔγινε τὸ χρεὶς δύναμη χαροδότη. Λίγο λίγο κ' ἡ προσευχῇ καταντῆ τόσο χρειαζόμενῃ στὴ ζωὴ μας, ὅσο ἕνα φαγὶ σὲ φτωχὸ πεινασμένο. Ἄς ἀφίσουμε λοιπὸν αὐτὴ τὴν τρελλὴ βεβαίωση, πού τὴ θέμε μόνου γιὰ δικαιολόγησι τῆς τεμπελιάς μας καὶ πού δὲν μπορούμε κατ' αὐτὴ νὰ προσευχοῦμαστε χωρὶς διάθεσι. Κούφια δικαιολογία. Στὴ λευτεριά φτάνει κανεὶς στενοχωρῶντας τὸν ἑαυτό του.

III

Καὶ σ' ὅποιον ζητάει τὴν ἀλήθεια κάνει ἀτίμητη ὑπηρεσία ἡ προσευχῇ. Γιατὶ εἶνε ὁ ἀπαραίτητος ὁδηγὸς γιὰ νὰ φτάξῃ κανεὶς στὴς ἀλήθειαι τὸ βασιλείου. Στῆς ἀλήθειαι τὸ βασιλείου, εἶπα τόντις, ἀγαπητοὶ φίλοι,

παρ» καὶ μὲ φέσι—ὅπως εἶναι τώρα μὲ καπέλλο— πού δὲ θὰ μπορούσε νὰν τὸ βγάλει τόσο εὐκόλα.

ΜΑΘΑΙΝΟΥΜΕ

πὸς μερικοὶ συμπολίτες μας ἑτοιμάζουν κάπιο δῶρο πολῦτιμο καὶ χρησιμώτατο τοῦ κ. Θεοτόκη. Ἐπειδὴ, σκεφτήκαμε, ὁ ἄνθρωπος ὄλο κλαίει, ἀρχινῶντας ἀπὸ τὰ Εὐαγγελικὰ καὶ ζακολουθῶντας, μὲ φόβους γι' ἀτέλειωτη συνέχεια, μὲ τὸ θάνατο τοῦ Ντεληγιάννη, καλὸ θάπανε νᾶχε, γιὰ νὰ μὴ λερῶναι τὰ ρούχα του, πλάι του μὲ ἀρχαία λήκυθο νὰ τρέχουσε μέσα τὰ δάκρυα του. Μὰ τί νὰν τοῦ κάνει ἕνα τόσο δᾶ ἀγγεῖο γιὰ τὶς ἀστείρευτες βρύσες τοῦ ματιῶ του;

Ἐνα θεόρατο λοιπὸν κιούπι, καὶ νὰ τὸ δῶρο πού ἑτοιμάζουσε τοῦ Κορφαῖτη φευτακόντε.

ΘΑ ΓΙΝΕΙ

Ἐπουργεῖο μὲ τὸ Ράλλη ἢ δὲ θὰ γίνε; Ἐὰ λάβει μέρος σ' αὐτὸ ὁ κ. Νόντας Ντεληγιάννης ἢ δὲ θὰ λάβει; Ἐὰ, τάποφασίσει ὁ κ. Καραπάνος νᾶφῆσει ἴσχυη τὴν Παιδεία ἢ ὄχι; Ἐὰ δεχτῆ τὸ κόμμα νὰ ὑποστηρίξει τὴν καινούρια Κυβέρνησι ἢ θὰν τὴν πνίξει μὸλις γεννηθῆ; Ἐὰ κρατήσουν οἱ παλιὲ Ἐπουργοὶ τὰ χαρτοφυλάκιά τους ἢ θὰν τὰ παραδώσουν μὲ δόξα καὶ τιμὴ σὲ καινούριους;

Γράσομε Πέμπτη πρῶτῃ πού ὁ πολιτικὸς οὐρανὸς εἶναι κατασυνεφιασμένος, καὶ γι' αὐτὸ ἡ κάθε ἐρώτησι μένει δίχως ἀπάντησι. Τέλος πάντων κάτι θὰ γίνε ἢ κάτι θᾶγινε ἴσαμε σήμερα, καὶ μάλιστα ἀφοῦ ὄλη αὐτὴ ἡ κίνησι διευθύνεται ἀπὸ τὸν κ. Ράλλη, πού τὰ βλέπει τὰ πράματα μὲ τόσο κρὸ αἶμα καὶ πού, δόξα νᾶχει ὁ Θεός, δὲν ἐξυλοκόπησε ἀκόμα κανέναν Ἐπουργό.

ΜΕΣΑ

στὴν ἀγιάτρευτη καὶ λίγο κωμικὴ πρωθυπουργομαγία πούπιασε ὄλους τοὺς «ἐπιφανεῖς» καὶ «ἀφανεῖς» Ντεληγιαννικούς τὴν περσμένη ἑδομάδα, ἕνας μοναχὸ τὰ κατάφερε νὰ κρατηθῆ σὲ κάπια σθεαρότητα, ὁ κ. Ρώμας. Ὁλ' οἱ βουλευτάδες, ποῖς λίγο ποῖς πολὺ, δειζανε πὸς θὰ δεχόντουσαν, γιὰ τὴ σωτηρία πάντα τῆς πατρίδας, καὶ τὸ πρωθυπουργομάκι. Μοναχὰ ὁ Ρώμας, ἂν καὶ τοῦ προσεφέρθηκε μὲ παρακάλια, δὲν τὸ δέχτηκε.

Μετριοφροσύνη νὰν τὸ ποῦμε αὐτό, λίγο θᾶναι.

Ὑπάρχει ὄχι μόνου ἀλήθεια, μὰ καὶ βασιλείου τῆς ἀλήθειαι, καθὼς καὶ πνεμα τῆς ἀλήθειαι, πού χωρὶς τὴν ἔμπνευσή του κανεὶς νὰ βρῆ δὲν μπορεῖ τὸ βασιλείου τῆς ἀλήθειαι. Τὸ βασιλείου τῆς ἀλήθειαι εἶνε τῆς Θεότηαι τὸ πεῖο σπουδαῖο χτήμα. Νὰ ἐπιτρέψῃ καὶ νὰσφαλίσῃ τὴν εἰσοδο σ' αὐτὸ τὸ βασιλείου ἄνῃκε μόνου στὸ Θεό. Σ' αὐτὸ δὲν μπαίνει κανεὶς μ' ἐξυπνάδα ὅποιοι ὄμως πλησιάζει μὲ προσευχῇ, παίρνει ἀπ' τὸ Θεὸ τὴν ἔδεια νὰ μπῆ τὸ πνεμα τῆς ἀλήθειαι τοῦ δειχνει τὸ δρόμου. Σὰς βεβαίωνω, κανένα σπουδαστὴ δὲ θέλω νὰποθαρρῶνω ἀπ' τὸ νὰ δοξάζῃ τῶνομά του ἢ νὰ σπουδάξῃ μὲ ζῆλο, μὰ ἐπιθυμῶ προπάντων νὰ τᾶς κάνω νὰ προσέξτε σὲ τοῦτο δῶ ὅτι δὲ φτάνει νὰ σπουδάξῃ κανεὶς, γιὰ νὰ βρῆ τὴν ἀλήθεια. Μπορεῖ νὰ δώσῃ λεμπρὲς ἐξετάτες ἴσως θὰ μπορέσῃ ὁ ἴδιος νὰ φτιάξῃ θεολογικὸ σύστημα ὄλων διόλου δικό του ἕνα σύστημα ὄμως συχνὰ εἶνε μακριὰ πολὺ ἀπ' τὴν ἀλήθεια, καὶ μὲ τὸ νὰ στέκεται λογικὰ καλὰ, δὲ θὰ πῆ πὸς ἀπ' αὐτὸ εἶν' ἀποδειγμένη καθαρὰ κ' ἡ ἀλήθεια του κ' ἡ σωστάδα του. Συστήματα ὑπάρχουσε πολλὰ ἀλήθειαι δὲν ὑπάρχει παρὰ μόνου μιά, καὶ σ' ἕνα σύστημα τῆς ἀλήθειαι ἡ ψυχὴ εἶνε δυστυχῶς πολλὲς φορὲς κάτι κοντὰ στὸ τίποτα.

Ἐἶνε μιά παράδοσι κοσμικὴ, πού μᾶς εἰδοποιεῖ νὰ μὴν πολυπιστεύουμε τὶς θεωρίαι μας καὶ νὰ τὶς μετροῦμε συχνὰ μὲ τὸν κανόνα τῆς αἰώνιας ἀλήθειαι. Δυὸ σκολαστικοὶ θεολόγοι, πούχαν πολὺ συζητήσαι μαζὶ, εἶδανε μιά μέρα

Ἄρχοντιὰ ψυχῆς, πού οὔτε ὁ Ράλλης, οὔτε ὁ Καραπάνος—αὐτὸς δὲ εἶναι κι ἂν εἶναι—οὔτε δὲν ξέρουμε ποῖς ἄλλος κατάφερε νὰ δειζεὶ πὸς τὴν ἔχει σ' αὐτὴ τὴν περίστασι.

Ὁ κ. Ρώμας μὲ τὸ ἀρχοντικὸ φέριμου του κέρδισε ὅσο δὲ θὰ κέρδιζε καὶ δέκα πρωθυπουργομάκια νᾶπαινε. Ἐνα κόκκαλο πού βεῖθηκε πεταμένο στὸ δρόμου καὶ πού δέκα σκυλιὰ ρηχτήκαμε νὰν τ' ἀρπάξουσε, ὁ Ρώμας τούδωσε μιά μὲ τὸ ραβδί του καὶ τὸ πέταξε μακριὰ. Τέτιαι φερσίματα, σπάνια γιὰ τὸ Ρωμαῖκου, δὲν μπορούσε νὰ περάσουν ἔτσι, δίχως νᾶφῆσουν κάπιο σημάδι φρωτεινὸ.

Ο «ΝΟΥΜΑΣ»

προσφέρει σήμερα στοὺς ἀναγιῶστες του ἕνα πολῦτιμο κομμάτι ἀπὸ τὴν πλοῖουσι ἀνέκδοτη ἐργασία πού ἄφησε ὁ σοφὸς Κερκυραῖος κριτικὸς Γ. Καλοσοῦρος. Ἐνα κομμάτι τῆς Κόλασι τοῦ Δάντη καὶ μιά βαθιὰ κριτικὴ μελέτη τοῦ Δὲ Σάννις ἀπάνου στὸ ἴδιο κομμάτι, μεταφρασμένα καὶ τὰ δυὸ ἀπὸ τὸν Καλοσοῦρο, δὲν εἶναι μικρὸ πρᾶμα γιὰ τὸ «Νουμά», πού δὲ βροῖσει λόγια νὰ εὐχαριστήσαι τοὺς Κερκυραῖους φίλους του γιὰ τὸ σημαντικὸ δῶρο πού τοῦ κάνανε.

Ὁ μεταφραστὴς Καλοσοῦρος, κοντὰ σὲ τόσα ἄλλα ἔχει μεταφράσει κι ἀλάκωσι τὴν Κόλασι τοῦ Δάντη, καὶ εἶναι ἄδικο νὰ μὲνει ἀκόμη ἀτύπωτη μιά τέτιαι ἐργασία πού θᾶναι ἀληθινὸ διαμάντι τῆς φιλολογίαι μας.

Η ΕΠΙΜΟΝΗ

τοῦ κ. Καραπάνου νὰ κρατήσαι καὶ τὰ δυὸ ὑπουργεῖα δὲν ἔχει καμιά σχέση μὲ τὴν ἀγιάτρευτη φιλαρχία τοῦ ἀνθρώπου. Τᾶθελε τὰ δυὸ ὑπουργεῖα, ὄχι γιὰ νὰ λέγεται ὑπουργός, δυὸ φορὲς, ἀλλὰ γιὰ νὰ σώσει ἀπὸ δυὸ μεριὲς τὸ ἔθνος.

Στὰ ὕστερα, τόσο μεγάλαι πῆδια πούχει ὁ ἄνθρωπος—βλέπετε, δὲ μιλάμε καθόλου γιὰ χέρια— πὸς νὰν τὰ οἰκονομήσει σ' ἕνα ὑπουργεῖο; Καὶ τὰ δυὸ ἀκόμα, λίγα θὰν τοῦ εἴτανε. Γι' αὐτὸν τὸ σπουδαῖο λόγο, καὶ γιὰ νὰ σωθῆ μιά ὄρ' ἀρχύτερα τὸ ἔθνος... ἀπὸ τὰ βῆσκα, ἔπρεπε ὁ κ. Καραπάνος νὰ ὀνμαστέι γενικὸς ὑπουργός καὶ νὰ φορτωθῆ στὴ ράχη του καὶ τὰ ἑπτὰ ὑπουργεῖα.

Κρίμα πού ὁ κ. Ράλλης δὲν τοῦ τὴν ἀναγιῶρισε μιά τέτιαι ἰκανότητα.

τᾶπρα τοὺς μαλλὰ καὶ ρωτήθηκα: «Ποιά ἐντύπωσι θὰ μᾶς κάνουν στὴν αἰωνιότη τὰ συστήματα μας ;» Καὶ συμφώνησαν μεταξὺ τους, ὁ πρῶτος πού θὰ πέθαινε ἀπ' τοὺς δυὸ, νὰ φανερωθῆ μὲ τοῦ Θεοῦ τὴν ἔδεια στὸν ἄλλο καὶ νὰ τοῦ πῆ τί εἶζει τὴν ἀλήθεια τὸ σύστημά του. Ὑστερ' ἀπὸ λίγο πέθαν' ὁ ἕνας τους, κράτησε τὸ λόγο του, κανερωθῆκε στὸ σύντροφό του καὶ τοῦρε : «Ἡ θεολογία μας καλὰ νὲ μετρημένη ἀνάλογα μὲ τῆς γῆς τὴν περιωρετμένη μικροζωή μὰ δὲν ἔχει καμμιὰ σκέψη μὲ τὴ μελλούμενη ζωὴ τὴν αἰώνια.»

Τί φοβερὴ ἀνακάλυψη ! Ἐκεῖνο πού σκέφτηκα νὰ μὴν ἔχῃ καμμιὰ σκέψη μὲ τὴν ἀλήθεια ! Ἡ προσευχῇ μᾶς προφυλάγει ἀπ' τὸ λυπητερὸ αὐτὸ ξαρνικὸ σκετίζοντάς μας προσωπικὰ μὲ τὸ βασιλείου τῆς ἀλήθειαι. Δὲ μπορούμε βέβαιαι νὰ ποῦμε πὸς φτάνει κιάλας ἐδῶ κάτω ὁ ἄνθρωπος πού προσευχεται σὲ μιάν ἀλήθεια δίχως σύννοσα καὶ τοῦ χριστιανοῦ ἡ γνώσι εἶνε κάτι τι λειψό, πού περιμένει νὰ ξετελειωθῆ μὲ τὸλοῦστερο τῆς ἀλήθειαι ἀντίκρουσμα. Ὅταν ὄμως τὴν ἀλήθεια αὐτὴ τὴνὲ ζητοῦμε μὲ τὴν προσευχῇ, δὲν περπατοῦμε δίχως τημάδι καὶ δίχως ὁδηγό Σ' αὐτὴ τὴ θάλασσα τὴν ἀνοιχτόχωρη, πού δὲν ἔχει χαρκαμένους στρατές, ἔχει πιλότο ἢ βάρκα μας, γιὰ νὰ μᾶς φυλάξῃ ἀπ' τὶς ξέρες. Ἡ προσευχῇ ἀνοίγει τὴν ψυχὴ μας στὶς ἐνέργειαι τοῦ ἀπάνου κόσμου, ἀφίνει νὰ μᾶς ἐμπνῆ τὸ πνεμα τοῦ Θεοῦ, τὸ πνεμα τῆς ἀλήθειαι.

ΔΕΝ ΞΕΡΟΥΜΕ

πόσα και ποιά ἀνάποδα ἔχει ὁ κ. Ράλλης, ἔχει ὁ μως κ' ἓνα μεγάλο καλό, τὴν ἀγρία, τὴν ἀφκιάσιδωτη εἰλικρίνεια. Ὅλες τὶς κρυφές πληγές τοῦ ὑπουργείου, ὅλες τὶς φανταστικὲς οἰκονομίες, ὅλα τὰ χάλια μας τᾶβγαλε στὰ πόρα και μᾶς ἔδειξε σὲ ποιά φουρτουνασμένη θάλασσα ἀρμενίζουμε.

Τὰ λόγια πού εἶπε τὴν περασμένη Πέμπτη τὸ πρωὶ σ' ὄσους βουλευτάδες συναχτήκανε σπιτί του, εἴτανε λόγια λίγο ἀπελπιστικά, μὰ εἰλικρινέστατα. Ἀπελπίζεται κανένας νὰ μαθαίνει τὴν ἀλήθεια, μὰ ἔλα πάλι πού χρειάζεται κι αὐτὴ ἡ ἔρημη μερικὲς φορές!..

ΚΟΥΒΕΝΤΕΣ

ΤΟ ΔΙΚΙΟ

Ὁ Πνευματικὸς ὁ γείτονας, γέρος, κάθονταν στὸ σοφά, δίπλα στὸ λυχνοστάτη. Τὰ μαλλιά του ἀσημοκρινίζανε στὸ φῶς τοῦ λύχνου, και τὰ κρεμαστά σὰν ἀσφαλαχοὶ φρύδια του ἐσκέπαζαν τὰ μάτια. Καὶ παρακειὲ κάθονταν ἡ Φωτοῦλα, ἡ μοναχοκόρη του, ψηλή, γιοματὴ και λιοκαυμένη νεῖα. Ἐκράταε δρεπάνι στὰ χέρια και τὸ τρόχαε μὲ τὴ λίμα, γιὰ τὸ θέρο. Μιὰ ψάθα ἑριστάδικη μὲ κάμπο τρανὸ φαινόνταν μισοτελειωμένη κοντὰ της, κ' ἓνα καλαθάκι ἀπὸ ράπες. Ὁ Πνευματικὸς ἐσῆκωσε στὸ τρεμουλιαστό του χέρι μιὰ παλαικικιὰν ἀσημόκουπα και κυττάζοντας μέσα ἀπὸ τὰ πυκνοκρέμαστα φρύδια του τὴ Φωτοῦλα : «Κέρνα ἐσὺ και γὼ νὰ πιῶ. Τὸ αἷμα νερὸ δὲ γίνεται. Στὸ λέω μὲ τὴν εὐχή μου, κι' ἄκου». Ἡ Φωτοῦλα : «Γονιέ μου, ἀποσπεροῦ μὲ λαχταρίζεις σὰν ὄχτρο σου θανατίσιμο μὲ τοῦτο τὸ δρεπάνι κάλλιο τῶγ νὰ θρίσω σὰν ἀστάχυ τὸ λαίμο μου. Ἄκουσ το και σύ. Τ' ἄσπρα μαλλιά σου δὲν ἀνατριχιάζουνε ;»

Ὁ Πνευματικὸς : «Γονιέ, πού αἷμα βαστᾶς στὶς φλέβες σου δικό μου, κατάρρα δὲ σοῦ ρήγνω. Δὲν ἔχω κι' ἄλλο πλέο παιδί. Γιὰ μάντεψε, τὸ αἷμα ἡ τὸ κρασί, γιὰ πινομή, στὴν ἀσημόκουπα θὰ πιῶ ;... Εἶμαι πνευματικὸς και ἀνέμπορος· εἶμαι κορμί τοῦ τάφου...» —στὰ λόγια ἐτοῦτα ὁ πνευματικὸς ἔτρεμεν

δλόστηνος. — «Ἡ ραχοκοκκαλιά μου γέρνει, δὲν ὀρτνεταί... Κοιμάμαι και βραχνᾶς αἷμα φλεβάζει και βουίζει... Πῶς νὰ τὸ πάρω ;... Σίνα κατέχω γιὰ δικὸ και γιὰ διαφέντεψη... Κι' ἄλλοι ! Θυμάσαι, δόλια στρίγγλα, μᾶς τονε σκοτώσανε χωσιὰ... μιὰ τουφεκιά στὶς πλάτες... Ξεψύχουνε και στὰ μάτια του τὰ δάκρυα μᾶς ἐλέγανε τὸν πόνο του... Τί ἀμίλητος ἐπῆε... Εἶμαι γέρος και τνεματικὸς... μοῦ τρέμουνε τὰ χέρια... Τὰ μάτια δὲ χορταίνουν τὸ σκοτάδι γιὰ νὰ ἰδῶ... Ὁχτρὸ τὸ θανατίσιμο μ' ἀνάβλεμμα νὰ φάουσι... Κι' ὄχτρο δικὸ... ποῖός τόλπιζε... Ποῖός τόλεγε...» — Ἐπιασε τὸ κεφάλι μὲ τὰ δύο του χέρια και κλαίει.

Ἡ Φωτοῦλα : «Δικός εἶπαν τὰ χεῖλια σου ;... και τ' ἄκουσεν ἡ νύχτα ;... Δικός και δὲν ἐσφάλησαν τὰ μάτια μου νὰ μὴ σὲ βλέπω ὀμπρός μου ;... Δικός, κι' ὁ λόγος σου, ἡ ὀχιά τὸ αἷμα νὰ βυζάζη, πού σέρπει ἀκράτο κι' ἄσβυτο στὸ σπιτί μας ;... ὦ, πῆς τονε τὸ ταχύτερο ! και κατανόμασέ τονε... γιατί ἡ ψυχὴ μου ἐδῆκε...»

Ὁ πνευματικὸς : «Εἶμαι πνευματικὸς, ἄπιστη κι' ἀπαράδοτη ψυχὴ... μοῦ τὸ ξεμολογήθηκαν ποῖός τὸ κάμε τὸ φονικό... Ὡμιέ ποῖός νὰ τὸ στοχαστῆ, κατάρρατε !... Μοῦ τότεπανε και βούλιαζεν ἡ πλάκα τῆς ἐκκλησίας... και στ' ἄγιο δισκοπότηρο τὸ αἷμα ἡπια... τὸ αἷμα...»

Ἡ Φωτοῦλα : «Μοῦ βγαλες τὴν ψυχὴ στὰ χεῖλια· στὴν ἄγιαν ἀσημόκουπα σὰν τ' ἄγιο μύρο ἄς σβύση. Τί τὸ αἷμα σου ἐξεχείλησε στὶς φλέβες σου τἀποσπεροῦ ; Ποιὰ γεροσύνη ἀρκάτωσε και δράμει τὴν ψυχὴ σου ; Ποιὸς γλώσσες ἐξυπνήσανε και ὀλόγουρα σφυρίζουνε τὸ μέγα τὸ αἷμα τῆς γενιᾶς ; γιὰ πῆς ; Κι' ἄς εἶνε ὁ λόγος σου μολύβι ἀναλιωτὸ νὰ κρούσῃ μου τὴ νεῖότη ;...»

Ὁ Πνευματικὸς : «Στάχτη νὰ γείνη ὁ πόνοσ μου και τὸ αἷμα μου φαρκάκι ! Ὄντας ἐσὺ μοῦ ἀπόμεινες ἡ ὀργή, και σὺ τὸ πένεμά μου μῆς στὸ χαμό... Γδύσου και ἰδές πῶς στὸ κορμί σου σέρπεται τὸ ρεῖδι... μῆς στὶς φλέβες σου εἶνε ἀκράτο... κέντα το και σφυροκοπάει... και θὰ σφυρίξῃ πέρα δρυμὸ και παντοδύντα ! γιατί δικό μου εἶνε... νὰ πιῶ, κέρρασε τότες, ναί, νὰ πιῶ, νὰ ἐφραθῆ ἡ ψυχὴ μου !...»

Ἡ Φωτοῦλα : «Μέθυσες ἀπὸ τὴν ὀσμὴ ;... Μέθυσες αἰμοφάνταστος πῶς ἡπιας αἷμα ὄχτροῦ ;...» — Ἀρπάζει τὴν ἀσημόκουπα ἀπὸ τὸ χέρι του και τὴν πετάει πέρα· τότες σύγκαιρα ζυγώνει τὸ γέρο, και τοῦ μιλεῖ μὲ λύσσα και μὲ συριχτὴ σιγανὴ φωνή. — «Ποῖός εἶνε πού ξακλήρησε τὸ σπιτί μας ; Ποῖός και

τανόμασε τονε γιατί θὰ σβύσω ἀπόψε ! Ἢ σβύσω στὴν πνοή σου τὴν ἀπόνετη, σὰν τὸ λυχνάρι ἐτοῦτο νὰ, πού κάλλιο νὰ μὴν ἐφεγγε τὴν ὄψη σου νὰ βλέπω !» — φουσαεῖ μ' ὀρμή και σβίνει τὸ λυχνάρι· σκοτάδι βαθύ· μόνο οἱ ἀναπνοές τους ἀκούγονται· πάψη μακρυνή. — Ἡ Φωτοῦλα : — μὲ τρεμουλιαστὴ κι ἀγνώρι· στη φωνή — «Πῆς μου ποῖός εἶνε τος φονιάς τοῦ μαύρου μου ἀδερφοῦ ; Μὲ τοῦτο τὸ δρεπάνι τ' ἀσφαλο θὰ κόψω τὸ λυχνάρι του» — ἀνέμισε τὸ δρεπάνι στὸ σκοτάδι — «Τὸ αἷμα θὰ τοῦ χύσω και θὰ βρέξω τὴν ποδιά μου ὀλοκέντητη στὰ μεσονύχτια. Πῆς μου !»

Ὁ Πνευματικὸς : «ὦχ, παιδί μου ! Σὰν ἐτοῦτο τὸ σκοτάδι εἶνε ἡ ψυχὴ μου, και μέσα στὸ σκοτάδι της τὰ μάτια σου μοῦ φέγγουν, τί ἐσὺ μ' ἀπόμεινες ζωὴ μου, ἡ περφόρεια μου... Εἶμαι πνευματικὸς... μὰ ὁ λόγος μέσα μου ἐλαχτάρησε και δράμει μου τὸ εἶνε ὡσὰν τὸ ἄκρατο τοῦ δισκοπότηρου θειοφώτεινο κρασί... ἀκούω πού σφάζει μέσα μου σὲ κάθε ἀρμὸ... και μὲ κεντάει, και μοῦ μιλεῖ... ὁ λόγος εἶνε πόνοσ ! Ἄκουσ με ; και λέουσι πῶς πακάρησα τὰ γδικηωμὸ στη ρούγα... και λέουσι πῶς ξακλήρησα, πῶς κρούουσι κι' ἀρβαλοῦσιν οἱ ποντικοὶ στὸν Πύργο μας...»

Στάσιμο. Ἡ Φωτοῦλα γέρνει, κρέμεται στὰ χεῖλια του· ὁ γέρος ἀπλώνει τὰ χέρια του, και ψάχνει νὰ τὴν ἐβρῆ.

Ὁ Πνευματικὸς : «Μαραφουλῶ γιὰ νὰ σὲ βρῶ... και πού εἶσαι ;... Ψάχνω γιὰ νὰ σ' ἀγγίξω... Τὸ κεφαλάκι σου νὰ πιᾶσω... πού κοιτῆσαι ;... πού πάεις ;...» — τρέμει ἀπὸ τρόμο ἡ φωνὴ του, και πάντα πασπατεύει στὸ σκοτάδι — «Τὸ αἷμα βουίζει κι' ἄκου το... καλεῖ μας γιὰ τὸ γδικηωμὸ... ἄκου τί θὰ σοῦ εἰπῶ... και ἡ θεῖα μετὰληψη φωτιὰ ἄς πέση νὰ μὲ κηψῆ... σὰν ἀπὸ τάφο ἐδῶ ν' ἀκούς τὰ λόγια μου... γιατί στὸν τάφο μπῆκα... Ἄκου, κι' ἄς εἶνε ἡ πλάκα μου βραειὰ... κι' ἀκούμπησε τὸ γόνα, και μοιρολόγια ὡς τὴ δευτέρα παρουσία... Μὲ τὰ μαλλιά σου πλέξε τὸ σκοινὶ νὰ κρεμαστῆς, ἄ δὲ γδικηώσης τὸν ἀδικοσκότωτο... Φωτοῦλα, πού εἶσαι ;...» — Ψάχνει πάντα· κείνη ξεφεύγει. — Τρέμουν τὰ χέρια μου, παιδί μου... κρυάδα νοιώθω στὸ σκοτάδι τὰ μάτια μου νὰ σβύνη... Γιὰ δὲ μιλᾶς ; Φωτοῦλα ;... Ἄναψε τὸ λυχνό... δὲν εἶσαι ἐδῶ ; ἄ δὲν ἐπέταξε ἡ ψυχὴ σου, μιλῆσέ μου, γιατί στὸν τάφο μου θὰ μπῆ τὸ μυστικὸ... και θὰ βουρκώσῃ αἷμα στὰ κόκκαλά μου... στ' ἄλωτό μου τὸ κορμί...»

Ἡ προσευχὴ μᾶς μεταδίνει γιὰ ὅ,τι εἶνε πλάνη μιὰν αὐτόματη ἀντιπάθεια κι ὀλοένα μᾶς κάνει ἱκανώτερος φυσικά μας τὴν ἀλήθεια νὰ ἀναγνωρίζουμε, πρᾶμα πού λέπει σ' ὄσους τῶχον ἀρκετὸ νὰ σπουδάζουμε μόνο. Ἡ προσευχὴ, σὰ γίνεται πιστὰ, μᾶς ἀσφαλίζει ἀπὸ παράδομα τυφλὸ σὲ δὲν ξέρω ποιὸς ἀνθρώπινος αὐθεντεῖς και μᾶς ὕψωνει ἴσα μὲ μιὰ δικὴ μας ἀτομικὴ σκέψη· κ' ἔτσι δὲν εἴμαστε πειὰ μοναχὰ ἓνα κομμάτι ἄχρο, πού τὸ σαρώνει τὸ παραμικρότερο θεολογικὸ ἢ φιλοσοφικὸ ρεῖμα, παρὰ εἴμαστε κ' οἱ ἴδιοι ἐμεῖς ἐργάτες ποῦχουν τὴ δύναμη και τὸ θάρρος μόνοι νὰ προχωρήσουν ἀψηλότερα. Ἡ προσευχὴ μᾶς κανονίζει τὸ πνεῦμα και μᾶς διορθώνει τὶς σκέψεις. Ἐκεῖνος πού κρατάει μὲ τὸ Θεὸ, τὸ δημιουργὸ τῆς ἀλήθειας, σέσση προσωπικὴ και τοῦ ζητᾶ τὴν ἀποκάλυψη τῆς ἀλήθειας, ἐκεῖνος δὲν μπορεῖ νὰ γελαστῆ πολὺ κι ὅπως κι ἂν εἶνε μένει προφυλαγμένος ἀπὸ τὸ φοβερό : ἀκαμμιὰ σκέψη !»

Ἄφῆστε με, ἀγαπητοὶ φίλοι, νὰ σᾶς ἀπευθύνω τοῦ Tiersch τὴν προσφώνηση στοὺς νέους θεολόγους : «Ἐάρρος, φίλοι ! Οἱ ἴδιοι μάθετε νὰ ζητᾶτε, κι' ἄς μὴ σᾶς εἶνε ἀρκετὸ νὰ κλέβετε τὰ ξένα λόγια ! Ζητᾶτε τὴν ἀλήθεια μὲ προσευχὴ. Ξαναγυρίστε στὴν πηγὴ τῆς ἁγίας Γραφῆς, πού οἱ ἀντίπαλοί της θέλησαν ὑποκοπῆ νὰ σᾶς κάνουν τὴν καθαρὸτῃ της !»

IV

Εἶπαμε, ἡ προσευχὴ μᾶς μεταφέρει στὸ βασίλειο τῆς ἀλήθειας· μᾶς κάνει ἀκόμη νὰ ζοῦμε πνευματικά και μᾶς φυλάγει ἀπὸ τὴ δύναμη τῆς σάρκας. Κάθε ἀληθινὴ προσευχὴ μᾶς ὕψωνει πάνω ἀπ' αὐτὸ τὸν κόμο ἴσα μὲ κοντὰ στὸ Θεὸ και μᾶς κάνει νὰ ζοῦμε σὲ μιὰν ἄγια πνευματικὴ ἀτμοσφαῖρα, ὅπου ἡ σάρκα δὲν ἔχει τὸν τόπο της. «Σκλάβοι τῶν παθῶν μας φυσικά, ἐλευθερωνοῦμαστε μὲ τὴν προσευχὴ.» Δὲν τὸ πε αὐτὸ κανεῖς εὐσεβιστῆς ἢ τῆς προσευχῆς φανατικὸς, τὸ πε... ὁ Rousseau.

Ἐκεῖνος πού στέρεα μᾶς βεβαιώνει πῶς νικῆθηκε ὁ γίγαντας τῆς σάρκας, εἶνε τῶν σαρκικῶν ἐπιθυμιῶν ὄλων ἡ τέλεια καταπράυνση, πάκολοθαί τις στιγμῆς τῆς μοναχικῆς μας προσευχῆς. Στὴν ἀτμοσφαῖρα τῆς πνευματικῆς πού ἀναπνέουμε τότες δυναμώνουμε γιὰ τὸν ἀγῶνα. Τὴ σάρκα μονάχα τοῦ Θεοῦ τὸ πνεῦμα μπορεῖ νὰ τὴ νικῆση.

Φίλοι μου ἀγαπητοὶ, εἴσατε στὴν ἡλικία ὅπου νεφοβρώτερα τὰ πάθη παρὰ σὲ κάθε ἄλλη. Τἀναγνώσματα, οἱ τυνομιλίες, οἱ εἰκόνας συδαυλίζουνε τὴ φωτιὰ ἀπ' ὅλες τις μεριές. Δὲν ἀκούμε ἀπὸ παντοῦ νὰ κηρύχνηται τὸ Εὐαγγέλιο τῆς λευτεριᾶς ἀπ' τὴ σάρκα ; Πῶς γίνεται σ' αὐτὸ τὸ πρᾶμα ὁ ἀνθρώπος νᾶχη λιγώτερη λευτεριά ἀπὸ νὰ ζῶ ; — Δυστυχία του τοῦ νέου, πού περικυκλωμένος ἀπ' τοὺς φαρμακεροὺς αὐτοὺς πειρασμοὺς δὲν ἔχει

ἀντιφάρμακο. Καὶ τέτιο, τὸ μόνο ἀληθινὰ ἀποτελεσματικὸ εἶνε τὸ πνεῦμα ποῦρχεται ἀπ' τὸ Θεὸ κι ἀγιάζει. Αὐτὸ μόνο μπορεῖ νὰ μᾶς δυναμώσῃ γι' ἀντίσταση και νὰ μᾶς φυλάγῃ καθαροὺς ἀπ' τις βρωμίες τῆς σάρκας. Ἄν, ἀγαπητοὶ φίλοι, θέτε νὰ διατηρῆτε καθαρὴ στάληθια νιότη, μὴν ἀφίνετε ποτέ; τὴν κοινωνία τῆς προσευχῆς μὲ τὸν Κύριο, πού εἶνε τὸ Πνεῦμα. Προστυχότερο πρᾶμα δὲ γίνεται ἀπ' τὸ νὰ νικιέται κανεῖς ἀπὸ τὴ σάρκα, μὰ κ' εὐγενικώτερο δὲν ὑπάρχει ἀπ' τὸ νὰ τὴ νικῆ. «Περπατᾶτε μὲ τὸ πνεῦμα και δὲ θα ἐργαζοῦσαστε τὰ ἔργα τῆς σάρκας.»

Και καθὼς στὴν προσευχὴ βρίζετ' ἡ δύναμη νὰ ἐξουσιάζουμε τις σαρκικὲς ἐπιθυμίες, ἔτσι σ' αὐτὴ βρίζεται κ' ἡ δύναμη νὰ πετᾶμε ὅ,τι μπορεῖ νὰ ταραξῆ τὴν κοινωνία μας μὲ τὸν Κύριο και νὰ γκρεμίζουμε ὅλα τὰ τειχώματα πού μποροῦν νὰ σηκωθοῦν ἀνάμεσα Θεοῦ κ' ἐμᾶς. Στὴν προσευχὴ βρίζεις τὴ δύναμη κάθε μέρα νὰ καθαρίζεσαι ἀπ' τὴν ἁμαρτία, νὰ ξετάχης αὐστηρὰ τὸν ἐαυτό σου. Ζωὴ σοβαρῆς προσευχῆς δὲν εἶνε μορετὴ μαζὶ μὲ σφάλμα πού τὸ καλογωρίζεις. Σὲ κάθε στεναγμὸ πού ὕψωνουμε πρὸς τὸ Θεὸ εἶνε μαζὶ και μιὰ δύναμη νὰ πετᾶμε ὅ,τι δὲν εἶν' ἀπ' τὸ Θεὸ κι ὅ,τι δὲ μπορεῖ νὰνε μέσα στὴν κοινωνία μὲ τᾶγιο πνεῦμα. Ὁ Θεὸς εἶνε τὸ ΦΩΣ και τὸ φῶς διώχνη τὰ σκοτάδια.

Κι ἀκόμα ἡ προσευχὴ δὲν ἐνεργεῖ μέσα μας μόνο σὰ

Ἡ Φωτοῦλα : μὲ στυμμένη φωνή, σάν ἀπὸ ὄνειρο — «Πές μου γιατί ξεψύχησα ! Στὸν κάτου κόσμον εἶμαι ;... Καλῶ σε ἀπὸ τὸν τάφο ! Ἄκουε ;... Φάντασμα, λέω σε, καὶ πατῶ σπὶ χῶμα πού σε σκέπει ! Ξύπνα καὶ μίλα μου παπᾶ, πατέρα, καὶ πνευματικὴ !... Ποιὸς ἦταν ;... γιατί βλέπω τὰ αἱματομένα του σκοτιά μὲς στὸ σκοτάδι σάν ἄλικα φεῖδια πῶς σαλεύουν... Μίλα μου... στὰ σκοταδερὰ θέλω νὰ σβύσῃ σου ἡ πνοή... νᾶνε στερνὰ σου λόγια... Τὰ μάτια σου μοῦ φάνταζαν σάν τὰ δικὰ του...» — ὁ γέρος πάντα εἶπαγε νὰ τὴν πιᾶσῃ στὸ σκοτάδι γιὰ μιὰ στιγμή τὴν ἄγγιξε μὲ τὸ χέρι στὸ πρόσωπο· κίνησε πτωχῶς μὲ φοβὴν — Ἡ Φωτοῦλα : «Φέγα ! φέγα !... γιατί ἐχόχλαξε τὸ αἷμα στὴν καρδιά μου... ὦ, μὴ μ' ἀγγίξεις... Τὶ στὰ νεκρὰ σου δάχτυλα τὴν κρούτη του θὰ νοιώσω... στὸ λείψανό του ἡ πέτρα του μὲ πάγωσε σάν ἄγγιξα τὰ χεῖλιά... φεῖδια τὸ αἷμα ἐσφύριξε... κράζει τὸ γδικημὸ του !... Πές μου... Πές μου κ' ἄς εἶνε καὶ δικός !...»

Ὁ Πνευματικὸς : — ἀνασαινοντας βαθεῖα, ἐσταθὴ μὲ ἀπλωμένα τὰ χεῖρια πάντα, ζητώντας τὴ Φωτοῦλα — «Καρτέρι !... κ' ὁ λόγος μου, παιδί μου, θὰ σταλαῖ στὴν καρδιά σου κόμπους τὸ φαρμάκι... Δὲν τόθελα... Μὰ ὁ Θεὸς μοῦ τόστειλε, γιατί καλεῖ τὸ γδικημὸ ἢ φωνὴ του... Ἄκου καὶ σφίξε τὴν καρδιά... χώσου στὴ γῆ... σ' ἄγιο τὸ χῶμα πού τὸν ἔχωσε... θάρρα παρὲ κ' ἔργου, κ' ἀκλόουθα με...»

Ἡ Φωτοῦλα : — τρομασμένη περισσότερο κράζει — «Πού !... θάρρῶ σὲ τάφο πῶς μὲ κράξεις ! Τέλειωσε γιατί ξεψυχῶ... μὴ μὲ τυραγνίξῃς πλεὺ !... σὲ περικαλῶ !...»

Ὁ Πνευματικὸς : «Φωτοῦλα, τὰ λόγια μου θὰ χαραχτοῦνε στὸ σκοτάδι φωτερὰ, καὶ ἡ κόλαση θὰ τὰ δεχτῆ... Στὸ λέω μὲ πίκρα καὶ μὲ δέησιον στὴν ψυχὴ... Τ' ὀρκίζεσαι ;... Τὸ δεῖσαι γιὰ γδικημὸ ;...»

Ἡ Φωτοῦλα : «Ναί ! Ναί ! μὰ τὸ Σωτῆρα μας ! Τ' ὀρκίζομαι, στίς ριζέες μου τὸ αἷμα νερὸ τῆς Ἄρνας νὰ γενῆ... ἄ δὲν τὲ πάρω πίσω... ὦ ἔλα, κάρφωσέ μου τὸ δίκιο μαχαίρι στὰ στήθια... διόγνες πληγὲς ἔρχεται νὰ μοῦ ἀνοίξῃ...»

Πάψη θανατερῆ. Θάρρῃ κανένας πῶς ξεψυχᾶνε καὶ μέσα σὲ τούτη τὴ σιωπῇ ἡ καρδιά τῆς Φωτοῦλας ἀκούγοταν. Τὰ μάτια τῆς ἔβγαζαν ἀπ' τὴν κόχες τους. Ὁ γέρος ἀπλώνει πάντα τὰ χεῖρια ὀμπρός, καὶ πάντα ζητάει τὴ Φωτοῦλα. — Ὁ Πνευματικὸς : «Φωτοῦλα... ἔλα κοντὰ... τρέμω... τὰ χεῖλιά μου παχύνουνε... θὰ σοῦ τὸ εἰπῶ... καὶ θὰ σε

ξεψυχήσω...» Ἡ Φωτοῦλα : «Λυπήσου με καὶ πές μου τοῦ : Ὁ Πνευματικὸς : «Σπαθὶ ἴνε θεῖκό καὶ θὰ σε κόψῃ... καὶ θὰ σε σφάξῃ στὴν καρδιά... Φωτοῦλα, ἄκου !... ἄκουε ;... πέτα στὴ φωτιά τὸν πόνο... ἄς σμιζοῦνε τὰ δυὸ φαρμάκια... δυὸ πληγὲς... σηκώσου καὶ ὀρδινιάσου... εἶνε οἱ ἀγάπες σου διπλές, μὰ ἡ μιὰ θὲ νὰ νικήσῃ... Κόψε κ' ἀπὸ τὰ κρηκτὰ σου καὶ φάε καὶ πιές τὸ αἷμα... σάν τὸ χωρίσῃς τὸν ὀχτρό ! Σφεντόνα σου νὰ κάμῃς τὰ λόγια μου σ' αὐτιά του νὰ φτυχῆσῃ... μὲ τὸ λιθάρι ἀπὸ κατάρρα κ' ἀπὸ ἀνάθεμα !... Καὶ στάγκαλιάρματα σας αἱμάτωσε τὸ ροῦχο του στὸ αἷμα τῆς πληγῆς σου... σ' ἀρφαρνεῖν ἀπ' ἀδερφὸ... βυζαίνοντας τὸ αἷμα του στὰ χεῖλια του σοῦ ὀρδινιστῆ... καὶ τᾶστειλε στὸ χρυσικό νὰ τὰ σφυροκοπήσῃ... κ' ἀπὸ χρυσὸ στάπέρασε στὸ χέρι δαχτυλίδι !... πύρινο καὶ σατανικό !... Τ' ἄκουε ;... καὶ ἀρματώσου !... Νὰ ὁ δικός, νὰ κ' ὁ φωνᾶς !...»

Ἡ Φωτοῦλα ρήχνοντας κραυγὴ σωριάζεται κάτου· ὁ γέρος ψάχνοντας τὴ βρίσκει, καὶ τῆς χαιδεύει τὸ κεφάλι — ψιθυρίζοντας λόγια μυστικά. — Ὁ Πνευματικὸς — χαιδεύοντας τὴν πάντα — «Φωτοῦλα, σ' ἔσφαξα κ' εἰμὲ !... Φωτοῦλα μου, μ' ἀρνίεσαι ;... Τὸν ἀρραβῶνα σου ἔκοφα... σὲ δάγκασα ὡς φεῖδι... Σήκω. τ' ἀδερφοῦ σου χτυπάει στὴ θύρα μας ν' ἀνοίξῃς... Σήκω καὶ μᾶς τὸ φέρανε λαβωματιῆς γιομάτο. Ξύπνα νὰ πλύνῃς τὴν πληγὴ... καὶ νὰ μοιρολόησῃς...»

— Τὰ λέει σὲ σκοπὸ μοιρολογίου — Ἡ Φωτοῦλα : — συνεφέρνεται λίγο-λίγο νοιώθοντας τὰ κρηκτὰ του χεῖρια στὸ πρόσωπό τῆς. — «Ποιὸς ἦταν ;» — τὴ φιλεῖ ὁ γέρος στὰ μάτια — «ποιὸς τὰ λόγια εἶπε τὰ φαρμακερὰ ;... Ποιὸς τὰ μάτια μου ἐφιλοῦσε ;... Ποιὰ χεῖλια δολερὰ μ' ἀγγίξανε στὰ μάτια ;... Μὴν εἶνε τάχα ὁ μιανός ;... Μὴν εἶνε ὁ ἀδικοβγάλτης ;... «σέρπεται χάμου ψάχνοντας, καὶ ζυγώνει τὸν πατέρα τῆς — τοῦ χαιδεύει τὰ λευκά του γένεια καὶ τὸ πρόσωπο — «Καλὲ πατέρα καὶ πνευματικὲ... ἐσὺ σαι ;... μίλησέ μου... καὶ κρουσταλιάσαν μου οἱ ἄρμα... Πού εἶμαι ;... Πού βρισκόμαστε ;...»

Στάσιμον. Ἄγωνία. Σιγὰ-σιγὰ ὁ γέρος σηκώνεται· μὲ τρεμουλιαστὰ πόδια πηγαίνει νᾶρθῃ τὴ γωνιὰ· σκοντάρτει στὸ σοφὰ καὶ τὸν ἀνυποδοχίζουσι· ἀπὸ φτάνει στὴ γωνιὰ· χώνει τὰ χεῖρια του στὴ στάχτη· καίγεται στὴ χωμμένη χόβολη. Ἐνα δαβλί παίρνει πού βαστάει λίγη φωτιά ἄκονα. Τὸ φουάει κρατώντας στὸ ἄλλο του χέρι τὸ λύχνον. Τὸ δαβλί σπιθίζει γύρω στὸ κεφάλι του σὲ κάθε φύσημα· μισοφωτᾶει μόνο τὴν ὄψη τοῦ πνευματικοῦ· σὲ μιὰ ἀνα-

λαμπῇ τοῦ δαβλίου ἀνάφτει τὸ λύχνον. Τὸν κρημάζει στὸ λυγνοστάτη.

Ἡ Φωτοῦλα : — τὴν στηθοκοπιέται συνεφερμένη καὶ τραβάει τὰ μαλλιά τῆς στὰ στήθια τῆς. Μοιρολογεῖ. — «Μαύρη εἶν' ἡ πλάκα σφαλιστῆ καὶ τὰ κλειδιά παρμένα. Ἄκου με, ἀδερφοῦ μου ἀκριδὸ, πού σοῦ χτυπάω τὴν πόρτα, ν' ἀνοίξῃ διὰ πλάτη στὴ γῆς πού φύτρωσαν ὁ φλῶμος, ν' ἀνοίξῃς καὶ νὰ μὲ δεχτῆς μὲ τὴ λαβωματια σου. Τὸ αἷμα αὐλάει φύσκωσε καὶ τρέχει ἀπὸ τὸ σπῆτι. Μὲς στὸ σκοτάδι μοῦ ἡ ταφῆ, τὸ εἶπακε ὁ πατέρας, καὶ τὸ ξεμολογήθηκε στὴν πλάκα ἀδερφοῦ σου. Μὲ τὸ δραπετὶ μοῦ ἐρχομαι τὸ χόρτο νὰ θερίσω, τὸ χόρτον ὅπου ἐφύτρωσε κ' ἀγκάθια στὴν πληγὴ σου. Πέτρα στὸ δαχτυλίδι μου θὰ βαλῶ του τὰ μάτια, καὶ θὰ χαράξω ἀσβολωτῆ στὴν πλάκα του ἀρεθῶνα, τὴν ἀρεθῶνα καταγῆς καὶ μὴ χολιᾶς, ἀδερφοῦ. Θάρρω καὶ γὼ νὰ σὰς ἰδῶ στερνὰ στὸν κάτου κόσμον !»

Ὁ γέρος βυθίζεται στὸ θῆνον τοῦ μοιρολογίου κ' ἀποκοιμίζεται βαθεῖα. Ἡ Φωτοῦλα τριγυρίζει στὸ σπῆτι καὶ μοιρολογεῖ. Βγαίνει τὸ φεγγαρι καὶ πέφτει ἀπὸ τ' ἀνοικτὸ πρὸς τὴ στρατα παραθύρι. Προβαίνει ἐκεῖ, καὶ τὸ μοιρολόι τῆς ξεχλίνεται στὴ στρατα, καὶ φέρνει πρὸς τὸν ἐλαιῶνα, πού δὲ σείεται. Μέσα ἀπὸ τίς ἐληγὲς παιζοβγαίνει ἕνας ἡσκιος στοῦ φεγγαρίου ἀναμεινὰ τὰ φωτῆματα, πού ἀπὸ τὰ κλαδιά μέσα πέφτουν τόπους-τόπους στὴ γῆς. Ὁ ἡσκιος στέκει σὰ ν' ἀκρουμαίνεται. Ἀπὸ σιγὰ, μ' ἀργὰ βήματα τὸν σέρνει τὸ μοιρολόι κάτου ἀπὸ τὸ παραθύρι :

Ὁ νεῖδς Χαραμηνέας : «Τί ἔχεις, καὶ παλε ἀνάστησες τὸ μοιρολόι ! Τὸ τί κακὸ ἐβουλήθηκε ἡ ψυχὴ σου καὶ ἀγρυπνᾷ στὴ θῆνη ; Μαύρες οἱ ἐληγὲς στὰ φύλλα τους μοῦ τὸ ἔφεραν, καὶ ἀσῆκωσα σ' αὐτιά μου νὰ σ' ἀκούσω. Εἶπα ἡ φωνὴ τῆς εἶνε· σόπαινε γιατί ἡ καρδιά ραγίζει.»

Ἡ Φωτοῦλα : «Ἐχεις ἐσὺ γερὴ καρδιά καὶ πέτρα νὰ ραγίζῃς σὲ πρόσωμα γιὰ νᾶρθῃς πῶς ἀργοπόρησες ! Αποσπεροῦ εἶχαμε χαρὲς κ' ἠπιαμε στὴν ὕγειά σου...»

Ὁ Χαραμηνέας : «Καλὰ γενάμενα· μὰ σὺ σ' ἀκούω πού μοιρολογεῖς... Ἡ πλάνησε ἡ φωνὴ σου καὶ πάντες πῶς τραγουδᾷς.»

Ἡ Φωτοῦλα : «Ναί, ἔφαινω ἀπόψε σάβανα, ἀντίς γιὰ τὰ πρεικιά μου» — σκυρτεῖ ἀπὸ τὸ παράθυρο νὰ τὸν ἰδῇ καλῆτερα· τὰ ξεπλεγμένα τῆς μαλλιά κρημιώνται κάτου.

μιὰ δύναμη καθαριστικὴ, ξεπαστρεύοντας καὶ διώχοντας τὸ ἐνάντιο στὸ Θεὸ, παρὰ ἔχει καὶ θετικὴ ἐνέργεια σ' ἕτι θεῖκό μᾶς βοήθεια. Μὲ τὴν προσευχὴ μεταφερνοῦμαστε σ' ἐκείνη τὴν πνευματικὴ ἀτμοσφαῖρα, πού χρειάζονται, γιὰ νὰ βλαστήσουν, ὅσα θεῖκα σπέρματα εἶνε βλῆμένα μέσα μας. Τὰ ὀλικὰ σπέρματα δὲ αὐτῶν σ' ἔλα τὰ χῶματα οὐτὲ σ' ἔλας τίς θερμοκρασίες καὶ τίς ἀτμοσφαιρῆς. Ἐκατομμύρια σπόροι χάνονται κάθε χρόνο, ἐπειδὴ δὲν τοὺς δίνεται ἡ χρειάζουμένη θερμοκρασία. Κι ἂν τὸ ζήτημ' αὐτὸ εἶνε τότο σπουδαῖο γιὰ ἕνα φυτό, εἶνε βέβαια πολὺ περισσότερο γιὰ τὸν πνευματικὸ σπόρο. Τὸ ἴδιο κ' αὐτὸς μπορεῖ νὰ μαραθῇ καὶ νὰ χαθῇ ὀλότελα. Πόσοι νέοι σπουδαστᾶδες δὲν καταστρέφτηκαν, πόσοι ἄνθρωποι δὲν κατρακύλισαν στὴν ἄβυσσο, κ' ἄς πᾶν νὰ εἶχαν κ' εὐνοϊκὰς διαθέσεις ! Εἶνε τὰκόβαρο τῆς ἀνθρωπότης καὶ μποροῦσαν νᾶνε τὸ καμάρι τῆς.

Ἄγαπητοί φίλοι ! Τοῦ Θεοῦ τὸ χέρι κατὰθεσε σπόρους πνευματικούς μέσα σας, πού μαραίνονται ἄμα ζῆτε δίχως προσευχὴ καὶ παραμελεῖτε νὰ φιλάνετε γι' αὐτοὺς τὴν ἀτάλληλη ἀτμοσφαῖρα· θαυξήσουν ἐξεναντίας καὶ θὰ δώσουν καρπὸς πού νὰ χαροῦνε Θεὸς κ' ἄνθρωποι, ἄμα ζῆτε ἀληθινὴ ζωὴ προσευχῆς. Τὸ ὅ,τι γίνηκαν οἱ μεγάλοι τοῦ Θεοῦ ἄνθρωποι, ὁ Λούθηρος, ὁ Καλβίνος, ὁ Franke, ὁ Spenger, ὁ Zinzendorf, ὁ Bengel κλπ., δὲν τὸ χρωστοῦνε μονάχα στὰ φυσικά τους ἔξοχα χαρίσματα παρὰ τὸ

πειότερο στὴ ζωὴ πού πέρασαν, ζωὴ προσευχῆς. Στὴ βασιλεία τοῦ Θεοῦ δὲν εἶνε ἀκόμη τίποτα μεγάλο καὶ σωτήριο δίχως τὴν προσευχὴ.

V

Τέλος θέλω νὰ εἶπῃ πῶς ἡ προσευχὴ εἶν' ἀκόμη τὸ μέσο τὸ πολῦτιμο, τὸ ἀσφαλτο, γιὰ νὰ σφαλίζῃ κανεὶς πάντα τὴν ψυχικὴ ἰσότη μὲσα του καὶ τὴν ἰσυχία τῆς συνειδήσεως του.

Κάθε τι πού εἶν' ἡσυχασμένο, εἶνε σὲ κατάστασι ἰσορροπίας. Φύγοντας ἡ ἰσορροπία, ἔρχεται πάντα ἡ ταραχὴ, τὸ κούνημα, πολλὲς φορὲς πείσιμο βαρὺ. Δὲν εἶν' εὐκόλο πρᾶμα σήμερα, ἔχοντας νὰ παλαίψῃς μ' ἔλα κείνα πού στὰ ἔξω καὶ στὰ μέσα βραίνονται τὴν ψυχῇ, νὰ κρατήσῃς τὴν πνευματικὴ ἰσορροπία. Ὅλος ὁ κόσμος τὸ ξέρει. Καὶ ὅμως εἶν' ἀνάγκη γιὰ μᾶς νὰ κρατᾶμε αὐτὴ τὴν ἐσωτερικὴ ἡσυχάδα, νὰ ξαναβρίσκουμε τὴν ἰσορροπία μας ὑστερ' ἀπ' ἔλας τίς σύγκρουσες κ' ἔλας τίς σπρωξίεις πού δεχοῦμαστε· γιατί μόνο ὁ ἥρεμος ἄνθρωπος μπορεῖ νὰ δουλεύῃ σταθερὰ καὶ νὰ γίνεταί κ' ὁ ἴδιος στήριγμα γιὰ κείνους πού δὲν εἶνε σ' ἀσφάλεια καὶ ταλαντεύονται.

Ποιὸς λοιπὸν μπορεῖ νὰ μᾶς δώσῃ τὴν ἀνάπαψη τῆς ψυχῆς ἀντίκρου στὴ δύναμη τῆς ἀπιστίας, πόλονα μεγαλώνει, κ' ἀντίκρου στῶν χριστιανῶν τὸ μικρὸ ἀριθμὸ συ-

κριτικὰ μὲ τοὺς μεγάλους σωροὺς πού δὲ θέλουν νὰ ξέρουν ἀπὸ κυριαρχία τοῦ Χριστοῦ ; Ἡ προσευχὴ μονάχα — αὐτὴ μᾶς σκετίζει ὀλότσα μὲ τὸν κύριο τοῦ κόσμου, μᾶς κάνει μετόχους στὸ σκέδιο τοῦ Θεοῦ καὶ στὰ μέσα πού βάζει σ' ἐνέργεια, δύναται νὰ δώσῃ ἀντίκρου σ' ἔλα τὰ πνευματικὰ προβλήματα τὴν ἀληθινὴ ἀνάπαψη, πού μπορεῖ ἐσοῖδὰ νὰ ἐκφραστῆ : «Ὁ Θεὸς εἶν' ἔδω κ' ἔλα πᾶν καλόν». Αὐτὸς ὅ,τι ἐπιχείρησε κ' ὅ,τι θέλει νὰ γίνῃ, θὰ πραγματοποιηθῇ. Στὴν προσευχὴ ἀποχτοῦμε τὴν καθησυχαστικὴ βεβαιότη γιὰ τὴ διάρκεια τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ. Καταλαβαίνουμε πῶς ἐνάντια σὲ κάθε πείσιμα τὸ τέλος τῆς ἱστορίας τοῦ κόσμου θᾶνε τὴν ἰσότη τῆς πρώτης προφητείας τοῦ Θεοῦ στοὺς ἀνθρώπους : Τοῦ φειδοῦ τὸ κεφάλι θὰ συντριφῆ !

Στὴν προσευχὴ ἀποχτοῦμ' ἀκόμη τὴν ψυχικὴ ἡρεμία πού μᾶς χρειάζεται γιὰ νὰ ὑποφέρνουμε τῆς καθημερινῆς ζωῆς τίς ταραχὲς· ἀποχτοῦμε δηλαδὴ τὴν ἀληθινὴν χριστιανικὴ σταθερότη, πού μόνο καρικατοῦρα τῆς εἶταν ὁ στωικισμός...

Καὶ τῶς, ἀγαπητοί φίλοι, ἀποσῶστε αὐτὲς μου τίς μισὲς ἐξήγησες οἱ ἴδιοι σας μὲ τὴν προσευχὴ. Τῆσι Πνεύμα, λέει ὁ Λούθηρος, ἔχει σχολεῖο τοῦ τῆν πείρα κ' ἔξω ἀπ' αὐτὴ ἔλα εἶνε φαινόμενα καὶ φλυαρίες. Εἰσάστε στὴ δροσιά τῆς νιότης, στάποφαστικά τὰ χρόνια. Γιὰ σὰς

Ὁ Χαραιμενίας: Τ' εἶν' τὰ μαλλιά σου ξέπλεχα Φωτούλα;»

Ἡ Φωτούλα: «Γιὰ γύρισ' τὸ κεφάλι σου στοῦ φεγγαριοῦ τὴν ὄψη. Ὡ πῶς ἀλλάζεις γιὰ τὰ μὲνα ἀποσπεροῦ· κι' ὡστόσο ἡ νύχτα φεύγει. Μὰ τὸ φεγγάρι θὰ βοηθᾷ. Ἐλα νὰ πάμε· πόθησα μιὰ νύχτα μὲ φεγγάρι νὰ πάω στὸ μνήμα τοῦ ἀδερφοῦ.»

Ὁ Χαραιμενίας: «Μεσάνυχτα στὰ μνήματα;»

Ἡ Φωτούλα: «Τότες πέρασε μέσα νὰ σὲ ἰδῶ· νὰ σὲ ποτίσω ἀπὸ τὴν ἀσημόκουπα κρασί τοῦ δισκοπότηρου... λένε πῶς αἷμα γίνεται σὰν στάζης τ' ἅγιο νάμα ἀπὸ τὸ δισκοπότηρο... καὶ γι' αὐτὸ φύλαξα γιὰ σένα... λένε πῶς καθε πληγὴ γιατρεύει, γιὰτὶ αἷμα εἶνε τοῦ Σωτῆρα μας, τοῦ ἀφέντη. Ἦταν γραφτὸ στὰ αἵματερὰ νὰ κυλιστοῦμε ἀγκάθια. Ἐλα· στὴ θύρα ὁ πέλεκας σὲ καρτερεῖ. Θὰ πείση ἀτσαλωμένος καὶ θὰ τὴ βιάξη ἀπ' ὄχρητας...»

Ὁ Χαραιμενίας: «Τί λές; μοιρολογεῖς;»

Ἡ Φωτούλα: «Πέρασε μέσα· (ὁ νιὸς γυρίζει καὶ πάει νὰ μπη ἀπὸ τὴν πόρτα· ἡ Φωτούλα τρέχει, παίρνει τὸ δικοπο μαχαίρι, ποῦ ἡ ζωὴ τόχε τ' ἀδερφοῦ, κ' ἔγραψε ἀπάνου στὴ λεπίδα του: «Δικό δὲν ἔχω πίσω μου νὰ πάρῃ μου τὸ δίκιο. Τὸ δικοπο μαχαίρι μου τὸ αἷμα μου ἄς γδικωσῶ». Τὸ κρυψε στὸν κόρφο της· ἀνοίξε τὴ θύρα πρόθυμη καὶ χαρούμενη.

Ὁ Χαραιμενίας: «Τί ἔχεις, Φωτούλα, καὶ μοιρολογεῖς; Καὶ ποῖό 'νε τὸ παράπονό σου ποῦ στὸ φεγγάρι μολογᾷς ξέπλεχη κι' ἀπονύχτερη;»

Ἡ Φωτούλα: «Καλέ μου κι' ἀδερφοπητέ, τὰ χεῖλια σου τὸ μέλι καὶ τὸ φαρμάκι στάζουνε· κἀτι νὰ νοιώσω ζαφνικὸ σὲ πρόσμενα· ἦταν βαρὺ τὸ ζαφνιασμα... καὶ σὺ θυθῆς μεγάλος... μὰ εἶχες τὰ χεῖρια σου σηκωμένα πρὸς τὰ οὐράνια καὶ μὲ φώναζες... κι' ὁ γέρος τ' ἄμφια ντυμένος, ἅγιος στὴν εἰδή, μὰς εὐλόγησε... γαμπρὸ ἐσίνα καὶ νύφη ἐμένα... ἄ, ἦταν τὸ φεῖδι ἀπὸ μακρὰ φαρμακερὸ καὶ πλάνο στὰ ὄνειρά μου...»—(ὁ νιὸς τὴν ἀκρομαίνεται ζαφνιασμένος, μὴ μαντεύοντας καλὰ τί νοιώθει μὲ τὰ λόγια της ποῦ τὰ λέει τὰ μισὰ μὲ σκοπὸ μοιρολογιοῦ). «Τὸ φεῖδι μὴν εἶτανε τὸ δαχτυλίδι τῆς ἀγάπης μας; Ὡμίε, κι' ὡστόσο πρέπει νὰ τὸ δειξῶ. Τὸ δίκιο πρέπει νὰ κερθῇ κι' ἄς κἀψῃ τὴν καρδιά μου»—ὁ νιὸς λαφιάζεται· πάει νὰ τραβηχτῇ ἀπὸ κοντὰ της, μὰ τονὲ συνεκρατάει.

Ἡ Φωτούλα: «Μαχαίρι νάχα στὴ νυχτιά νὰ τὸ λαμποκοπήσω καὶ στὸ φεγγάρι ἀστραφτερὸ τ' ἀτσάλι τοῦ νὰ αἰμώσω. Πόσο ἔσταξεν ὁ πόνος μου φαρ-

μάκι στὰ φρένα μου· γιὰτί, δικέ μου, τόκαμες;»—Τὸν ἀγκαλιάζει· σὴγκαιρα νοιώθει πῶς τονε φιλεῖ καὶ πῶς γλυκὰ-γλυκὰ σταλαζει λιγοθυμιά στὴν καρδιά του· τοῦ βυθίζει τὸ μαχαίρι· χαϊδεύοντάς τον.

Ὁ Χαραιμενίας: «Γλυκὰ ποῦ ἀπόψε φίλησαν τὰ δύο σου χεῖλια· καὶ λέω πῶς λυώνω σ' ὄνειρο βαθῶ... κοιμίζουμαι στὸν ὕπνο ποῦ ἐσὺ μοῦ στέλνεις μὲ τὰ χάρδια σου... ἕνα κεντρί μ' ἀγγίζει στὴν καρδιά... ὁ τρόμος μὴ σὲ χάσω... ὦ κράτει με σφιχτὰ, γιὰτί τὸ αἷμα φεύγει... στάσου σιμά... τί σκιαζεσαι... ἀλαργινὰ ποῦ πᾶς μαζὶ μὲ τὸ φεγγάρι;... Ἐθουλιαζε ἡ ἀγάπη σου στὸ αἷμα... τοῦ ἀδερφοῦ... χαρᾶμενη ἀγαπητηλιά... δὲν τόκαμες καὶ δίκια...»

Ἡ Φωτούλα: «Κοιμήσου τώρα... Ἔτσι, δικέ, τὸ θέλει ἡ δόξα... τὸ αἷμα ἀπὸ τὴν ἀσημόκουπα τὸ γέρο θὰ ποτίσω, νὰ πιῇ καὶ νὰ χορτάσῃ... τὸ δίκιο ἐπάρθηκε... σ' ἀγάπουνα, μὲς στὴν καρδιά μου ἐμπήκε τὸ λεπίδι... κοιμήσου καὶ θάρθῶ γιὰ νὰ σὲ νανηρίσω...»

Ὁ Χαραιμενίας: — ξέφυχα λόγια—«Φωτούλα, φέρε με κοντὰ στὸ παραθύρι... ἀπόψε ἀποχαίριτησα στὸν κάμπο τὸ φεγγάρι γιὰτί φοβόμουν τοὺς ὄχτρούς... ἔτσι ἡ καρδιά μου τόλεγε».—ἔρχεται σουρτὰ στὸ παραθύρι· τὸ φεγγάρι πέρτει στὴ λειψανασμένη του ὄψη.—«Ἐχε γειά...»—ἡ Φωτούλα τονὲ φιλεῖ στὰ χεῖλια ποῦ ἀνοιγοκλείνουνε γιὰ στερνὴ βολὰ· κλαίει. Ὑστερα τονὲ ζαλόνεται, σὰν τὸν τυλίξῃ σὲ κατακόκκινο σεντόνι, καὶ διαβχίνοντας ἀπὸ τὸν ἐλαιώνα, τὸν πάει στὸ κοιμητήρι· ἐκεῖ τὸν ἀπιθώνει ἀπάνου στὸ μνήμα τ' ἀδερφοῦ της.

.....Τὴν ἄλλη μέρα στὴν ἐκκλησιὰ οἱ χωριανοὶ μαζεύονται καὶ στὴ μέση τῆς λειτουργίας ἀναβοῶζουν γιὰ τὸ σκοτωμένο πῶς τότε βρῆκαν στὸ κοιμητήρι· καπετοὶ καὶ θῆνοι· τὸν φέρνουν μέσα στὸ κατακόκκινο σεντόνι καὶ τὸν ἀπιθώνουν στὴ μέση τῆς ἐκκλησιᾶς, φωνάζοντας: ἀδέρφι! ἀδέρφι! Οἱ γυναῖκες δέρνουνται, τραβοῦνε τίς πλεξίδες τους καὶ στηθοκπανιῶνται. Τὰ μοιρολόγια πᾶνουνε. Ἐξάρνου οἱ δικοὶ τοῦ σκοτωμένου ὑποψιάζονται παλαικούς ὄχτρούς. Νὰ, τὴ γενιὰ τοῦ Δρακούλακα· ζαμώνουν γιὰ τὴν ἀμάχη. Προβαίνοντας ὁ Πνευματικὸς στὴν ἅγια θύρα, σηκώνοντας ψηλὰ τὰ χεῖρια, μὲ φωνὴ βροντερὴ ἐφώναζε: «Σταθῆτε, κι' ἀκούστε μου τὸ λόγο ποῦ θὰ σᾶς εἰπῶ, τὸ λόγο ποῦ εἶνε ὁ πόνος. Κι' ἀπὲ κρίση κάμετε καὶ δικάστε με κατὰ τὰ ἔργατά μου. Δὲ θέλω τὸ αἷμα τ' ἄδικο νὰ χύστε στὴν ὁρμὴ σας, ἄδικα τῶν ἀδίκων! Ἀπλώστε τὸ σεν-

τόνι τὸ αἰματόβαφο ποῦ τονε σέπει...»—δύο χωριανοὶ σηκώνουν, ἀπλώνουν πάνω ἀπὸ τὸ νεκρὸ τὸ σεντόνι—«Ποῖος ἀργαλειὸς νὰ τὸ ὄφανε; Μὲ τὸ αἷμα εἶνε βαμμένο... Ποῖα νὰ ποῦ ὁ πόνος ἔκαψε τὰ ὄραδια τοῦ ἐσμιξέ τα...»—οἱ χωριανοὶ ἀνακυτάχτηκαν ἐρωτηματικά· οἱ γυναῖκες ἀνασυρσίτανε—«Ἀκούστε μου, καὶ τὸ αἷμα τοῦ ἄς τρέξῃ ἐδῶ σὲ μὲνα, ροφαῖα θανάτου καὶ γδικωμοῦ... Τί ἐγὼ σὲ τούτη θύρα πλὴο δὲν εἶμαι... δὲν εἶμαι ἄξιος νὰ λειτουργῶ!... Ἐδῶ πλὴο καιρὸς τὸ μνήμα ν' ἀνοιχτῇ, νὰ μὲ δεχτῇ... Ἀδέρφια! Τὸ αἷμα βουίζει στὴς γενιές! Τὸ αἷμα χύμησε σὲ κίλακια γύρω ἀπὸ τοὺς Πύργους μας· τὸ αἷμα ὀργώνει τὰ χωράφια μας καὶ τοὺς καρπούς μας θρέφει! Ὄκλιθε τὸ αἷμα ὀψώνεται καὶ μὰς φοβερίζει. Ἐλάτε ὄρκο νὰ δέσουμε... νὰ στήσουμε τὸ ἀνάθεμα, στὸ γδικωμό... Τὸ δίκιο μὲ τὸ χεῖρι μας, ἀδέρφια, νὰ μὴ παίρνομε... Σήμερις ἀπάνου ἀπὸ τὸ δισκοπότηρο ἐξεμίλησε τὸ αἷμα τοῦ γδικωμοῦ!... Τὸ γιὸ μου τονὲ σκόπωσε! Ἐποῦτος ὁ βρυκόλακας!—δειχτε τὸ νεκρὸ—καὶ γι' αὐτὸ δίκιο ἐπῆρα!...»

Οἱ δικοὶ τοῦ σκοτωμένου ὄρμυνε γιὰ τὴ γδικωθοῦνε τὸν Πνευματικὸν κείνον μπαίνοντας στὸ ἅγιο βῆμα, παίρνει τὸ δισκοπότηρο ἀπὸ τὴν ἅγια τράπεζα, καὶ προβαίνει στὴν ἅγια θύρα: «Ἐλάτε γιὰ τὴ σάρκα τοῦ Χριστοῦ, τὴ θεϊκὴ μεταλήψη!... Γιὰ ἀγγίχτε με, καὶ τὸ αἷμα τοῦ θὰ χύσω ν' ἀνάψῃ φλόγα καὶ ξακληρισμὸ στὴς γενιές ποῦ βρίσκονται δῶ μέσα... Σκύψτε στὴ δύναμη του! Τὸ αἷμα τοῦ ἄς σᾶς ἀνταμώσῃ ἀδέρφια. Τὸ αἷμα τοῦ ἄς σᾶς σμίξῃ! Τὸ μέγα δίκιο τοῦ Χριστοῦ, τὸ αἷμα τοῦ ποῖος τὸ ἐπῆρε! Τὸ δίκιο του, ἀδέρφια, ἀκούστε το, τὸ δίκιο του εἶνε Ἀγάπη!...»

Ὁ Πνευματικὸς, τρέποντας τὴν ὄρη τῶ συγγενῶνε τοῦ σκοτωμένου, ποῦ ὄλο καὶ μεγαλώνει, πάει νὰ τοῦ πείσῃ ἀπὸ τὰ χεῖρια τὸ δισκοπέτηρο, καὶ τότες γλώτσας, θ' ἀναθεῖ τὸ φωτιὰ μὲς στὴν ἐκκλησιὰ, νὰ καὶ πᾶσα καλὸ. Τὸ ἅγιο βῆμα θ' ἀναθεῖ τότες σὲ χρυσάφια ἀναλωτικά, καὶ οἱ ἅγιες εἰκόνες θάλωσαν σὲ ἀσῆμια, καὶ τὰ καντήλια καὶ οἱ λαμπάδες καὶ ὁ πολυέλαιος θὰ φωτίζαν σὰν ἄστρα. Μὰ ὄρμυσε ἔξάρνου ἡ Φωτούλα, σὲ θεϊκὴ ὄρμη, χώρισε τοὺς χωριανούς καὶ πέρασε στὴν ἅγια θύρα, ἄδραξε τὸ δισκοπότηρο ἀπὸ τὸ χεῖρι τοῦ Πνευματικοῦ, καὶ στέκοντας ἀπείραχτη, ὀλόρη, γιομάτη φλόγα καὶ θυμὸ, κρατῶντας στὸ ἄλλο χεῖρι τὸ δικοπο λεπίδι. Ὑψωσε τὸ δισκοπάτηρο: «Ἐτροπή σας! τὸ γέρο νὰ

τῶρ' ἀποφασίζεται τὸ τί θὰ εἶτατε ἀργότερα. Πᾶσα μέρα ἐργαζούσατε στὸ σιάζιμο ἢ τὸ χάλασμα τοῦ χαρακτήρα σας. Νὰ προσέχετε καλὰ ἀκατάπαυτα. Καμμιά χαμένη ὥρα, καμμιά εὐκαιρία γιὰ νὰ μάθετε ἢ νὰ κάντε καλὸ δὲν ξαναβρίσκεται πειά. Ἐρχοῦντ' εὐκαιρίες καινούριες· οἱ ἄλλες δὲ ματάρχονται. Ruit irrevocabile tempus. Τὸ παραμελημένο δὲν μπορεῖ νὰ τὸ ξανάβρῃς. Πίει ὀριστικά, ἔφυγε. Παραλυμένη ζωὴ σπουδαστῇ δὲν ξαναπερνιέται καὶ δὲ μεταμορφώνεται σὲ φρόνιμη. Μπορεῖ ἀργότερα κανεὶς, ἀπὸ μετάνοιωμα κι' ἀπὸ ντροπῇ, γερὰ νὰ δουλέψῃ· μὰ δὲν ξανακερδίζει ἔτσι τὸ χαμένο καιρὸ. Ἐξὸν ποῦ μποροῦσε ὕστερα νὰ ποχτήσῃ καινούρια δῶρα, ἔχει ἀπ' τίς παλιές τεμπέλικες συνήθειες καὶ τὴν ἠθικὰ ζημιὰ ποῦ πρέπει νὰ λογαριάζεται.

Οἱ ἀμέλειες τῆς ζωῆς τοῦ σπουδαστῆ βαραίνουν σ' ὅλη τὴ ζωὴ. Ἐπίσης κ' οἱ ἀμέλειες στὴν προσευχὴ! Ὁ Μονοὸ πεθαίνοντας εἶπε: «Δὲ μπορῶ νὰ τιμᾶσω κανένα εἶδος ἐργασίας· μὰ, ἂν εἶταν νὰ ξαναζήσω, θὰ ἔδωκα λιγώτερο καιρὸ στὴν ἐργασία καὶ πειότερο στὴν προσευχὴ!» Περσιότερο θλιβοῦτανε ὁ ἐτοιμοθάνατος μὲ τὴ θύμησιν τῶν ἀμελειῶν του στὴν προσευχὴ παρὰ μὲ τὴ θύμησιν τῶν ἀμελειῶν του στὴν ἐργασία. Εἶθε, ἀγαπητοὶ φίλοι, νὰ σᾶς διδάξῃ ὁ λόγος αὐτὸς ἐνὸς ἐτοιμοθάνατου. Μὴν τὴ βιάζεστε καὶ τὴν προσευχὴ στὴν ἴδια σειρά μὲ τὰ τόσα καλὰ πράματα ποῦ θέτε νὰρχίστε ἀργότερα. Ἡ συνήθεια εἶνε

δύναμη φοδερῆ, ἡ συνήθεια ζωῆς χωρὶς προσευχὴ καὶ χωρὶς Θεοῦ. Ἀξίζει νὰ προσφέρουμε στὸ Θεὸ κατὰ ἕλλο παρὰ τίς μικρὲς παραμεριές τῆς ζωῆς μας· μποροῦμε νὰ τοῦ μπιστευτοῦμε τὴ ζωὴ μας ἀλάκρη.

Εἶνε λίγα χρόνια, πῆγαινα νὰ δῶ τὴν ἐκκλησιὰ τοῦ San Croce στὴ Φλωρεντία. Τὰ γάλαμα τὰ μεγαλόπρεπα τοῦ Μιχαὴλ Ἀγγελου, τοῦ Danie, τοῦ Γαλιλαίου κι' ἄλλα πρῖματα θαμαστὰ ξεπαίρνουν τὸν περιηγητῆ μόλις ποῦ μπαίνει. Ὅλα ὅμως αὐτὰ χαθῆκανε ἀπ' τὰ μάτια μου, σὰν παρατήρησα στὴς πλάκες γραμμένα μὲ μεταλλικὰ γράμματα τὰκόλουθα λόγια: «Jean Calzolari. obiit anno XVIII aetatis suae. A juventute mea vocasti me, Dominus meus.»* Μεταφέρθηκα μὲ τὸ νοῦ μου σ' ἄρρωστου δωμάτιο, κοντὰ σ' ἕναν νεὸ ποῦ ξεψυχοῦσε καὶ μὲ χαρὰ περίμενε τὴ στιγμή νὰ παντήσῃ στοῦ κυρίου του τὴν πρόσκληση. Κατάλαβα πῶς, ἀφοῦ μόρεσε νὰ γράψῃ τὰ λόγια αὐτὰ: «A juventute mea vocasti me», εὐτύς ἀπὸ τὰ νιάτα του θᾶχε ἀκούσει τὴ φωνὴ τοῦ Κυρίου του καὶ τὸν εἶχε ἀκολουθήσει. Μποροῦμε νὰ ποῦμε τὸ ἴδιο γιὰ μᾶς; Ἀφιερῶθηκε ἡ ζωὴ μας στὸ νὰκούσουμε τὴ φωνὴ τοῦ Κυρίου; Ὁ Κύριος ποῖον ἀπὸ μᾶς δὲ φώναζε εὐτύς ἀπ' τὰ νιάτα του; Πόσες ὅμως φορές δὲν τόκανε χωρὶς ἐπιτυ-

* Γιάννης Calzolari, πέθανε στὰ δεκοχτώ του χρόνια. Ἀπὸ τὰ νιάτα μου μὲ κάλεσε, Κυριέ μου.

χία; Φωνάζει, μὰ δὲν τὸν ἀκούω. Μᾶς μιλάει μὲ τὸ λόγα του, μὰ τίς ἀδηγίες του τίς εὐσεργητικὲς ἢ καὶ παιδευτικὲς πολλὰς φορές, μὰ ἐμεῖς δὲν τοῦ μιλάμε, ἀποφεύγομε τὸ συναπάντημά του καὶ γυρῶμε νὰ τὸν παραμερίσουμε. Ἄσκημα κάνομε...

Μὴν ἀφίνετε λοιπόν, ἀγαπητοὶ φίλοι, νὰ κοπῇ ὄλωε διόλου τὸ νῆμα τῆς προσευχῆς, κι' ἂν εἶνε κίλας κομμένο, δίστε το εὐτύς ἀπὸ τώρα. Σπουδάζετε μὲ ζήλο, μὰ δουλεύοντας μὴν ξεχνᾶτε τὸ χρέος τῆς προσευχῆς. Ὁ καιρὸς πάριερώναται στὴν προσευχὴ δὲν εἶνε καιρὸς γαμμένος, εἶνε καιρὸς πολὺ ἔμορφα ἐδεμένος. Μὲ κανέναν τρόπο δὲν εἶν' ἡ προσευχὴ ἐμπόδιο γιὰ τὴν ἐργασία, — ἡ πείρα τῶχει ἀποδείξει. Δὲ λέω πῶς δὲ θὰ μπορέσετε νὰ κάντε μεγάλα πράματα, πῶς δὲ θὰ μπορέσετε νὰ κάντε πολλὰ χωρὶς τὴν προσευχὴ. Τίποτα ὅμως δίχως αὐτῇ νὰ κάντε δὲ μπορεῖτε γιὰ τὸν Κύριο καὶ γιὰ τὴ βασιλεία του. Τότες μόνο ἔχει ἀξία τὸ ἔργο μας γιὰ τὸ Θεοῦ, ὅταν ἔχει κ' ἡ ζωὴ μας ὄντας ζωὴ προσευχῆς.

Στὴ μελέτη τοῦ πάνου στοῦ Ἰησοῦ τὴ μαρτυρία γιὰ τὸν Ἰωάννη: «Εἶτανε ὡς ποῦ ἔκαψε καὶ φωτίσεν, ὁ Ἐρασμος προσέτατε: «Johannes erat lucerna ardens et lucens. Ardere est prius, lucere posterius.» Πρῶτα νὰ καίη κανεὶς κῦστερα νὰ φωτίξῃ! Ἐμεῖς συνήθως δὲ σολογιούματε παρὰ νὰ φωτίζομε. Θέμε νὰ φωτίζομε χωρὶς νᾶχομε φωτιὰ μέσα μας. Γιὰτί ἂν εἶλαμε μέσα μας

σκοτώστε ἄδικα τῶν ἀδίκων! Ἐγὼ τὸ αἶμα ἐπῆρα! Ζυγῶστε τώρα ὅποιος τρομάζει. Ζυγῶστε με, ρο- νιάδες!»

«Ψυχικό! Ψυχικό!»—φώναζαν οἱ γυναῖκες καὶ ὀρμησάνε βαστώντας τὴν ὀρμὴ τῶν ἀντρῶνα τους.

Ἡ Φωτούλα: «Πῆρα τὸ δικίο μου γερά!»— Ἀγκαλιάζει τώρα τοῦ Χαραιμενέα τὸ νεκρὸ, τονὲ φιλεῖ καὶ μοιρολογεῖ. — Οἱ δικοί τοῦ σκοτωμένου ρωτᾶνε πῶς μαθεύτηκε πῶς τούτος ὁ νεκρὸς ἐσκό- τωσε τὸν ἀδερφό της: — Ἡ Φωτούλα: «Ἡ μάνα του πεθαίνοντας ξεμολογήθη στὸν Πνευματικό!»

Τότες οἱ χωριανοὶ οὐλοὶ μαζῆ φωνάζουν, παίρ- νοντας σύγκαιρα καὶ τὸ νεκρὸ. «Ψυχικό! Ψυχικό!» Ἡ Φωτούλα: «Τὸ δικίο!...»

ΣΠΗΛΙΟΣ ΠΑΣΑΓΙΑΝΝΗΣ

ΘΛΙΜΜΕΝΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

Ἐγὼ, μάνα, δὲν ἔκλαιμα
Γιὰ τὴ σκληρὴ μας μοῖρα
Μὲ λουλουδάκια μόνο σῆρανα
Καὶ τὸν κρυφὸ καημὸ σου ἐπῆρα.

Καὶ σὴν καρδοῦλά μου τὸν ἔκλεισα
— Ποιὲς νὰ μὴ σὲ λημονήσῃ
Σὴν ἄχαρη τὴ νύκτη, ποῦ μ' ἀρνήσημεν
Τὸ γέλιο της, πρὶν πάει νὰ δύσῃ.

Κ' ἐνῶ ποιὲς σὰ χεῖλῃ σου
Δὲν ἄνθισε τὸ γέλιο, μόνο ἡ θλίψη
Λάποιο βαθὺ παράπονο
Σὴν ὄψη σου εἶχε κρύψη,

Τὴν ὄρα ποῦ μᾶς ἄφησες
— Ἀχ πῶς γελοῦσεν ἡ μορφή σου
Καὶ πῶς θρηνοῦσανε τριγύρω σου
Ἐἴνοι, δικοί σου!

Ἀθήνα—1904.

ΤΡΙΤΩΝΑΣ

Ἐπισκέπτῃς (μὲλις φτάνοντας): «Γαυγίζει ὁ σκύλος σας, Νίκο, σὰν περνοῦν ὑποπτα πρότωπα;»
Νίκος: «Ναί. Ἄκου! γαυγίζει τώρα».

«Σὰ θέλω νὰ δανεισθῶ παράδες ποιὲς δὲν πάω σὲ φίλο», εἶπε ὁ Θανάσης, εἶσι σὰ νὰν τῶφερνε ἀπὸ σπόντα.
«Καλὰ λοιπόν», ἀποκρίθηκε ὁ Χρήστος ἀπλώνοντας τὸ χέρι του—«ἔλα νᾶμαστε φίλοι!»

φωτιά, ἀνάγκη δὲ θάταν νὰ νοιαζοῦμαστε γιὰ τὰ λοιπά! Φίλοι μου! ἀγαπητοί, κυτᾶτε στῆς σπουδῆς τὰ χρόνια νὰ ποχετῆτε καὶ κατὶ ἄλλο ἐξὲν τὰ διανοητικὰ φῶτα, κυ- τᾶτε νᾶχετε φλόγα μὲς' στὴν καρδιά, τὴ φλόγα τοῦ Ἀ- γίου Πνεύματος. Δὲν εἶν' ἡ φλόγ' αὐτὴ μέσα μας εὔτε σὰ βιδία, δὲν εἶνε στὶς ἐπιστῆμες, εἶνε στὸ Θεὸ καὶ τὴ βρι- σκουμ' ἡμεῖς στὸ πρόσωπο τοῦ δοξαζομένου Χριστοῦ, ποῦ- γινε Πνεύμα' καὶ τὰ πόχημά της μόνο μὲ τὴν προσευχὴ νὰ τὰσφαλίσουμε μπορούμε, ἀλλιῶς ὄχι. Εὐχουμαί νᾶνε καὶ τῆς προσευχῆς σας δωμάτιο τὸ δωμάτιο τῆς ἐργασίας σας κ' ἡ σπουδὴ μὲ τὴν προσευχὴ νὰ στέκουν τὰ δύο σας χρέη!

Αὐτὰ νᾶ εἶχε νὰ σᾶς πῆ, ἀγαπητοὶ φίλοι, ἄνθρω- πος κ' ἀνόμη αἰσθάνεται τὶς πληγὰς ζωῆς σπουδαστικῆς δίχως προσευχὴ καὶ ποῦ εὔχεται στοὺς νέους του φίλους νὰ φτάσουνε στὸ σκοπὸ μὲ λιγώτεροι γύρους καὶ λιγώτε- ρες λύπες.

EUG. ZELLER

Σ. Μ. Μετάφραση ἀπὸ τὸ Γαλλικόν. Τὸ πρωτότυπο Γερμανικόν.

ΨΕΜΑ

Τεῖν' ἡ ἀλήθεια; — Κολοκῦθια.

Γ. Σουφῆς

Καμμιά ψευτιά δὲ θὰ σᾶς πῶ μὴ σᾶς τρομάζει ἡ ἐπιγραφή μου. Εἶναι καὶ τὸ σημερινὸ μου ψέμα σὰν τὴν ὁμορφὴ μὰ φτιασιδωμένη γυναῖκα. Ἡ ὁμορ- φιά του—ἡ οὐσία του—εἶν' ἡ ἀλήθεια. Τὸ φτιασιδί- του—ἡ ἐπιγραφή του—ψέμα.

Τ' εἶναι τὸ ψέμα;
Ἄνομα οὐσιαστικόν, γένους οὐδετέρου, ἀριθμοῦ ἐνικού, θὰ σοῦ ἀπκητήσῃ ὁ δάσκαλος, ἀμαρτία με- γάλη, θὰ σοῦ πῆ ὁ πνευματικὸς σου, Θεός, θὰ σοῦ πῆ κείνος ποῦ μὲ τὰ ψέματα πλούτισε, μασκαρε- μένη ἀλήθεια, κείνος ποῦ ἐνοιωσε τὴ δυνάμη του, κί ἂν ρωτᾶς καὶ τὴν γνωμοῦλα μου, ἓνα ψέμα εἶν' ὅλος ὁ κόσμος.

Κάθε ἄνθρωπος πλούσιος ἢ φτωχός, νέος ἢ γέ- ροντας, ἄντρας ἢ γυναῖκα, τεχνίτης ἢ ἐπιστήμονας, ὅλοι, ὅλοι, μὲ τὸ ψέμα ζοῦν ἀπὸ τὴν στιγμή ποῦ θὰ γνωρίσουν τὸν κόσμο. Ψεύτικα τὰ γέλοια μας, ψεύτικα τὰ δάκρυά μας, ψεύτικες οἱ ιδέες μας, ψεύ- τικος ὁ ἐνθουσιασμός μας, ψεύτικες οἱ φιλίες μας, ψεύτικα τὰ αἰσθήματά μας, ψεύτικες οἱ κουβέντες μας, ψεύτικ' οἱ πόθοι μας, ψεύτικα τὰ ἔνειρά μας, ψεύτικες οἱ ἀγάπες μας, σ' ἓνα ψέμα ζοῦμε, ἀπὸ ψέμα εἴμαστε κωμωμένοι.

Ψέμα! μιὰ λέξη τόσο μικρὴ, μὲ δύο συλλαβῆς μονάχα καὶ νὰ κλεῖ μέσα της ὀλόκαυρο κόσμο! ψέμα, σὲ τέσσερα γράμματα νὰ ζῆς καὶ νὰ νουιώθῃ ἔτσι τὴ ζωὴ τὸ καλλίτερον ἔργο τοῦ Πλάστη ὁ ἄν- θρωπος!

Διάβασε μὲσα βραθεῖα στὴν καρδιά σου, μάζεψε ὅλες τὶς πηλῆδες σου θύμησης, μὴν ἀφήσῃς καμμιά τῆς καρδιάς ἢ τοῦ νοῦ ἀσκήλευτη γωνιά, ρίξε τὸ βλέμμα σου γύρω στὴν κοινωνία καὶ πῆς μου, ἂν μπο- ρῆς, ἀναγνώστη μου, ποιὸς εἶναι κείνος, ποῦ πέρασε τὴ ζωὴ του, χωρὶς νὰ πῆ ψέμα, χωρὶς νὰ γνωρίσῃ τὸ ψέμα.

Ἡ γυναῖκα;.... Διάβασε τὸ Byron, τὸ φιλέλ- ληνα ποιητὴ καὶ θὰ ἰδῆς τί μᾶς ψάλλει: — «Ἡ γυναῖκα ξέρει μὲ τόση χάρη νὰ λέγ' ψέματα, ὥστε φαίνεται, ποῦ τίποτ' ἄλλο δὲν τῆς ταιριάζει καλλί- τερο ἀπὸ τὸ ψέμα.» Ἄν ὁ Ἰγγλέζος ποιητὴς ἔχει τώρα δικίο, σὰ γυναῖκα δὲ μπορῶ νὰ πῶ κί' ἀφῆνω τοὺς κυρίους νὰ τὸν κρίνουν.

Ὁ ἄντρας λοιπόν; μὴ ποιὸς, ὁ δικηγόρος, ὁ γιατρός, ὁ φιλόλογος, ὁ ἱστορικός, ὁ διπλωμάτης, ὁ πολιτικός, ὁ ἔμπορος, ὁ ποιητὴς, ὁ δημοσιογράφος;

Ἄν, λέει σ' ἓνα στίχο του, ὁ Κερκυραῖος ποιη- τῆς τοῦ Ὀρκου Μαρκωῶς, μπορούσε νὰ πιστέψῃ κα- νείς, πῶς εἶναι δυνατὸ νὰ λείψῃ ὀλότελα τὸ ψέμ' ἀπὸ τὸν κόσμο:

«Θὰ νὰ λιμάζουν γιὰ ψωμί
Τόσοι ἐξοχώτατοι γιατροὶ
Καὶ φιλόλογοι τόσοι.»

Κί' ἄλλου μὲ τὴ λεπτή του εἰρωνεία λέει πάλι ὁ ἴδιος:

«Τὸ καλληκάρι, ὁ γέροντας, ἢ προσετὴ κ' ἡ κόρη
Ἔχουν ἀνάγκη ἀπὸ ψευτιᾶς
Ἐπρόκοβαν δίχως αὐτᾶς
Οἱ μαῦροι δικηγόροι;

Γιὰ τὸν ἔμπορο, τὸν πολιτευόμενον, τὸ διπλωμάτη καὶ τὸν ἱστορικὸ δὲν ἔχουμε ἀνάγκη ἀπὸ ζένη βοή- θεια, γιὰ νὰ τοὺς φορέσουμε τὸ στέφανι τῆς ψευ- τιάς: τὸ φόρεσαν μονάχοι τους. Ποιὸς ἀπὸ σᾶς δὲ γνώρισε τὸ ψέμα τοῦ ἐμπόρου;

«Je l'ai connu marchand, c'est à dire grand menteur» διάβασε σὲ μιὰ Γαλλικὴ κωμωδία.— Ποιὸς διπλω- μάτης—τὸ ἐνσάρκωμα τῆς ψευτιᾶς—ἢ ποιὸς πολι- τευόμενος πῆγε μπροστὰ μὲ τὴν ἀλήθεια;

Σοῦ μιλοῦνε σὰν ἄγγιλοι
Κί' ὅταν πάρουν τὴν ἀρχή,
Τότε ἀλλάζουν τὴ λαλιά τους,
Ἄστε λέε, δὲν εἶν' αὐτοί.

Καὶ ποιὸς ἱστορικός κατῶρθωσε νὰ πῆ τὴν ἀλή- θεια καὶ μόνο τὴν ἀλήθεια; Κανένας, ἂν παρατη- ρήσουμε, ποῦ τίποτ' ἄλλο ἀναμεταξύ τους δὲν κά- νουμε, παρὰ μιὰ προσπάθεια ν' ἀποδείξῃ ὁ ἓνας τὸν ἄλλον ἀνακριθῆ, μ' ἄλλα λόγια ψεύτη.

Ἄλλὰ κί' ὁ ποιητὴς, τὸ αἰθέριο πλασματάκι l'enfant de la Nature, ὅπως τὸν λέει σὲ κάποιο στίχο τοῦ ὁ Musset, ποῦ ἡ καρδιά του μονάχα γιὰ τὸ εὐγενικὸ αἶσθημα, γιὰ τὴν ἀλήθεια καὶ γιὰ τὴν ἰδέα εἶναι πλασμένη, μήπως κί' αὐτὸς βγήκε ἀνέγ- γυχτος ἀπὸ τὸ μικρόβιο τῆς ψευτιᾶς;

Les mensonges et les vers de tout temps sont amis λέει ὁ La Fontaine. Κί' ὅμως

«Ὁ στίχος εἶν' ἐξὸ πρᾶμματος» σοῦ λέει ὁ Ψυ- χάρη. Λοιπόν; Λοιπόν; σᾶς ἐρωτᾶω καὶ γώ.

Κί' ὁ δημοσιογράφος; Ἐδῶ σταματάω, δὲ σκο- πεῖω νὰ τὸν κατηγορήσω. Θεὸς φυλάξῃ, γιατί δὲ θέλω νὰ συρρώσῃ μὲ θυμὸ τὰ φροδία ὁ συντάχτης καὶ διευθυντὴς τῆς ἐφημερίδας, ποῦ θὰ φιλοξενήσῃ τὸ «ψέμα» μου. Γι' αὐτὸ ἀντιγράφω, προσέχτε, μονάχα ἀντιγράφω, ἓνα στίχο τοῦ Freville.

Voulez-vous des menteurs composer une liste? En-tête il faut placer le nom d'un journaliste.

Τί θὰ πῆ μολοντούτο νᾶχῃ κανείς μυαλό!

Ὅσα γὼ μὲ τόση πολυλογία σᾶς ἀνάφερα γιὰ τὸ Θεὸ τοῦ κίβωνος μας, ὅσ' ἀραδιάζω τόσην ὥρα ζητώντας βοήθεια ἀπὸ μεγάλα μυαλὰ γιὰ τὴν ὑπο- στήρηξή τῆς ιδέας μου, ὁ Τσακασιάνος, ὁ χαριτω- μένος ποιητὴς τῆς πατρίδας τοῦ Σολωμοῦ, λέει σὲ τέσσερους στίχους μονάχα. Σᾶς τοὺς σεβρίζω γιὰ ἐπιδόρπι.

Ἐνα ψευτοπαραμῦθι εἶν' ἡ ψεύτικη ζωὴ μας Καὶ ψευτοπετᾶ σὲ τέλος σ' ἄλλο ψέμα κ' ἡ ψυχὴ μας. Δυστυχεῖς! ψευτογελάμε, ψευτοζοῦμε, ψευτοκλαίμε, Κί' ὅταν λέμε ἀκόμα ψεύτη» ψέματα κί' αὐτὸ τὸ λέμε.

Κέρκυρα.

ΕΙΡΗΝΗ Α. ΔΕΝΤΡΙΝΟΥ

Ο. ΠΙ ⊗ ΕΛΕΤΕ

Ἀπὸ τὰ «Τραγούδια γιὰ παιδιὰ» τοῦ κ. Ἀλ. Πάλλη τὸ «Τέσσερ' ἀδέρφια σὲ χορὸ» καὶ τὸ «Γιὰ πῆς μου, ρεμα μου, νὰ ζήσεις» ἀπαγγέλλονται στὶς ἐξετάσεις ἐνὸς ἢ δύο παρθεναγωγείων ταχτικά.

— Τὸ δεύτερο μάλιστα θὰν τὸ ἀπαγγέλει φέτος σὲ παρθεναγωγεῖο τῆς κ. Κερναοῦρη μιὰ ἐξυπνὴ παιδοῦλα

— Ἀπαγγέλλονται ὁμοῦ καὶ τόσα ἀνόητα ποιήματα, ποῦ καλὸ θάτανε μὲ μιὰ διαταγὴ τοῦ ὑπουργείου νὰ κα- ταρῆθῃ ἡ ἀπαγγελία τῶν ποιημάτων ποῦ ἀντὶ νὰ φτιά- ναι, χαλνᾶνε τὸ γούστο τῶν παιδιῶν.

— Στ' ἄλλο φύλλο θὰ δημοσιέψουμε μερικὰ κριτικὰ σημειώματα τοῦ κ. Λάζ. Βαλλέλη μὲ τὸν τίτλο «Πε- ταχτὰ καὶ Σύντομα».

— Τὶς ἡμέρες τοῦ πρωθυπουργικοῦ κοιλοποιήσματος ἀκούστηκε τικάλουθο χωρατό:

— «Πῶς πάει ἡ πολιτικὴ κρίση;
— Ἀδὲ ρωτᾶς, καλὸ τυχε, γιὰ τὴν πολιτικὴ ἀ κ ρ ι - σ (α καλύτερα;

— Ἐπρεπε σὲ Λασσάνεο νὰ μὴ βραβεῖονται μο- νάχα τραγωδίες καὶ κωμωδίες, γιὰ νὰ πάρει τὸ χιλίε- δραχμο καὶ ἡ πολιτικὴ φάρσα ποῦ παραστήθηκε τὴν πε- ρασμένη βδομάδα.

— Ἡ φάρσα αὐτὴ εἶπε χωρισμένη σὲ τόσες πράξεις, ὅσοι καὶ οἱ ὑποψήφιοι πρωθυπουργοί.

— Ἡ προθεσμία γιὰ τὸ διαγωνισμὸ τοῦ Ρωμαϊκοῦ ἀλφαριθμητικοῦ ποῦ προκηρύξαμε στὸ πρωτοχρονιάτικον φύλλο τέλειωσε.

— Πέντε ἀλφαριθμητικά μᾶς σταλθήκανε καὶ θὰ δοθοῦνε στὴν ἐπιτροπή. Ἡ ἀπόφασή της θὰ δημοσιευτεῖ ὕστερ' ἀπὸ τρεῖς μῆνες.

Ο ΙΔΙΟΣ

ΠΑΛΙΕΣ ΕΝΘΥΜΗΣΕΙΣ

Ο ΑΝΘΡΩΠΟΥΚΟΣ

Εἶμουν αὐτὸς ὁχτῶ χρονῶν παιδάκι καὶ τὸ μόνο μου ὄνειρο εἶτανε, πῶς νὰ μεγαλώσω γιὰ νὰ πάω στὴ στάνη, νὰ φορέσω καὶ γὼ τὴν ἄσπρη φουστάνελλα, τὴν κεντητὴ σκουφίτσα καὶ τίς μακρὲς κάλτσες τοῦ πιστικοῦ, νὰ τρέχω καὶ γὼ στοὺς λόγγους καὶ στὶς ρεμματιές, σαλαγιώντας πρόβατα καὶ γίδια, καὶ νὰ παίζω κάτω ἀπὸ τοὺς ἴσκιους τῶν δεντρῶν γλυκοὺς καὶ ἀρμονικοὺς σκοποὺς μὲ τὴν καλαμμένα φλογέρα μου.

Οἱ γονιοί μου θέλοντας νὰ μὲ μάθουνε γράμματα τοῦ κάκου μὲ στέλνανε στὸ σχολιό. Τὰ γράμματα μοῦ φερναν ἀναγούλα καὶ συχτιά! Γι' αὐτὸ ποῦ μέχανε ποῦ μέθρισκα, πάντα μὲ τὸ μανάρι μὰς μαζὶ, πότε στὰ Σιάδια, πότε στὸν Κοκκινόλακκο, πότε στὸ Σταμάτισμα, πότε τοὺς Κήπους.

Κεῖνη τὴ μέρα εἶχα ξεκινήσει τ' ἀπομεινόμερο κ' εἶχα τραβήξει κατὰ τῆς Τοῦφας. Οἱ Τοῦφες εἶτανε κάτι ὀλοστρογγυλὲς ραχοῦλες, μικρὰ παρακλώναρα τοῦ μεγάλου βουνοῦ, ποῦ ὑψόνονταν ἀπάνου περήφανο καὶ κατάρυτο ἀπὸ καστανιές καὶ βελανιδιές, κάτι μικρὲς μικρὲς ραχοῦλες ποῦ κατεβαίνανε κάτω κ' ἔφταναν ἴσα μὲ τὸ ρέμμα τοῦ Κοκκινόλακκου, μὲ τίς κορφές καὶ τίς πλαγιές γιομάτες ἀπὸ κοντοποιναρα, σκίνους καὶ ἄλλα λογῆς λογῆς χαμόκλαδα.

Εἶχα μὲ ἀνεθεῖ, θυμῆμαι, στὴν πρώτη Τοῦφα, ὡς μισὴ ὥρα μακριὰ πὸ τὸ χωριό. Τὸ μανάρι μου, ἕνα ζωηρὸ ζωηρὸ κ' ὁμορφὸ κτσικάνι, ἔρχισε νὰ μαδάει καὶ νὰ ξεφυλλίζει, σηκώνοντας τὰ μπροστινὰ ποδαράκια του, τὰ τρυφερὰ χαμόκλαδα, ποῦ σκέπαζαν πέρα πέρα τὴ ραχοῦλα. Ἐγὼ κάθησα στὰ χεῖλια τῆς Τοῦφας, κατὰ τὸν ποταμό, κ' ἀγνάντευα τὸ κοκκινόλερο, ποῦ κατέβαζε κάτω μὲ φοβερὸ βοηθὸ τ' ὀρητικὸ ρέμμα, κατρακυλώντας πέτρες καὶ σκαπετώντας χαλίγια στὸ βάθος.

Πέρασε κάμποση ὥρα. Ὁ γῆλιος τώρα ἔγερνε πρὸς τὴ δύση του, βάρωντας μὲ χίλιες δυὸ χρωματισιές ὅλες τίς περιγύρα βουνοκορφές π' ἀντίκρουζαν τὰ μάτια μου, καὶ πρὸ πέρα ὅλα τὰ βουνίσια λωριδοζώναρα, ποῦ ἡ καταχνιά τὰ σκέπαζε μ' ἕνα μαγικὸ κ' ἀραχνούφαντο νερικιδόπεπλο, καὶ πρὸ ψηλὰ τὰ διάφανα κ' ὀρεινὰ ροδოსύννεφα.

Λίγο ἀκόμα καὶ θὰ ξεκινούσαμε γιὰ τὸ χωριό, ὅταν ξάφνου μιά φωνὴ βροντερὴ μοῦκοψε τὴν ἀνάσα.

— Λύκοος, λύκοος!...

Δὲν πρόφτασα νὰ σηκώσω τὰ μάτια μου κ' ἄλλη φωνή, δυνατώτερη αὐτῆ τῆ φορά, ἀντιλάλησε.

— Λύκοος, μωρὲ λύκοος!

Κέρωσα πὸ τὸ φόβο μου. Νάσαι ὁχτῶ χρονῶν παιδί, νὰ βρίσκεσαι μισὴ ὥρα μακριὰ πὸ τὸ χωριό, στὶς Τοῦφες τοῦ Κοκκινόλακκου, καὶ ν' ἀκούς πῶς ἐκεῖ κάπου βρίσκεται λύκος!

Δὲ χάνω καιρό. Μιὰ καὶ δυὸ καὶ τὸ μαζεύω τὸν κατήφορο.

Δὲν ἔβλεπα μπροστά μου. Μοῦ φαίνονταν πῶς ἔκουε τίς πατημασιές τοῦ λύκου ποῦ μὲ κυνηγοῦσε. Δὲν τρομάζω νὰ γυρίσω πίσω τὸ κεφάλι μου. Νόμιζα πῶς δίχως ἄλλο θ' ἀντίκρουζα τ' ἀγριεμένο μάτι καὶ τ' ἀφρισμένο στόμα τοῦ θεριοῦ, πῶς θὰ μοῦ κόβονταν τὰ πόδια κ' ἔτσι θὰ μ' ἔφτανε καὶ θὰ μὲ καταξέσκιζε. Καὶ δὸς του δρόμο καὶ δὸς του τρέξιμο. Τέλος ἔφτασα καταλαχανιασμένος στὸ πηγάδι ποῦναι κάτω ἀπ' τὸ χωριό, στὰ Σιάδια. Εἶδα γυναῖκες νὰ σέρνουν τοὺς σιούκλους καὶ νὰ γιομίζον τὰ βιτσιέλια τους κ' ἄντρες νὰ ποτίζουν τὰ ζῶ τους κ' ἔρτα στὸν ἐμαυτό μου. Τότε θυμήθηκα τὸ μανάρι μου! Γυρίζω νὰ ἰδῶ μήπως ἔρχεται ξοπίσω μου, τίποτα. Δίχως ἄλλο, σκέφτηκα, θάπρεπε στὰ νύχια τοῦ τρισακάρατου, δίχως ἄλλο θὰ τὸ κατακομματίασε τ' ἀγαπημένο μου. Καὶ τὰ μάτια μου γιόμισαν δάκρυα. Γιὰ μιὰ στιγμή συλλογίστηκα νὰ γυρίσω πίσω στὶς Τοῦφες, μὰ στὴ θύμησιν τοῦ λύκου ἀνατρέψασα.

Κ' ἔτσι μόνος, μὲ τὰ δάκρυα στὰ μάτια, πῆρα τὸ δρόμο τοῦ σπιτιοῦ. Εἶχε πιά σκοτεινιάσει τὴν ὥρα π' ἀνοιζα τὴν αὐλόπορτα κ' ἀνέβαινα τὴ σκάλα τῆς κρεββάτας. Σὰ μὲ εἶδε ἡ μάνα μου κλαμένο, ἔτρεξε καὶ μὲ πῆρε στὴν ἀγκαλιά της. Τῆς τὰ δηγήθηκα ὅλα κλαίοντας καὶ μ' ἀναφυλλητὰ, ἐνῶ κείνη μὲ φιλοῦσε, μὲ φιλοῦσε...

— Τί τὴν ἐμελλε γιὰ ἕνα παλιοκάτσινο ποῦ χάθηκε, ἀρὸν ἐγὼ γλύτωσα;

— Σώπα, Μάνιο μου, σώπα, χρυσό μου, καὶ γὼ αὐριο παραγγέλω στὴ στάνη καὶ σοῦ φέρουνε δυὸ, σώπα, πουλακι μου, καὶ μὴν κλαῖς. Μπᾶ, τὸ τσαμένο, τὸ τσαμένο...Καὶ δὸς του, χάδια καὶ δὸς του φιλιὰ.

Μέσα στὰ δάκρυα καὶ τ' ἀναφυλλητὰ μὲ πῆρε ὁ ὕπνος.

Σὰν ξύπνησα τὴν ἄλλη μέρα, ξαφνίστηκα μὲ τὸ γινώριμο βέλασμα, π' ἄκουσα στὴν κρεββάτα. Πετιοῦμαι στὴ στιγμή ὅζω καὶ βλέπω τὸ μανάρι μου τὸ χρυσό, ποῦ τόσο τῶκλαψα, δεμένο στὸ στύλο. Μὲ φώναζε, ὅπως πάντα, γιὰ νὰν τὸ πάω στὴ βοσκή. Τώρα πιά δὲν περιγράφεται ἡ χαρὰ μου. Πηδούσα, φώναζα, τῶπερνα στὴν ἀγκαλιά μου, τὸ φιλοῦσα.

Ἦστερις ἔμαθα ὅλα τὰ καθέκαστα. Τὴν ὥρα δηλαδὴ ποῦ βρίσκουμουν μὲ τὸ μανάρι μου στὴν Τοῦφα κ' ἐτοιμάζουμουν γιὰ τὸ χωριό, γυρνοῦσε ὁ ἀδερφός μου ὁ Πέτρος ἀπ' τὴ στάνη. Ἀπὸ τὸ δρόμο, ποῦ βρίσκεται χαραγμένος στοὺς πλάτες τ' ἀντικρουνοῦ βουνοῦ, πέρα πὸ τὸ ρέμμα κ' ἀρκετὰ μακριὰ πὸ τὴν Τοῦφα, μὲ ξένοιζε καὶ θέλοντας νὰ μὲ τρομάξει, φώναζε τὸ φοβερὸ ἐκεῖνο «λύκος-λύκος» καὶ σὰ μὲ εἶδε ποῦ λάκκισα λαχταρισμένος δίχως τ' ἀρνί, κατέβηκε τὸ βουνό, πέρασε τὸ ρέμμα, ἀνέβηκε στὴν Τοῦφα, τὸ πῆρε καὶ τῶφερε στὸ σπίτι.

Καὶ νά, γιατί μόλις ξύπνησα τὴν ἄλλη μέρα ξαφνιάστηκα μὲ τὸ γινώριμο βέλασμα τοῦ μαναριοῦ, ποῦ δεμένο στὸ στύλο μὲ φώναζε γιὰ νὰν τὸ πάω στὴ βοσκή.

Ἔμεινα κοντὰ ἕνα χρόνο ὕστερις ἀπ' αὐτὸ τὸ γεγονότο στὸ χωριό, ὅμως κανέναν δὲ μὲ ματάειδε στὶς Τοῦφες μὲ τὸ μανάρι μου.

Ὅσο γιὰ τὸν ἀδερφὸ μου, τὸν ἐγδικήθηκα φωνάζοντας τονε ἀνθρωπόλυκο!

(1905)

ΜΑΝΙΟΣ ΔΕΛΟΥΔΑΣ

ΚΕΡΔΟΣ 338,685 ΔΡΑΧΜΩΝ

Ναὶ 338,320 δραχμὰς ἔδωκε μέχρι τοῦδε τὸ γραφεῖον τοῦ τραπέζομεστοῦ κ. Ἰω. Φωτίου εἰς τοὺς πελάτας του. Ἦταν ἐκ τῶν ἀγοραστῶν λαχειοφόρων ὁμολογιῶν ἐκ τοῦ γραφείου του ἔχουν κερδίσει διάφορα ποσά, ἀνερχόμενα εἰς τὸν στρογγυλὸν ἀριθμὸν 329,840 δραχμῶν.

Ὁ κ. Ἰω. Φωτίου θέλει ν' ἀναδιβάσῃ τὸ ποσὸν τοῦτο εἰς 1,000,000 δρ. Ἐπιθυμῶν δὲ ἕνα συμμετάσχωσι τούτων πᾶσαι αἱ τάξεις τῆς κοινωνίας ὑποβιβάσει τὴν προκταθολὴν δι' ἐκάστην λαχειοφόρον τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς εἰς δραχ. 8 καὶ καλεῖ τοὺς θέλοντας ν' ἀγοράσωσι τοιαύτην νὰ προσέλθωσιν εἰς τὸ τυχερὸν γραφεῖον του, ὅπου πάντως θὰ κληρωθῆ μετ' ἀμοιβῆς ὁμολογία τις καὶ τί χαρὰ νὰ εἶναι ἡ πρώτη μὲ τὰς 70,000, χρυσῆς δραχμὰς τὴν 18 Ἰουνίου ἔ. ἔ. ὅτε γεννησεται ἡ κλήρωσις.

Ὡσπύτως ἀσφκλίζονται καὶ λαχειοφόροι ὁμολογία τῆς αὐτῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς δι' αὐτὴν εἰς τὸ ἄρτιον κλήρωσιν τῆς 18 Ἰουνίου 1905 ἀντὶ μιᾶς δραχμῆς ἐκάστη.

ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΑΝΑΤΟΛΗΣ

Ἰδρυθεῖσα ὑπὸ τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς διὰ τὴν Γερμανίαν-Βερολίνου
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΑΤΑΒΕΒΛΗΜΕΝΟΝ
Φοάγκα χρυσᾶ 10,000,000
ΕΛΡΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

Ἐποκαταστήματα

Ἐν Κωνσταντινῶν, Σμύρνῃ, Θεσσαλονικῆ, Ἀλεξανδρείᾳ καὶ Πραγκοῦσιον ἐν Ἀμβούργῳ

Ἐνεργεῖ προξοφίσεις, εἰσπράξεις γραμματίων, τηλεγραφικὰς πληρωμὰς, ἀγορὰν καὶ πώλησιν συναλλαγμάτων, ἐκδίδει πιστωτικὰς ἐπιστολάς (lettres de Crédit) δι' ὅλην τὴν Εὐρώπην, τὴν Ἀνατολὴν καὶ πᾶσαν ἄλλην χώραν, ἀγοραπωλησιακὰς χρεωγράφων παντὸς εἶδους, χορηγῆσεις δανείων καὶ ἀνοικτῶν λογαριασμῶν ἐπὶ ἐνεχέρῳ χρεωγράφων καὶ ἐμπορευμάτων, καὶ ἐν γένει ὅλας τὰς χρηματικὰς ἐργασίας καὶ ὅλας τὰς τραπεζικὰς παντὸς εἶδους.

Τυτῆμα καταθέσεων

Ἡ Τράπεζα δέχεται καταθέσεις εἰς χρυσὸν καὶ τραπεζογραμμάτια πληρώνουσα

Διὰ καταθέσεις εἰς χρυσὸν

2 ο) ἀποδοτέας εἰς πρώτην ζήτησιν

2 1) 2 ο) » μετὰ τρεῖς ἕως ἑξ μῆνας

3 ο) » » ἑξ μῆνας ἕως 2 ἔμη

Διὰ καταθέσεις εἰς τραπεζογραμμάτια

2 1) 2 ο) ἀποδοτέας εἰς πρώτην ζήτησιν

3 ο) » » μετὰ τρεῖς ἕως ἑξ μῆνας

3 1) 2 ο) » » ἑξ μῆνας ἕως 2 ἔμη

ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ

κ. Κ. — Ἀπλέρω, γνωστότατη λέξη, λέγεται τὸ πουλί ποῦ δὲν ἔβγαλε ἀκόμα φτερά. Νὰ ἡ κυριολεξία της καὶ μορεῖς νὰν τὴ μεταχειριτεῖς τὴ λέξη γιὰ χίλια δυὸ ἀνάλογα πράματα. Δὲν τὴν ἔχουν τὰ λεξικά, γιατί λεξικά δὲν ἔχουμε. Νὰ πείτε τῶν φίλων σας καθαρευουσιάνων πῶς δ.τι γράβουμε τὸ ξέρομα; αὐτοὶ μοναχὰ δὲν ξέρουν τί λένε. Πέτε τους ἀκόμα πῶς τὸ Ψυχαρικὸ ψαλίδι εἶναι τὸ ψαλίδι τῆς Ἀλήθειας καὶ τῆς Ἐπιστήμης καὶ μακίρι νὰν τὸ μεταχειρίζονταν ἄλ' οἱ Ρωμιοί. Μὲ τίτιο ψαλίδι τὸ ἔθνος μας θὰ πήγαινε πολὺ μπροστά. Ἀμὲ τί; Μὲ τὴ σκουριασμένη σακαράκα τῆς καθαρευούσας;—κ. Θ. Μακρ. Κέρκυρα. Τὰ λάβαμα καὶ σὰς εὐχαριστοῦμε. Σὰς στέλνουμε τὰ φύλλα. Τὰ ποιήματα θὰ δημοσιευτοῦν. Τίποτα ὁμορφα πεζὰ;—κ. Θ. Μπαμ. Σκόντρα. Τὰ λάβαμα καὶ σὰς εὐχαριστοῦμε.